

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Για το μάθημα «Εφαρμογές Ποινικού
Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας»

Από τις παραδόσεις του Α. Τζαννετή

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΛΙΑΣ

Οι σημειώσεις που ακολουθούν καλύπτουν όλη την ύλη των ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων και αποφάσεων. Περιλαμβάνουν όλα τα πρακτικά θέματα που λύθηκαν στο μάθημα από τον διδάσκοντα καθώς επίσης και θεωρία που άπτεται του γενικού μέρους της ποινικής δικονομίας, που κρίθηκε απαραίτητη για την κατανόηση των υπό εξέταση ζητημάτων (π.χ. επιδόσεις, παράσταση στο ακροατήριο, ακυρότητες κ.α.). Ωστόσο, επειδή η εξεταστέα ύλη του μαθήματος δεν εξαντλείται στα ένδικα μέσα, πρέπει κανείς να διαβάσει προσεκτικά και ορισμένα κομμάτια της προδικασίας που δεν περιλαμβάνονται στο παρόν εγχειρίδιο. Σημαντικότερα είναι τα: προκαταρκτική εξέταση, κίνηση ποινικής δίωξης, αστυνομική προανάκριση, λήψη απολογίας κατηγορουμένου, προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι, κλητήριο θέσπισμα, πολιτική αγωγή. Εξεταστικώς κρισιμότερα βέβαια παραμένουν τα ένδικα μέσα, για τα οποία οι σημειώσεις μου αρκούν.

Καλή ανάγνωση!

Δ.Φ.

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ

Εισαγωγή στα ένδικα μέσα

Τακτικά ένδικα μέσα

Υπάρχουν δύο τακτικά ένδικα μέσα, η έφεση και η αναίρεση.

α) Έφεση: καθολικό ένδικο μέσο, με το οποίο επιδιώκεται η ολική επανεξέταση της υπόθεσης από κάθε άποψη (ουσιαστική + νομική).

β) Αναίρεση: περιορίζεται σε συγκεκριμένους λόγους (παρατίθενται στο 510 ΚΠΔ περιοριστικώς).

Ο λόγος που προβλέπονται ένδικα μέσα

-Για να διορθωθούν τα ενδεχόμενα σφάλματα των ποινικών αποφάσεων. Οι ποινικές αποφάσεις εκδίδονται από τους δικαστές-από ανθρώπους δηλαδή- και το σφάλμα είναι ανθρώπινο. Επομένως, δεν αποκλείεται η δικαστική απόφαση να είναι εσφαλμένη και γι' αυτό θα πρέπει να δώσουμε τη δυνατότητα να επανεξετασθεί η απόφαση και να ελεγχθεί εάν η απόφαση που εκδόθηκε είναι πράγματι σωστή. Μπορεί βεβαίως να είναι σωστή η πρωτόδικη απόφαση και να επικυρωθεί από το δικαστήριο που δικάζει το ένδικο μέσο, αλλά μπορεί να είναι και εσφαλμένη. Αυτός είναι ο βασικός δικαιολογητικός λόγος, για τον οποίο προβλέπονται τα ένδικα μέσα.

- Υπάρχουν και κάποιοι δευτερεύοντες σκοποί. Με την καθιέρωση των ενδίκων μέσω τονώνεται η εμπιστοσύνη των κοινωνιών του δικαίου στην ορθότητα της απονομής του, δηλαδή ο κοινωνός γνωρίζει ότι κι αν ακόμα υπάρχει κάποιο σφάλμα, αυτό μπορεί να διορθωθεί. Εξασφαλίζεται επίσης η ορθή ερμηνεία των ουσιαστικών ποινικών διατάξεων, διότι το χαρακτηριστικό των ενδίκων μέσω είναι ότι αυτά δικάζονται από ανώτερο δικαστήριο από αυτό που δίκασε την προσβαλλόμενη απόφαση. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο είναι πάντοτε ανώτερο του πρωτοβαθμίου και, βεβαίως, η αναίρεση δικάζεται από τον Άρειο Πάγο (ακυρωτικό, το ανώτερο δικαστήριο).

Αυτοί είναι οι λόγοι που υπαγορεύουν την αναγνώριση των ενδίκων μέσων.

Μειονεκτήματα

Το ένδικο μέσο οδηγεί σε μια διαιώνιση της ποινικής υπόθεσης, δηλαδή συνεχίζεται η εκκρεμής ποινική διαδικασία. Και επιπλέον μπορεί να συνεχίζεται χωρίς λόγο, γιατί η απόφαση που εκδόθηκε μπορεί να ήταν σωστή και η εκδίκαση του ενδίκου μέσου να συνιστά μια άσκοπη ενασχόληση ανώτερων δικαστηρίων. Όπως επίσης υπάρχει και ο κίνδυνος, θεωρητικά πάντα, να ανατραπεί και μια σωστή απόφαση. Ενώ λέμε ότι ο λόγος για τον οποίο

δίνουμε το ένδικο μέσο είναι για να διορθώσουμε τα σφάλματα μιας απόφασης, δεν αποκλείεται όμως –και έχει συμβεί στην πράξη- να είναι σωστή η πρωτόδικη και εσφαλμένη η δευτεροβάθμια. Όμως αν κανείς σταθμίσει τα υπέρ και τα κατά, σαφώς υπερέχουν τα πλεονεκτήματα και γι' αυτό σε όλες τις έννομες τάξεις (τις ευρωπαϊκές τουλάχιστον) προβλέπεται η άσκηση ενδίκων μέσων.

Οι λειτουργικές όψεις των ενδίκων μέσων

α) Εγγυητικές για τον κατηγορούμενο: Το ένδικο μέσο, το οποίο παρέχεται στον κατηγορούμενο, πέραν του ότι κατατείνει στην διόρθωση τυχόν εσφαλμένων αποφάσεων, έχει και μια εγγυητική λειτουργία για τον κατηγορούμενο, ότι συνδέεται με κάποια ευνοϊκά για τον κατηγορούμενο αποτελέσματα.

-Παράδειγμα: η βασική αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου. Όταν ο κατηγορούμενος ασκεί ένδικο μέσο κατά απόφασης έχει τη βεβαιότητα-εξασφάλιση ότι αν μη τι άλλο η θέση του δεν πρόκειται να γίνει χειρότερη, δεν πρόκειται να επιβληθεί σε αυτόν μεγαλύτερη ποινή από αυτήν που του επιβλήθηκε πρωτοδίκως.

-Επίσης με τη άσκηση του ενδίκου μέσου συνδέεται το λεγόμενο ανασταλτικό αποτέλεσμα του ενδίκου μέσου, το οποίο είναι πολλές φορές καθοριστικής σημασίας για τον κατηγορούμενο, γιατί έχει να κάνει με το κατά πόσο η ποινή που του επιβλήθηκε από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο θα εκτελεστεί ή όχι μέχρι να εκδικαστεί το ένδικο μέσο. Πρακτικά αυτό σημαίνει στα βαρύτερα εγκλήματα αν ο κατηγορούμενος θα πάει στη φυλακή μέχρι να εκδικαστεί το ένδικο μέσο. Κρίσιμο ζήτημα για την προσωπική ελευθερία του κατηγορουμένου. Ο νόμος δίνει, υπό προϋποθέσεις βέβαια, τη δυνατότητα να ανασταλεί η εκτέλεση μέχρι να εκδικαστεί το ένδικο μέσο.

β) Δημόσιο συμφέρον: Όμως, από την άλλη πλευρά, επειδή τα ένδικα μέσα έχουν ως σκοπό την έκδοση ορθών αποφάσεων, δηλαδή ικανοποιούν το δημόσιο συμφέρον, είναι εύλογο να μην αναγνωρίζονται μόνο υπέρ του κατηγορουμένου. Μπορεί να έχει εκδοθεί μια απόφαση που να είναι εσφαλμένα ευνοϊκή για τον κατηγορούμενο, την οποία σε αυτήν την περίπτωση δεν έχει βεβαίως κανένα λόγο ο κατηγορούμενος να την προσβάλει. Εάν ένδικο μέσο έφεσης είχε μόνο ο κατηγορούμενος, τότε τέτοιου είδους εσφαλμένες και ευνοϊκές για τον κατηγορούμενο αποφάσεις δεν θα μπορούσαν να ανατραπούν. Επειδή, λοιπόν, το ένδικο μέσο έχει και τη λειτουργία της εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος, ο νομοθέτης ορθά αναγνωρίζει και σε άλλα πρόσωπα πέρα από τον κατηγορούμενο να ασκούν ένδικα μέσα.

-Παράδειγμα: ο εισαγγελέας. Ο εισαγγελέας είναι θεματοφύλακας της ορθής απονομής του δικαίου. Έχει ένα εκτεταμένο δικαίωμα να ασκεί ένδικο μέσο,

έφεση ή αναίρεση, κατά αποφάσεων χωρίς περιορισμούς. Χωρίς περιορισμούς= η έφεση του μπορεί να κατευθυνθεί οπουδήποτε, όχι μόνο σε βάρος του κατηγορουμένου (όπως συνήθως συμβαίνει άλλωστε), αλλά μπορεί να είναι και υπέρ του, ώστε να βελτιωθεί η θέση του κατηγορουμένου (εξαιρετικά σπάνιο στην πράξη, διότι αν ο κατηγορούμενος θέλει να βελτιώσει τη θέση του θα ασκήσει αυτός το ένδικο μέσο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αν δεν το κάνει εμποδίζεται ο εισαγγελέας να λάβει πρωτοβουλία υπέρ του κατηγορουμένου). Ο εισαγγελέας συνήθως στην πράξη ασκεί έφεση κατά των αθωωτικών αποφάσεων, όμως δεν αποκλείεται να ασκήσει και κατά καταδικαστικών αποφάσεων γιατί θέλει βαρύτερη ποινή. Οι καταδικαστικές αποφάσεις έχουν δύο σκέλη, το σκέλος της ενοχής (που λέει «ο κατηγορούμενος κηρύσσεται ένοχος γι αυτό...») και το σκέλος της ποινής. Όταν λοιπόν ασκεί έφεση ο κατηγορούμενος, συνήθως στρέφεται κατά και των δύο σκελών. Αν στραφεί μόνο κατά το σκέλος της ποινής, η ποινή δεν μπορεί να είναι ανώτερη από αυτή που του επιβλήθηκε πρωτοδίκως. Αν ο εισαγγελέας, όμως, θεωρεί ότι η ποινή που επιβλήθηκε είναι επιεικής, διότι ασ πούμε αναγνωρίστηκαν ελαφρυντικά ου δεν έπρεπε να αναγνωριστούν, τότε μπορεί –και εμφανίζεται στην πράξη- να κάνει έφεση κατά της ποινής.

- Υπάρχει και ένας τρίτος «παίχτης» στην ποινική δίκη: ο πολιτικώς ενάγων (68 ΚΠΔ). Είναι ο εκ του εγκλήματος αμέσως παθών, ο οποίος εισάγει στο ποινικό δικατήριο την αστική του αξίωση, η οποία συνήθως είναι χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης και σπανιότερα ικανοποίηση για υλική ζημία. Η αξίωση που εισάγεται είναι συμβολικής αξίας, της τάξης των 40-50 €, δεν διεκδικεί δηλαδή εκεί όλη του τη ζημία, γιατί η πολιτική αγωγή είναι απλώς το όχημα για να συμμετάσχει στην ποινική δίκη ως διάδικος και να επιδιώξει, γιατί αυτή είναι η πραγματική του επιδίωξη, την καταδίκη του κατηγορουμένου, όχι να πάρει τα 50 €. Γι αυτό λέμε ότι η πολιτική αγωγή έχει μικτό χαρακτήρα! Ο πολιτικώς ενάγων είναι ο μοναδικός αντίδικος του κατηγορουμένου. Ο εισαγγελέας δεν είναι αντίδικος του κατηγορουμένου. Δεν έχουμε το αγγλοσαξονικό σύστημα όπου ο εισαγγελέας μονόπλευρα επιδιώκει την καταδίκη. Ο εισαγγελέας στο δικό μας σύστημα διερευνά κι αυτός την αλήθεια και μπορεί, αν από την ακροαματική διαδικασία προκύπτει ότι δεν έχει αποδειχθεί η τέλεση της πράξεως, να προτείνει την αθώωση του κατηγορουμένου. Δεν είναι μονόπλευρα καταδικαστικός. SOS: Μας φαίνεται λογικό ότι από τη στιγμή που ο πολιτικώς ενάγων συμμετέχει ως αντίδικος στη δίκη με σκοπό την καταδίκη του κατηγορουμένου, θα μπορούσε να έχει ίσως δικαίωμα έφεσης κατά της καταδικαστικής απόφασης. ΟΧΙ! Δεν έχει! Ο πολιτικώς ενάγων δεν μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης. Ο νόμος αναγνωρίζει σε πολύ περιορισμένη έκταση δικαίωμα του πολιτικώς ενάγοντος να ασκεί έφεση, η οποία περιορίζεται μόνο στο κομμάτι των αστικών του αξιώσεων! Δηλαδή ο πολιτικώς ενάγων, είτε αποβληθεί από τη διαδικασία επειδή το δικαστήριο δεν τον θεωρεί αμέσως παθών, είτε επειδή

το δικαστήριο του επιδίκασε λιγότερα απ' όσα ζήτησε με την πολιτική του αγωγή, μπορεί να κάνει έφεση μόνο γι' αυτό το κομμάτι της απόφασης. Η έφεση του περιορίζεται μόνο στην νομιμότητα των αξιώσεων του. Δεν μπορεί να πλήξει το ποινικό σκέλος της απόφασης, που είναι αυτό που τον ενδιαφέρει. Δεν μπορεί να εφεσιβάλει ευθέως την απόφαση. Γι' αυτό στην πράξη, επειδή ο εισαγγελέας είναι αυτός που ασκεί ένδικα μέσα κατά αθωωτικών αποφάσεων, αυτός ο οποίος ενεργοποιεί τον εισαγγελέα να ασκήσει ένδικο μέσο, είναι ο πολιτικώς ενάγων. Μόνο αυτό μπορεί να κάνει ο πολιτικώς ενάγων, αν έχει μια αθωωτική απόφαση που θέλει να ανατρέψει, να απευθυνθεί στον εισαγγελέα για να ασκήσει αυτός (ο εισαγγελέας) ένδικο μέσο κατά της απόφασης.

Γενικά χαρακτηριστικά των ενδίκων μέσων

α) Numerus clausus: Ένα βασικό γνώρισμα των ενδίκων μέσων είναι ο κλειστός χαρακτήρας τους. Ένδικα μέσα είναι μόνο αυτά τα οποία ρητώς προβλέπονται στον ΚΠΔ, δεν μπορούμε δηλαδή να εφεύρουμε άλλα εφαρμόζοντας αναλογικώς τις διατάξεις. Ο νόμος περιοριστικά αναφέρει ποια είναι τα ένδικα μέσα στο 462 ΚΠΔ: «Τα ένδικα μέσα που προβλέπονται στην ποινική διαδικασία κατά των βουλευμάτων και των αποφάσεων, εκτός από όσα ορίζονται με ειδικές διατάξεις του Κώδικα, είναι η έφεση και η αίτηση για αναίρεση». *

β) Ο νόμος ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις, υπό τις οποίες μπορεί να ασκηθεί το ένδικο μέσο. Το ένδικο μέσο δεν ασκείται με όποιον τρόπο θέλουμε. Δεν μπορεί ο κατηγορούμενος να ασκήσει έφεση λέγοντας στο δικαστήριο «Εγώ δεν αποδέχομαι την απόφαση και ασκώ έφεση». Όπως επίσης υπάρχουν και συγκεκριμένες διατυπώσεις, υπό τις οποίες ασκείται το ένδικο μέσο, και προθεσμίες, μέσα στις οποίες πρέπει να ασκηθεί το ένδικο μέσο. Και αν αυτό το σύνολο των τυπικών προϋποθέσεων που απαιτεί ο νόμος δεν τηρηθεί, τότε το ένδικο μέσο απορρίπτεται ως απαράδεκτο! **

*** Τι είναι τα βουλεύματα ;**

Όταν τελειώσει μια κύρια ανάκριση για κακούργημα, το όργανο που θα αποφανθεί εάν ο κατηγορούμενος θα παραπεμφθεί ή όχι στο ακροατήριο είναι το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών. Αν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις, θα παραπεμφθεί στο ακροατήριο με παραπεμπτικό βούλευμα, αν δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις, θα εκδώσει το λεγόμενο απαλλακτικό βούλευμα. Η διαφορά του δικαστικού Συμβουλίου από το δικαστήριο είναι ότι το δικαστικό Συμβούλιο δεν συνεδριάζει δημοσίως. Ενώ στο δικαστήριο η ακροαματική διαδικασία είναι δημόσια και όποιος θέλει παρευρίσκεται, το δικαστικό Συμβούλιο συνεδριάζει σε ένα δωμάτιο χωρίς παρουσία των διαδίκων και αποφασίζει για την παραπομπή ή μη στο ακροατήριο. Οι αποφάσεις των δικαστικών Συμβουλίων λέγονται βουλεύματα. Κοινό μεταξύ δικαστικών

Συμβουλιών και δικαστηρίου: και τα δύο αποτελούνται από δικαστές. Προβλέπονται ένδικα μέσα κατά βουλευμάτων, σε περιορισμένη βέβαια έκταση.

****Διάκριση του τυπικώς παραδεκτού του ενδίκου μέσου και της ουσιαστικής του βασιμότητας.** Σε ένα πρώτο στάδιο εξετάζεται κατά πόσο το ένδικο μέσο ανταποκρίνεται στις τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπει ο νόμος, εάν δηλαδή ασκήθηκε από δικαιούμενο πρόσωπο, με τις διατυπώσεις που ορίζει ο νόμος και μέσα τη προθεσμία που τάσσει ο νόμος. Αν δεν περάσει αυτό το στάδιο, κρίνεται απαράδεκτο και δεν εξετάζεται δηλαδή καθόλου στην ουσία του. Εάν, πάλι, κριθεί παραδεκτό, τότε ανοίγει ο δρόμος για την εξέταση της ουσιαστικής βασιμότητας του ενδίκου μέσου. Το ότι το ένδικο μέσο πρέπει να ασκείται μόνο από τον νομιμοποιούμενο και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος, προβλέπεται στο 463 ΚΠΔ: «Ένδικο μέσο μπορεί να ασκήσει μόνον εκείνος που ο νόμος του δίνει ρητά αυτό το δικαίωμα». Δηλαδή εάν π.χ. ο νόμος δίνει δικαίωμα μόνο στον εισαγγελέα Πλημμελειοδικών να ασκήσει έφεση, δεν μπορεί το ίδιο δικαίωμα αναλογικά να εφαρμοστεί και για άλλους εισαγγελείς. Ο νόμος δεν προσδιορίζει μόνο ποια είναι τα ένδικα μέσα, αλλά και ποιοι είναι οι δικαιούμενοι.

Ορισμός ενδίκου μέσου

Κάθε παράπονο/αιτίαση, με την οποία επιδιώκεται ο έλεγχος της ορθότητας μιας δικαιοδοτικής κρίσης (είτε απόφαση είτε βούλευμα) από ανώτερο δικαστήριο.

3 εννοιολογικά γνωρίσματα:

- α) παράπονο, δηλαδή αιτίαση για κάποιο σφάλμα της απόφασης («ο εκκαλών παραπονείται...»)
- β) αυτό που προσβάλλεται να είναι είτε απόφαση είτε βούλευμα
- γ) δικάζεται από ανώτερο δικαστήριο

Σημασία: Με κριτήριο αυτά τα τρία γνωρίσματα μπορούμε να κάνουμε την αντιδιαστολή του ενδίκου μέσου από κάποια συγγενή μορφώματα που είναι τα οιονεί ένδικα μέσα και τα ένδικα βοηθήματα.

Τι εννοούμε όταν λέμε ανώτερο δικαστήριο.

Δικαστήριο, το οποίο απαρτίζεται είτε από κατά βαθμό ανώτερους δικαστές, είτε από ομοιόβαθμους αλλά αριθμητικά περισσότερους δικαστές.

Πίνακας ποινικών δικαστηρίων:

Έγκλημα	1 ^{ος} βαθμός	2 ^{ος} βαθμός
Πταίσματα	Πταισματοδικείο	Μονομελές Πλημ/κείο
Πλημμελήματα	Μονομελές Πλημ/κείο	Τριμελές Πλημ/κείο
	Τριμελές Πλημ/κείο	Τριμελές Εφετείο Πλημ/των
Κακουργήματα	Μικτό Ορκωτό Δικαστ. (ΜΟΔ)	Μικτό Ορκωτό Εφετείο (ΜΟΕ)
	Μονομελές Εφετείο Κακουργημάτων	Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων
	Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων	Πενταμελές Εφετείο Κακουργημάτων

(Αναίρεση → Άρειος Πάγος!!!)

Τα κακουργήματα δικάζονται κατά το Σύνταγμα από το ΜΟΔ. Αλλά το Σύνταγμα επιτρέπει να οριστούν άλλα ποινικά δικαστήρια και ο νομοθέτης έχει κάνει εκτεταμένη χρήση αυτής της δυνατότητας και σχεδόν το σύνολο των κακουργημάτων εκδικάζεται από τα Τριμελή Εφετεία Κακουργημάτων (ως πρωτοβάθμια δικαστήρια) και κάποια από τα Μονομελή Εφετεία Κακουργημάτων, τα οποία έχουν θεσπιστεί σχετικά πρόσφατα. Βλέπουμε ότι στα κακουργήματα έχουμε μόνο εφετεία, αλλά έχουμε το αριθμητικό κριτήριο, δηλαδή εφέτες μεν ομοιόβαθμοι και στους δύο βαθμούς, αλλά αριθμητικά περισσότεροι στον δεύτερο βαθμό. Γι' αυτό ικανοποιείται το κριτήριο του ανωτέρου δικαστηρίου, που είναι προϋπόθεση για να έχω ένδικο μέσο.

Οιονεί ένδικα μέσα, ένδικα βοηθήματα

α) Οιονεί ένδικα μέσα: Η ομοιότητα με τα ένδικα μέσα είναι ότι και σε αυτά υπάρχει παράπονο, και αυτά δικάζονται από ανώτερο όργανο, αλλά η διαφορά είναι ότι με αυτά δεν προσβάλλονται δικαστικές αποφάσεις. Δεν προσβάλλονται αποφάσεις ή βουλεύματα, αλλά διατάξεις του ανακριτή ή του εισαγγελέα! Π.χ.:

-323 ΚΠΔ : Προσφυγή κατά της απευθείας κλήσης.

Παρένθεση: Τι είναι το κλητήριο θέσπισμα;

Μια «διάταξη» του εισαγγελέα, με την οποία παραπέμπεται απευθείας ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο χωρίς παρεμβολή Συμβουλίου. Ο τρόπος με τον οποίο μπορεί κάποιος να παραπεμφθεί στο ακροατήριο είναι

α) είτε με κλητήριο θέσπισμα είτε β) με βούλευμα.

Δεν υπάρχουν άλλοι τρόποι. Όταν, λοιπόν, ο εισαγγελέας εκδίδει κλητήριο θέσπισμα, και εφόσον η παραπομπή γίνεται στο ακροατήριο του Τριμελούς

Πλημμελειοδικείου, ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ασκήσει την προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος, να ζητήσει δηλαδή να μην παραπεμφθεί στο ακροατήριο, να προβάλει δηλαδή τον λόγο ότι κακώς ο εισαγγελέας έκρινε ότι υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για παραπομπή στο ακροατήριο ενώ έπρεπε να εκδοθεί απαλλακτικό βούλευμα. Αυτή η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος είναι οιονεί ένδικο μέσο. Είναι ένδικο μέσο, γιατί και αιτίαση προβάλλεται, ότι δηλαδή ο εισαγγελέας κακώς εξέδωσε το κλητήριο θέσπισμα, και ανώτερο όργανο εκδικάζει, γιατί την προσφυγή την εκδικάζει ο Εισαγγελέας Εφετών που είναι ο ανώτερος κατά βαθμό εισαγγελέας (ενώ την προσφυγή τη εκδίδει ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών), αλλά αυτό το οποίο διαφοροποιεί είναι ότι δεν έχουμε απόφαση αλλά διάταξη. Γι' αυτό η προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος αποτελεί οιονεί ένδικο μέσο.

- Παράδειγμα προσβολής διάταξης που εκδίδει ο ανακριτής: 285 ΚΠΔ: προσβολή κατά των περιοριστικών όρων ή της προσωρινής κράτησης! Ο ανακριτής μετά την απολογία του κατηγορουμένου μπορεί είτε α) να τον αφήσει ελεύθερο είτε β) να του επιβάλλει περιοριστικούς όρους (π.χ. να μην φύγει από τη χώρα, να καταβάλει μια εγγυοδοσία κ.λπ.) είτε γ) να διατάξει την προσωρινή του κράτηση. Κατά των διατάξεων αυτών (περιοριστικοί όροι, προσωρινή κράτηση) παρέχεται δικαίωμα στον κατηγορούμενο να ασκήσει προσφυγή μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών, η οποία προσφυγή εκδικάζεται από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών. Αυτού του είδους οι προσφυγές είναι οιονεί ένδικα μέσα γιατί δεν έχω απόφαση.

Έχει κάποια πρακτική σημασία η διάκριση μεταξύ ενδίκων μέσων και οιονεί ενδίκων μέσων; Απάντηση: Όχι. Είναι ορολογική η διάκριση και γι' αυτό γίνεται δεκτό ότι οι αρχές των ενδίκων μέσων εφαρμόζονται και στα οιονεί ένδικα μέσα, εφόσον αρμόζουν στη χρήση αυτών των ενδίκων μέσων.

Παράδειγμα: Ισχύει στα ένδικα μέσα η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου (αν ασκήσει κάποιος έφεση ή αναίρεση η θέση του δεν μπορεί να γίνει χειρότερη). Αυτή η αρχή μολονότι στο άρθρο 470 ΚΠΔ στο οποίο προβλέπεται κάνει λόγο μόνο για αποφάσεις, γίνεται δεκτό ότι για την ταυτότητα του λόγου ισχύει και στα οιονεί ένδικα μέσα. Π.χ. εάν μου έχει επιβάλει ο ανακριτής μια εγγυοδοσία της τάξεως των 10.000 € και κάνω μια προσφυγή της διάταξης αυτής στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών και λέω ότι η οικονομική μου κατάσταση δεν μου επιτρέπει να καταβάλω αυτό το ποσό γι' αυτό αιτούμαι είτε να μειωθεί το ποσό είτε να αντικατασταθεί από άλλον περιοριστικό όρο, δεν μπορεί το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών να έρθει και να πει 25.000 €. Μολονότι δεν υπάρχει ρητή διάταξη, η οποία να το προβλέπει, η αρχή της μη χειροτέρευσης εφαρμόζεται και στα οιονεί ένδικα μέσα.

β) Ένδικα βοηθήματα: Η διαφορά τους από τα ένδικα μέσα είναι ότι δεν εμπεριέχουν αιτίαση/παράπονο για σφάλμα της απόφασης που προσβάλλεται

και γι' αυτόν τον λόγο δεν δικάζονται από ανώτερο δικαστήριο αλλά από το ίδιο το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Το κοινό με τα ένδικα μέσα είναι ότι και αυτά αφορούν αποφάσεις.

-341 ΚΠΔ: Αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας. Εάν κάποιος έχει δικαστεί για πλημμέλημα αλλά ερήμην, χωρίς δηλαδή να εμφανιστεί και να γνωστοποιήσει λόγο για τον οποίον δεν μπορούσε να εμφανιστεί στο δικαστήριο, ο νόμος του δίνει το δικαίωμα να κάνει αίτηση ακύρωσης προβάλλοντας κάποιον λόγο/κώλυμα εμφανίσεως, τον οποίο δεν μπορούσε να γνωστοποιήσει στο δικαστήριο. Εάν ,ας πούμε, είμαι άρρωστος και στέλνω κάποιον στο δικαστήριο να ζητήσει αναβολή της υπόθεσης και αυτός καθυστερεί να φτάσει στο δικαστήριο και το δικαστήριο με δικάσει ερήμην, έχω δικαίωμα να κάνω αίτηση ακύρωσης και να πω ότι «κακώς δικάστηκα ερήμην και θέλω να ξαναδικαστώ σε πρώτο βαθμό». Αυτή η αίτηση ακύρωσης διάζεται από το ίδιο το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Εύλογη απορία: Πώς γίνεται το ίδιο δικαστήριο να δικάζει αυτό το οποίο το ίδιο έκρινε; Απάντηση: Γίνεται, γιατί όταν κάνω αίτηση ακύρωσης δεν περιέχει αυτή η αίτηση ακύρωσης κάποια μομφή για την απόφαση, δεν λέει «κακώς με δίκασες ερήμην» , αλλά λέει «εγώ φταίω που δεν μπόρεσα να σου γνωστοποιήσω ότι έχω κώλυμα να εμφανιστώ». Γι' αυτό η αίτηση ακύρωσης είναι ένδικο βοήθημα και όχι ένδικο μέσο και γι' αυτό δικάζεται από το ίδιο δικαστήριο.

Τα ένδικα, λοιπόν, βοηθήματα αντιδιαστέλλονται από τα ένδικα μέσα και τα οιονεί ένδικα μέσα κατά το ότι δικάζονται από το ίδιο το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση, διότι δεν εμπεριέχουν κάποια μομφή κατά της απόφασης που προσβάλλεται.

Παραδεκτό εφέσεως

Επειδή, όπως είδαμε, η έφεση αποτελεί ένα ένδικο μέσο το οποίο οδηγεί σε καθολική εξέταση της υπόθεσης, δηλαδή μέσω της έφεσης μπορώ να προβάλλω οποιοδήποτε λόγο θέλω (ουσιαστικό, δικονομικό, νομικό, πραγματικό) , δεν χρειάζεται για το παραδεκτό της εφέσεως να προβάλλω συγκεκριμένο λόγο εφέσεως. Αρκεί να πω στην αίτηση εφέσεως ότι «κακώς εκτιμήθηκαν τα πραγματικά περιστατικά και οι αποδείξεις» και τίποτε άλλο. Υπό τη σκέπη αυτού του γενικού λόγου μπορεί εν συνεχεία το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να εξετάσει όποια πλημμέλεια της πρωτοβάθμιας απόφασης ήθελε προβάλει ο κατηγορούμενος. Δεν χρειαζόμαστε κάποιον ειδικό λόγο εφέσεως πέρα από αυτό, την κακή εκτίμηση αποδείξεων. Αλλά αυτό το χρειαζόμαστε, το γενικό έστω παράπονο. Αυτό μου δίνει τη δυνατότητα εν συνεχεία να εξειδικεύσω ενώπιον του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου όλα τα επιμέρους παράπονα, π.χ. ότι κακώς παραστάθηκε η πολιτική αγωγή στο πρωτόδικο δικαστήριο ή ότι υπάρχει ακυρότητα στην πρωτόδικη δίκη ή ότι υπάρχει νομικό σφάλμα της απόφασης κ.λπ. Όλα αυτά μπορώ να τα προβάλλω χωρίς να χρειάζεται να τα έχω αναφέρει στην αίτηση εφέσεως. Αυτός ο γενικός

λόγος αρκεί ακριβώς επειδή η έφεση είναι καθολικό ένδικο μέσο.

Σημείωση: Στην πράξη η έφεση πάντα είναι παραδεκτή, γιατί πάνω στο έντυπο της έφεσης υπάρχει ήδη γραμμένη η φράση «κακή εκτίμηση των αποδείξεων».

Παραδεκτό αναίρεσης

Επειδή η αναίρεση έχει περιορισμένο βεληνεκές, αφορά σε συγκεκριμένα και εξειδικευμένα νομικά μόνο σφάλματα της απόφασης, οι λόγοι αναιρέσεως που προβάλω πρέπει όχι μόνο να είναι ορισμένοι (σύμφωνα με το 510 ΚΠΔ υπάρχουν 8 λόγοι αναιρέσεως), αλλά για το παραδεκτό της αναιρέσεως μου πρέπει να προσδιορίζω και τον λόγο αναιρέσεως. Δεν μπορώ να πω «κάνω αναίρεση γιατί συντρέχει κάποιος από τους λόγους του 510 ΚΠΔ και βρες εσύ ποιος είναι αυτός», αλλά πρέπει να πω ότι είναι η περίπτωση α' π.χ. απόλυτη ακυρότητα. Δεν φτάνει όμως μόνο αυτό! Δεν φτάνει να επαναλάβω τον λόγο αναίρεσης έτσι όπως περιγράφεται στο 510 ΚΠΔ, αλλά κατά τη νομολογία του Α.Π. πρέπει ο λόγος να είναι και σαφής! Θα πρέπει να εξειδικεύω σε τι συνίσταται ο λόγος αναιρέσεως. Δεν αρκεί να πω ότι «υπάρχει απόλυτη ακυρότητα» αλλά πρέπει να πω ότι «υπάρχει απόλυτη ακυρότητα γιατί δεν δόθηκε ο λόγος στον εισαγγελέα να αγορεύσει» ή «δεν δόθηκε ο λόγος στον κατηγορούμενο να απολογηθεί». Χωρίς αυτή την εξειδίκευση η αναίρεση είναι απαράδεκτη, δεν εξετάζεται καθόλου ακόμα και αν είναι βάσιμη.

Συμπέρασμα: η αόριστη αναίρεση είναι απαράδεκτη, ενώ η αόριστη έφεση δεν είναι απαράδεκτη.

Πόσους βαθμούς δικαιοδοσίας έχουμε;

Επειδή έχουμε δύο τακτικά ένδικα μέσα, την έφεση και την αναίρεση, αυτό δεν σημαίνει ότι έχουμε τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας. Η αναίρεση δεν είναι βαθμός δικαιοδοσίας. Η αναίρεση είναι ένδικο μέσο, επειδή όμως έχει από τη φύση του ειδική στόχευση, δεν είναι ουσιαστικά ένας τρίτος βαθμός δικαιοδοσίας. Όταν λέμε βαθμοί δικαιοδοσίας αυτό σημαίνει εξέταση της υπόθεσης στο σύνολο της, και στην ουσία και στα νομικά. Τέτοιου είδους εξέταση γίνεται από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο και από το δευτεροβάθμιο. Αυτοί είναι οι δύο βαθμοί δικαιοδοσίας. Ο Άρειος Πάγος δεν είναι βαθμός δικαιοδοσίας. Δεν εξετάζει την υπόθεση, είναι καθαρά νομικός έλεγχος.

Χρονική σειρά ενδίκων μέσων

Η έφεση και η αναίρεση ασκούνται σωρευτικά; ΟΧΙ! Αναίρεση μπορώ να ασκήσω μόνο όταν δεν μπορώ να ασκήσω έφεση! Δεν μπορώ δηλαδή, αν έχω δικαίωμα εφέσεως, να παρακάμψω την έφεση μου και να μεταβώ κατευθείαν στον αναίρετικό έλεγχο. Πότε μπορώ να το κάνω αυτό; Απάντηση: Όταν η

απόφαση είναι ανέκκλητη.

Στον Κώδικα υπάρχουν τα λεγόμενα όρια του εκκλητού, άρθρο 489 ΚΠΔ, δηλαδή δεν προσβάλλεται με έφεση από τον κατηγορούμενο οποιαδήποτε καταδικαστική απόφαση, αλλά μόνο όταν η ποινή που έχει επιβληθεί υπερβαίνει ένα ελάχιστο όριο. Σημείωση: Στην πράξη όταν κάποιος κατηγορούμενος καταδικαστεί σε ποινή κάτω του ορίου, ο συνήγορος υπεράσπισης ζητά από το δικαστήριο «το ελάχιστο της εφεσίβλητου», δηλαδή να είναι η ποινή τέτοια, ώστε να μπορεί ο κατηγορούμενος να ασκήσει έφεση. Συνεπώς, δεν είναι όλες οι αποφάσεις εκκλητές, πρέπει να έχει επιβληθεί από μια ποινή και πάνω. Στο κακούργημα π.χ. είναι δύο χρόνια. Αν υποτεθεί ότι με μια απόφαση Μονομελούς Πλημμελειοδικείου έχει επιβληθεί στον κατηγορούμενο μια ποινή φυλάκισης έξι μηνών, ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ασκήσει έφεση; Απάντηση: Σύμφωνα με το 489 ΚΠΔ το όριο για το όριο του εκκλητού του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου είναι 3 μήνες, επομένως προφανώς μπορεί. Η απόφαση είναι εκκλητή. Επειδή ακριβώς είναι εκκλητή, δεν μπορεί ο κατηγορούμενος να πει «δεν πειράζει ας μην κάνω έφεση, ας κάνω κατευθείαν αναίρεση». Όταν έχω δικαίωμα έφεσης πρέπει να περάσω πρώτα τον δεύτερο βαθμό και μετά θα κάνω αναίρεση στην απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Αναίρεση, λοιπόν, έχω μόνο όταν έχω κλειστό τον δρόμο της έφεσης.

Αυτό σημαίνει ότι αναίρεση μπορώ να κάνω σε δύο περιπτώσεις:

- α) ή όταν έχω ανέκκλητη πρωτόδικη απόφαση (εάν π.χ. το Μονομελές Πλημμελειοδικείο μου έχειβάλει δύο μήνες, οπότε δεν έχω δικαίωμα έφεσης)
- β) ή όταν έχω απόφαση δευτεροβαθμίου δικαστηρίου (γιατί βεβαίως έχει εξαντληθεί η έφεση)

Προσοχή: Η προθεσμία της έφεσης είναι δέκα μέρες. Δεν μπορώ να αφήσω να περάσουν άπρακτες οι δέκα μέρες και μετά να κάνω αναίρεση. Αν έχω δικαίωμα έφεσης, πρέπει να κάνω έφεση! Πρέπει να διέλθω την έφεση! Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία της έφεσης, τα χάνω όλα! (Ξεχνάμε ό,τι ξέρουμε για την πολιτική δίκη)

Ένδικα μέσα κατά βουλευμάτων

Ο κατηγορούμενος μετά την ανάκριση παραπέμπεται στο ακροατήριο με βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών, το οποίο είναι «απόφαση» εν ευρεία εννοία, άρα όπως μας λέει το άρθρο 462 ΚΠΔ προβλέπονται και γι' αυτά τα ένδικα μέσα της έφεσης και της αναίρεσης. Βέβαια, λέει «εκτός απ' όσα ορίζονται με ειδικές διατάξεις του Κώδικα». Με ποιόν τρόπο ο νομοθέτης ρυθμίζει το ζήτημα αυτό; Κάποιος ο οποίος παραπέμπεται με βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών έχει δικαίωμα έφεσης κατά του βουλεύματος αυτού; Μέχρι τον νόμο 3904/2010 προβλεπόταν δικαίωμα του κατηγορουμένου να ασκεί ένδικο μέσο κατά βουλεύματος, όπως ακριβώς –με το ίδιο περιεχόμενο– μπορούσε να ασκεί έφεση κατά των αποφάσεων, δηλαδή

μπορούσε να πει «κακή εκτίμηση αποδείξεων» και με αυτόν τον γενικό λόγο το Συμβούλιο Εφετών (ανώτερο όργανο) επανεξέταζε το βούλευμα στο σύνολο του και αποφαινόταν αν έπρεπε ο κατηγορούμενος να παραπεμφθεί στο ακροατήριο ή όχι. Αυτό πλέον δεν ισχύει!!! Άρθρο 478 ΚΠΔ: «Το ένδικο μέσο της έφεσης επιτρέπεται στον κατηγορούμενο μόνο κατά του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών το οποίο τον παραπέμπει στο δικαστήριο για κακούργημα και μόνο για τους λόγους:

α) της απόλυτης ακυρότητας και

β) της εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής ουσιαστικής ποινικής διάταξης».

Η διάταξη έχει μετατρέψει την έφεση κατά βουλεύματος από καθολικό ένδικο μέσο που ήταν σε ένα περιορισμένο ένδικο μέσο που μοιάζει με μια «μίνι» αναίρεση. Μόνο γι' αυτούς τους λόγους μπορώ να ασκήσω έφεση κατά βουλεύματος, που στην πραγματικότητα είναι νομικοί λόγοι. Δεν είναι λόγοι ουσίας, δεν έχουν να κάνουν με την κακή εκτίμηση των αποδείξεων.

-Απόλυτη ακυρότητα: άρθρο 171 ΚΠΔ (4 περιπτώσεις). Διαφέρει από τη σχετική ακυρότητα, την οποία ο κατηγορούμενος πρέπει να την προβάλλει. Ενώ την απόλυτη το δικαστήριο μπορεί αυτεπαγγέλτως να την εξετάσει.

-Εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης: Σε τι διαφέρει από την «κακή εκτίμηση των αποδείξεων»; Ας υποθέσουμε ότι ο Α παραπέμπεται στο ακροατήριο για κακούργημα και λέει το βούλευμα ότι «παρέστησε ψευδώς ότι θα εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις, αλλά δεν είχε σκοπό να τις εκπληρώσει, τις αθέτησε και έτσι προκάλεσε περιουσιακή ζημία». Αυτό είναι απάτη; Όχι. Το γεγονός είναι εσωτερικό και μελλοντικό («θα»). Η απάτη θέλει γεγονότα του παρόντος και του παρελθόντος. Δεν ενδιαφέρει η ενδιάθετη βούληση. Έτσι όπως είναι διατυπωμένη αυτή η κατηγορία είναι νομικά αβάσιμη, γιατί αυτά τα οποία λέει δεν εμπίπτουν στην αντικειμενική υπόσταση της απάτης. Μπορεί λοιπόν στην συγκεκριμένη περίπτωση να προβάλει λόγο έφεσης και να πει ότι «εσφαλμένα εφαρμόστηκε το άρθρο 386 ΠΚ, διότι δεν πρόκειται περί γεγονότος». Αυτό είναι λόγος που εμπίπτει στο 478 ΚΠΔ. Μπορεί όμως ο κατηγορούμενος να πει ως λόγο έφεσης ότι «αυτά όσα λέει το βούλευμα δεν στέκουν, γιατί εγώ τον άνθρωπο αυτόν δεν τον ξέρω και άρα κακώς παραπέμφθηκα»; ΟΧΙ! Γιατί αυτό έχει να κάνει με την ουσία, με τα πραγματικά περιστατικά. Αυτό σε επίπεδο έφεσης κατά βουλεύματος δεν επιτρέπεται να αμφισβητηθούν τα πραγματικά περιστατικά. Το μόνο που μπορεί να αμφισβητηθεί είναι η υπαγωγή στον κανόνα δικαίου. Τα πραγματικά περιστατικά τα θεωρούμε δεδομένα. Μόνο στην έφεση κατά απόφασης μπορεί να αμφισβητήσει ο κατηγορούμενος. Τι μπορεί να κάνει ο κατηγορούμενος, σε αυτή την περίπτωση, αν θέλει να αποτρέψει την παραπομπή του στο ακροατήριο και δεν μπορεί να το κάνει με κανέναν από τους δύο αυτούς λόγους έφεσης; Απάντηση: Θα στραφεί στον Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος σύμφωνα με το 479 ΚΠΔ «μπορεί να προσβάλει με έφεση οποιοδήποτε βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών». Και

μάλιστα ο Εισαγγελέας Εφετών θα το κάνει χωρίς κανέναν περιορισμό στους λόγους έφεσης. Οι περιορισμοί σε ό,τι αφορά τους λόγους της έφεσης στο 478 ΚΠΔ αφορούν μόνο τον κατηγορούμενο. Ο εισαγγελέας μπορεί να προβάλει όποιον λόγο θέλει, ακόμα και την «κακή εκτίμηση των αποδείξεων».*

Υπάρχει αναίρεση κατά των βουλευμάτων; Θεωρητικά με βάση το 462 ΚΠΔ θα μπορούσε να υπάρχει και αναίρεση κατά των βουλευμάτων. Όμως: η αναίρεση κατά βουλεύματος του Συμβουλίου Εφετών έχει καταργηθεί από το 2003 (το 482 ΚΠΔ καταργήθηκε)!!! Ο κατηγορούμενος, λοιπόν, ο οποίος παραπέμπεται στο ακροατήριο με βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών έχει μόνο έφεση και μόνο για δύο λόγους.

Το βούλευμα, όπως έχουμε δει, μπορεί να είναι παραπεμπτικό ή απαλλακτικό. Κατά του απαλλακτικού βουλεύματος τίθεται το ζήτημα αν έχει ένδικο μέσο ο πολιτικώς ενάγων, ο οποίος ως αντίδικος έχει έννομο συμφέρον να επιδιώξει την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Απάντηση: Αρχικά ο Κώδικας προέβλεπε τέτοια δυνατότητα, αλλά πλέον αυτό έχει καταργηθεί από το 2010!!! (Καταργήθηκε το άρθρο 480 ΚΠΔ). Τι μπορεί να κάνει ο πολιτικώς ενάγων σε αυτή την περίπτωση; Απάντηση: Θα στραφεί προς τον εισαγγελέα, διότι κατά το 479 ΚΠΔ «Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλει με έφεση οποιοδήποτε βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών». Αυτό σημαίνει ότι ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να κάνει μια αίτηση στον εισαγγελέα εφετών να ασκήσει αυτός (ο εισαγγελέας εφετών) έφεση κατά του απαλλακτικού βουλεύματος, γιατί ο ίδιος (ο πολιτικώς ενάγων) δεν έχει το δικαίωμα. Το ίδιο μπορεί να κάνει και ο κατηγορούμενος αν θέλει να αποτρέψει την παραπομπή του στο ακροατήριο, όπως αναφέραμε παραπάνω.*

* Στις περιπτώσεις αυτές παρόλο που την πρωτοβουλία την είχε ο κατηγορούμενος ή ο πολιτικώς ενάγων, το ένδικο μέσο ασκείται από τον Εισαγγελέα Εφετών! Στο όνομα του το ασκεί! Και φυσικά μπορεί να το κάνει και από μόνος του χωρίς να του το έχουν ζητήσει ούτε ο κατηγορούμενος ούτε ο πολιτικώς ενάγων.

Αναίρεση υπέρ του νόμου

Ο εισαγγελέας έχει δικαίωμα, όπως είδαμε, να ασκεί ένδικο μέσο (έφεση + αναίρεση) κατά οποιασδήποτε αποφάσεως ή βουλεύματος. Δεν έχει περιορισμό. Η προθεσμία που έχει ο εισαγγελέας να ασκεί αναίρεση κατά της αποφάσεως είναι 30 μέρες από την καθαρογραφή (505§2 εδ. α' ΚΠΔ). Όμως, και όταν ακόμα έχει παρέλθει η προθεσμία του ένδικου μέσου που έχει ο εισαγγελέας (του Αρείου Πάγου) να ασκήσει αναίρεση, οπότε η απόφαση είναι

αμετάκλητη, υπάρχει ένα ιδιόμορφο ένδικο μέσο, το οποίο λέγεται αναίρεση υπέρ του νόμου (502 §2 εδ. β' ΚΠΔ). Είναι αναίρεση την οποία κάνει ο εισαγγελέας πέρα από την προθεσμία που έχει για να ασκήσει αναίρεση. Η αναίρεση υπέρ του νόμου δίνεται σε περιπτώσεις που πρέπει να κριθεί ένα ζήτημα, το οποίο είναι είτε σε επίπεδο νομικό είτε πραγματικό ιδιαίτερος σημαντικό. Υπάρχει κάποιο σημαντικό σφάλμα το οποίο δεν πρέπει να διαιωνιστεί, πρέπει δηλαδή να βγει μια απόφαση του ΑΠ που να το επισημαίνει. Ποια είναι η διαφορά της κανονικής αναίρεσης από την αναίρεση υπέρ του νόμου: Εάν ο εισαγγελέας κάνει αναίρεση μέσα στην προθεσμία του ενός μηνός που λέει το 505 ΚΠΔ και γίνει δεκτή η αναίρεση, η απόφαση θα αναπεμφθεί στο δικαστήριο που δίκασε για νέα εκδίκαση. Η υπόθεση θα ξαναδικαστεί. Γιατί αναίρεση σημαίνει εξαφάνιση της απόφασης. Άρα, λοιπόν, η αναίρεση αυτή επιδρά στην νομική θέση του κατηγορουμένου. Εάν έχει παρέλθει αυτή η προθεσμία μας λέει το 505§2 εδ. β' ΚΠΔ «μπορεί να ασκήσει αναίρεση μόνο υπέρ του νόμου για τους λόγους που αναφέρονται στο 510, καθώς και για οποιαδήποτε παράβαση των τύπων της διαδικασίας, χωρίς να βλάπτονται τα δικαιώματα των διαδίκων». Δηλαδή η αναίρεση υπέρ του νόμου δεν επιδρά στη νομική θέση του κατηγορουμένου. Αν έχει αθωωθεί ο κατηγορούμενος και έχει ανααιρεθεί η απόφαση επειδή υπάρχει κάποιο σημαντικό σφάλμα, η αθώωση παραμένει αθώωση! Δεν επανεκδικάζεται η υπόθεση για να δούμε αν αυτός θα πρέπει να καταδικαστεί ή όχι. Η αθώωση είναι αμετάκλητη! Αυτό το οποίο διορθώνεται είναι το νομικό σφάλμα που υπάρχει στην απόφαση.

Παραδεκτό ενδίκου μέσου

Το ένδικο μέσο προκειμένου να εξεταστεί στην ουσία του πρέπει να πληροί ορισμένες τυπικές προϋποθέσεις. Συνοπτικά είναι οι εξής :

- α) θα πρέπει να η απόφαση ή το βούλευμα να υπόκειται σε ένδικο μέσο
 - β) το ένδικο μέσο πρέπει να ασκείται από δικαιούμενο πρόσωπο, από πρόσωπο στο οποίο ο νόμος δίνει το δικαίωμα
 - γ) πρέπει να πληρούνται οι διατυπώσεις οι οποίες αναφέρονται στον νόμο
 - δ) πρέπει να τηρηθεί η προθεσμία που προβλέπεται στον νόμο
- Όλες αυτές τις προϋποθέσεις το ένδικο μέσο θα πρέπει να τις πληροί σωρευτικά. Πρέπει να ικανοποιούνται όλες. Έστω και μια να λείπει, το ένδικο μέσο απορρίπτεται ως απαράδεκτο, πράγμα που σημαίνει ότι δεν εξετάζεται καθόλου η ουσιαστική βασιμότητα των προβαλλόμενων λόγων.

Α) Ένδικα μέσα που η έννομη τάξη παρέχει στον εισαγγελέα

Ο ΚΠΔ παρέχει εκτεταμένο δικαίωμα ασκήσεως ενδίκων μέσων στον εισαγγελέα και αυτό εξηγείται από το ότι ο εισαγγελέας, ο οποίος ενεργεί στο όνομα της πολιτείας και ενδιαφέρεται για την έκδοση σωστών και δίκαιων αποφάσεων, επιδιώκει με το ένδικο μέσο, το οποίο ασκεί, τη διόρθωση των

εσφαλμένων δικαστικών κρίσεων.

Σχετικά με την άσκηση ενδίκου μέσου από τον εισαγγελέα υπάρχει η γενική διάταξη του άρθρου 464 ΚΠΔ που λέει ότι «ο εισαγγελέας εφετών και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, σε όσες περιπτώσεις τους παρέχει ο νόμος ένδικο μέσα, μπορούν να τα ασκήσουν, οποιαδήποτε γνώμη ή πρόταση κι αν είχαν διατυπώσει κατά τη συζήτηση ύστερα από την οποία εκδόθηκε η απόφαση ή το βούλευμα που προσβάλλεται είτε οι ίδιοι είτε κατώτερος εκπρόσωπος της εισαγγελικής αρχής. Ο ανώτερος κατά βαθμό εισαγγελέας έχει την ίδια δυνατότητα, ακόμη και αν ο κατώτερος αποδέχτηκε την απόφαση». Από αυτή τη γενική διάταξη προκύπτει ο κανόνας: όταν ο εισαγγελέας έχει δικαίωμα να ασκήσει ένδικο μέσο δεν δεσμεύεται από την πρόταση την οποία έκανε ο συνάδελφος του στην απόφαση ή το βούλευμα το οποί προσβάλλεται με ένδικο μέσο. Υπάρχει ένας γενικός κανόνας στο άρθρο 32 ΚΠΔ ότι «καμία δικαστική απόφαση δικαστηρίου και κανένα βούλευμα δικαστικού συμβουλίου δεν εκδίδεται χωρίς να υπάρχει πρόταση του εισαγγελέα». Πάντα πρέπει να προτείνει ο εισαγγελέας, αλλά η πρόταση δεν είναι δεσμευτική για το συμβούλιο ή το δικαστήριο. Αν υποθεθεί, λοιπόν, ότι έχει βγει π.χ. μια αθωωτική απόφαση του Πλημμελειοδικείου και ο εισαγγελέας της έδρας είχε προτείνει την απαλλαγή του κατηγορουμένου, και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών και ο εισαγγελέας εφετών έχουν δικαίωμα να ασκήσουν έφεση κατά αυτής της αθωωτικής απόφασης. Αυτό το δικαίωμα έφεσης δεν παρεμποδίζεται από το γεγονός ότι ο εισαγγελέας της έδρας, αυτός που παρέστη στη δίκη, πρότεινε την αθώωση του κατηγορουμένου. Δεν σημαίνει ότι επειδή ο ένας εισαγγελέας ήταν αθωωτικός, εμποδίζεται ο άλλος εισαγγελέας να ασκήσει ένδικο μέσο, εάν έχει την άποψη ότι κακώς αθώωθηκε ο κατηγορούμενος και έπρεπε να καταδικαστεί. Αυτό βέβαια προϋποθέτει (λογικό προαπαιτούμενο) ότι τα πρόσωπα αυτά είναι διαφορετικά. Και έτσι γίνεται στην πράξη, άλλος δηλαδή είναι ο εισαγγελέας ο οποίος παρίσταται στην έδρα και άλλος ο εισαγγελέας ο οποίος ασκεί ένδικο μέσο, διότι διαφορετικά, αν το ίδιο πρόσωπο την μια πρότεινε αθωωτικά και από την άλλη ασκούσε έφεση υπέρ της καταδίκης, θα επρόκειτο περί σχιζοφρενούς! Επίσης κάτι που δεν αναφέρεται στη διάταξη αλλά προκύπτει από μια γενικότερη αρχή που ισχύει στον εισαγγελικό κλάδο, είναι η αρχή της ιεραρχικής υποταγής. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου στις οποίες ο ανώτερος κατά βαθμό εισαγγελέας έχει το δικαίωμα να διατάξει τον κατώτερο κατά βαθμό εισαγγελέα να ασκήσει έφεση κατά μιας απόφασης. Αυτό προκύπτει απ' το ότι ειδικά στον εισαγγελικό κλάδο (δεν ισχύει στον δικαστικό) παραγγελίες που δίνει ο ανώτερος εισαγγελέας δεσμεύουν τον κατώτερο. Στο ανωτέρω παράδειγμα αθωωτικής απόφασης του Πλημμελειοδικείου μπορεί ο εισαγγελέας εφετών, αν θεωρεί ότι υπάρχει έφεση, να δώσει εντολή στον κατώτερο εισαγγελέα, τον εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, να ασκήσει αυτός έφεση, οπότε ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών είναι υποχρεωμένος να

συμμορφωθεί με αυτή την υπόδειξη. Βέβαια αυτό δεν γίνεται πολύ συχνά στην πράξη, διότι, επειδή και ο εισαγγελέας εφετών και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών έχουν παράλληλο δικαίωμα να ασκούν έφεση κατά αθωωτικών αποφάσεων, εάν ο εισαγγελέας εφετών θεωρεί ότι υπάρχει λόγος εφέσεως, θα ασκήσει ο ίδιος την έφεση στο όνομα του και δεν θα παραγγείλει στον κατώτερο εισαγγελέα να ασκήσει αυτός την έφεση. Αλλά έχει και την δυνατότητα να το κάνει.

α) κατά βουλευμάτων

αα) Έφεση

Βουλευματα: Αποφάσεις δικαστικών συμβουλίων για την παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου στο ακροατήριο. Το βούλευμα δεν επιβάλλει ποινή, δεν είναι απόφαση, απλώς κρίνει αν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή στο ακροατήριο.

[Υπενθύμιση: Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα έφεσης; Απάντηση: Έχει δικαίωμα έφεσης –περιορισμένο- σε μόνο δύο λόγους: α) απόλυτη ακυρότητα β) εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης και μόνο εφόσον παραπέμπεται στο ακροατήριο για κακούργημα.]

• Εισαγγελέας Εφετών: 479 ΚΠΔ «ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλλει με έφεση οποιοδήποτε βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών μέσα σε προθεσμία ενός μήνα από την έκδοσή του». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο εισαγγελέας εφετών δεν υπόκειται στους περιορισμούς, στους οποίους υπόκειται ο κατηγορούμενος. Πρώτον, μπορεί να προσβάλλει οποιοδήποτε βούλευμα (και παραπεμπτικό και απαλλακτικό) και δεύτερον και σπουδαιότερο, δεν υπόκειται στους περιορισμένους λόγους έφεσης που προβλέπονται μόνο για τον κατηγορούμενο, αλλά μπορεί να προβάλλει οποιοδήποτε λόγο έφεσης και ο συνηθέστερος είναι «κακή εκτίμηση αποδείξεων». Έχει απεριόριστο δικαίωμα έφεσης κατά οποιουδήποτε βουλεύματος.

[Συνεπώς ο κατηγορούμενος που θέλει να προσβάλλει το βούλευμα και δεν έχει λόγο που να υπόκειται σε μια από τις δύο περιπτώσεις που του αναγνωρίζει ο νόμος το δικαίωμα αυτό, μπορεί να απευθυνθεί στον εισαγγελέα εφετών, προκειμένου αυτός να κάνει έφεση επικαλούμενος κάθε λόγο.]

Επειδή στα ένδικα μέσα ισχύει η αρχή του κλειστού αριθμού και το δικαίωμα το έχει μόνο αυτός, στον οποίο ο νόμος ρητά το αναγνωρίζει, μόνο ο εισαγγελέας εφετών έχει δικαίωμα να ασκήσει έφεση κατά του βουλεύματος, όχι ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών! Δεν μπορούμε να κάνουμε εδώ αναλογική εφαρμογή και να πούμε ότι «αφού το έχει ο εισαγγελέας εφετών καλό είναι να το έχει και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών».

αβ) Αναίρεση

[Υπενθύμιση: Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα αναίρεσης κατά του βουλεύματος; Απάντηση: Όχι, έχει καταργηθεί αυτή η διάταξη.]

Το δικαίωμα αναίρεσης παρέχεται μόνο στους εισαγγελείς και η σχετική ρύθμιση είναι στο άρθρο 483 ΚΠΔ.

- Εισαγγελέας πλημμελειοδικών: μπορεί να ασκήσει αναίρεση κατά των βουλευμάτων του συμβουλίου πλημμελειοδικών
- Εισαγγελέας εφετών: ασκεί αναίρεση κατά των βουλευμάτων του συμβουλίου εφετών*
- Εισαγγελέας του Α.Π.: ασκεί αναίρεση κατά οποιουδήποτε βουλεύματος, είτε συμβουλίου πλημμελειοδικών είτε συμβουλίου εφετών.**

Οι λόγοι αναίρεσης κατά βουλεύματος είναι περιορισμένοι και αναφέρονται στο άρθρο 484 ΚΠΔ (οι ίδιοι λόγοι αναίρεσης με τις αποφάσεις με τη μόνη διαφορά ότι δεν είναι λόγος αναίρεσης η σχετική ακυρότητα. Όλοι οι άλλοι λόγοι είναι ακριβώς οι ίδιοι.)

Άρα, λοιπόν, αν βγει ένα βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών, το οποίο είναι παραπεμπτικό για τον κατηγορούμενο, έχει δικαίωμα αναίρεσης ο εισαγγελέας εφετών; Απάντηση: Όχι. Μόνο στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών δίνεται αυτό το δικαίωμα. Το μόνο που δύναται να κάνει ο εισαγγελέας εφετών είναι να παραγγείλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών την άσκηση της αναίρεσης με βάση την αρχή της ιεραρχικής υποταγής. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών τότε δεσμεύεται.

* Πότε το συμβούλιο εφετών επιλαμβάνεται της υπόθεσης και εκδίδει βούλευμα για την παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου στο ακροατήριο; Γιατί ο κανόνας είναι ότι η παραπομπή γίνεται με βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών.

α) Η απλή περίπτωση: όταν ο κατηγορούμενος ασκήσει έφεση κατά του συμβουλίου πλημμελειοδικών, μετά θα αποφανθεί το συμβούλιο εφετών. Κατά αυτού του βουλεύματος (του συμβουλίου εφετών) υπάρχει δικαίωμα αναίρεσης από τον εισαγγελέα εφετών.

Μπορεί το συμβούλιο εφετών να μην επιλαμβάνεται κατόπιν εφέσεως αλλά σε πρώτο βαθμό;

β) 29 ΚΠΔ: Σε περιπτώσεις μείζονος σημασίας μπορεί να οριστεί ανακριτής εφέτης (αντί για πλημμελειοδίκη), οπότε η παραπομπή γίνεται από το συμβούλιο εφετών.

γ) 308 ΚΔΠΔ: Στα εγκλήματα που προβλέπονται από το άρθρο 1 του ν. 1608/1950, η περάτωση της κύριας ανάκρισης κηρύσσεται από το συμβούλιο εφετών με βούλευμα. Σε ποια εγκλήματα αναφέρεται: εγκλήματα κατά του Δημοσίου αλλά και όλων των νομικών προσώπων που περιγράφονται στο 263^Α ΠΚ από 150.000€ και άνω.

Παράδειγμα: Αν γίνει μια υπεξαίρεση σε βάρος τράπεζας και το αντικείμενο της είναι πάνω από 150.000€, η παραπομπή στο ακροατήριο γίνεται σε πρώτο βαθμό από το συμβούλιο εφετών, όπερ σημαίνει ότι δεν υπάρχει έφεση κατά

του βουλεύματος του συμβουλίου εφετών, αλλά μόνο αναίρεση. Και ποιος θα ασκήσει την αναίρεση; Όχι ο κατηγορούμενος, γιατί δεν έχει λόγο αναιρέσεως, οπότε μόνο ο εισαγγελέας εφετών παράλληλα με τον εισαγγελέα του Α.Π. Κι εδώ μπορεί ο εισαγγελέας του Α.Π. να παραγγείλει στον εισαγγελέα εφετών να ασκήσει αναίρεση.

**** Ο εισαγγελέας του Α.Π. ασκεί αναίρεση κατά οποιουδήποτε βουλεύματος, (δηλαδή είτε συμβουλίου πλημμελειοδικών είτε συμβουλίου εφετών είτε παραπεμπτικό είτε απαλλακτικό - οτιδήποτε) στην προθεσμία του ενός μηνός. Μετά την προθεσμία αυτή, μόνο αναίρεση υπέρ του νόμου. Αναίρεση υπέρ του νόμου έχουμε α) πέραν της προθεσμίας της κανονικής αναίρεσης και β) δεν επηρεάζει τη νομική θέση των διαδίκων. Π.χ αν κάποιος έχει απαλλαγεί με βούλευμα, το οποίο έχει εφαρμόσει εσφαλμένα μια ουσιαστική ποινική διάταξη, και δεν ασκηθεί αναίρεση μέσα στη προθεσμία του ενός μηνός και το αντιληφθεί ο εισαγγελέας μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και αναίρεση, εάν η αναίρεση γίνει δεκτή, η απαλλαγή είναι απαλλαγή. Δεν ξαναγυρίζει πίσω το συμβούλιο που εξέδωσε το βούλευμα για να επανακριθεί η υπόθεση, απλώς για να αποκατασταθεί η ορθή ερμηνεία των διατάξεων αναιρείται το βούλευμα υπέρ του νόμου μόνο και μόνο για να διορθωθεί το νομικό σφάλμα που υπάρχει.**

Β) Ένδικα μέσα κατά αποφάσεων

α) Έφεση

αα) Αθωωτικές

Άρθρο 486 γ ΚΠΔ

- Εισαγγελέας πλημμελειοδικών: κατά των αποφάσεων των πταισματοδικείων και των πλημμελειοδικείων και του δικαστηρίου των ανηλίκων όπου ασκεί τα καθήκοντα του.

- Εισαγγελέας εφετών: κατά των αποφάσεων του εφετείου όπου ασκεί τα καθήκοντα του και, μέσα σε προθεσμία 10 ημερών, κατά των αποφάσεων των πλημμελειοδικείων που υπάγονται γενικά στην περιφέρεια του.

Παρατήρηση: Σε ό,τι αφορά τα πλημμελειοδικεία (τριμελή και μονομελή) υπάρχει ένα παράλληλο δικαίωμα άσκησης ενδίκου μέσου και από τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών και από τον εισαγγελέα εφετών. Η προθεσμία είναι κοινή: 10 μέρες από τη δημοσίευση της απόφασης και πολλές φορές παρατηρείται το φαινόμενο αυτός ο οποίος εκδηλώνει την άσκηση του ενδίκου μέσου (που εδώ επειδή είναι αθωωτική απόφαση θα είναι ο πολιτικώς ενάγων) να κάνει παράλληλη αίτηση και στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών και στον εισαγγελέα εφετών (σε περίπτωση που απορριφθεί η πρώτη).

Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να ασκεί έφεση και κατά των αποφάσεων του εφετείου που ασκεί τα καθήκοντα του. Δηλαδή, αν βγει μια απόφαση του μονομελούς ή του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων, που δικάζουν σε

πρώτο βαθμό, ο εισαγγελέας εφετών έχει δικαίωμα να ασκήσει έφεση.

Εδώ όμως υπάρχει ένας περιορισμός: 486§2 ΚΠΔ:

«Έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου και του τριμελούς εφετείου για κακουργήματα μπορεί να ασκήσει ο εισαγγελέας εφετών, εφόσον η απόφαση δεν είναι ομόφωνη και το μέλος ή τα μέλη που μειοψήφησαν είχαν τη γνώμη ότι ο κατηγορούμενος έπρεπε να κηρυχθεί ένοχος για πράξη που τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος. Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης του μονομελούς εφετείου».

Στο 486§1 ΚΠΔ τίθεται ο κανόνας ότι ο εισαγγελέας εφετών και πλημμελειοδικών μπορούν να ασκήσουν έφεση κατά αθωωτικής απόφασης χωρίς να γίνεται καμία διάκριση αν η αθωωτική απόφαση είναι ομόφωνη ή όχι. (Το θέμα της ομοφωνίας προκύπτει στα πολυμελή δικαστήρια όχι στα μονομελή όπου δικάζει ένας δικαστής)

Παράδειγμα: Το τριμελές πλημμελειοδικείο εκδίδει απόφαση αθωωτική. Ποιοι έχουν δικαίωμα έφεσης; Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών και ο εισαγγελέας εφετών. Αυτοί έχουν δικαίωμα είτε είναι η αθώωση ομόφωνη (3-0) είτε είναι μειοψηφία (2-1). Δεν κάνει διάκριση ο νόμος. Προσοχή: Όταν όμως πρόκειται για κακουργήματα (Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο και τριμελές εφετείο κακουργημάτων), για να έχει δικαίωμα έφεσης ο εισαγγελέας εφετών, θα πρέπει η απόφαση να έχει εκδοθεί με μειοψηφία (θα πρέπει να είναι 2-1) και μάλιστα θα πρέπει ο μειοψηφών δικαστής να έχει την άποψη ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να κηρυχθεί αθώος! Μόνο σε αυτήν την περίπτωση υπάρχει δικαίωμα έφεσης του εισαγγελέα εφετών. Η διάταξη τέθηκε για λόγους εξασφάλισης του κατηγορουμένου, διότι το κακούργημα είναι μια πολύ σοβαρή κατηγορία και γι' αυτό δίνεται η προϋπόθεση να υπάρχει μειοψηφία στην απόφαση την αθωωτική. Ενώ στις αποφάσεις του τριμελούς πλημμελειοδικείου τέτοιο ζήτημα δεν τίθεται. Ακόμα και μια ομόφωνη απόφαση του τριμελούς πλημμελειοδικείου είναι εκκλητή.

Γενικός περιορισμός του εισαγγελέα στις εφέσεις κατά αποφάσεων:

486§3 ΚΠΔ: «Η αίτηση έφεσης από τον εισαγγελέα πρέπει να αιτιολογείται ειδικά και εμπεριστατωμένα στη σχετική έκθεση, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη». Η ρύθμιση αφορά όλους τους εισαγγελείς. Μέχρι το 1996 ο εισαγγελέας εφετών μπορούσε να ασκήσει έφεση τόσο αόριστη όσο είναι και η έφεση του κατηγορουμένου («κακή εκτίμηση αποδείξεων»). Ο νόμος ήθελε να βάλει έναν φραγμό σε αυτό το απεριόριστο και ανέλεγκτο δικαίωμα του εισαγγελέα να ασκεί εφέσεις κατά αθωωτικών αποφάσεων και γι' αυτό έθεσε τον περιορισμό της παρ.3, να αιτιολογεί την έφεση του. «Αιτιολογία»: ο εισαγγελέας καλείται πλέον να εξετάσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και να πει στην έκθεση ότι «κακώς εκτιμήθηκαν τα πραγματικά περιστατικά και οι αποδείξεις, διότι από την κατάθεση του τάδε μάρτυρα θα

έπρεπε να συναχθεί η ενοχή...». Μπαίνει δηλαδή σε εκτίμηση πραγματικών περιστατικών και αποδείξεων εξειδικευμένη/συγκεκριμένη. Είναι όρος του παραδεκτού της εισαγγελικής εφέσεως! Το εφετείο, το οποίο καλείται να δικάσει την έφεση του εισαγγελέα, θα πρέπει προηγουμένως να ελέγξει αν αυτή είναι αιτιολογημένη και να θεωρήσει ότι δεν είναι αιτιολογημένη, θα την απορρίψει ως απαράδεκτη και δεν θα την εξετάσει στην ουσία της.

(Εύλογη ερώτηση: Δεν αρκεί το 32 §4 ΚΠΔ που λέει ότι «ο εισαγγελέας έχει υποχρέωση να υποβάλλει πάντοτε, προφορικά ή γραπτά προτάσεις αιτιολογημένες και αιτήσεις ειδικές»; Όχι! Τα ένδικα μέσα δεν θεωρούνται αιτήσεις.)

Πρακτικό ζήτημα: Όταν εκδίδεται μια απόφαση και το δικαστήριο λέει την ίδια μέρα «αθώος» ή «ένοχος», ο δικαστής έχει κάνει τον συλλογισμό στο μυαλό του, έχει επεξεργαστεί τα πραγματικά περιστατικά, έχει καταλήξει σε ένα συμπέρασμα και το συμπέρασμα αυτό το εκφωνεί από έδρας. Όμως ο συλλογισμός με τον οποίο το δικαστήριο κατέληξε, οι μαρτυρικές καταθέσεις, τα έγγραφα τα οποία αναγνώστηκαν δεν υπάρχουν την στιγμή που εκτελείται η απόφαση. Αυτά φαίνονται μόνο από τα πρακτικά της συνεδρίασης, όταν, όπως λέμε, η απόφαση καθαρογράφεται. Δηλαδή σε ένα επόμενο χρονικό σημείο, το οποίο σε δικές περίπλοκες μπορεί να είναι και μετά από μήνες, ο γραμματέας της έδρας έχει φροντίσει να φτιάξει τα πρακτικά, δηλαδή να καταγράψει τις μαρτυρικές καταθέσεις και τα έγγραφα τα οποία ελήφθησαν υπόψη και ο δικαστής να γράψει στα πρακτικά το σκεπτικό με το οποίο κατέληξε στην όποια κρίση του. Αυτή λοιπόν η παράθεση των πραγματικών περιστατικών και των σκεπτικών του δικαστή γίνεται όταν η απόφαση καθαρογραφεί, όταν ετοιμαστούν τα πρακτικά της δίκης, πράγμα που συμβαίνει αρκετό καιρό μετά την δίκη. Ποιο είναι το πρόβλημα που δημιουργείται; Ο εισαγγελέας για να ασκήσει την παραπάνω έφεση δεν θα έχει δει τα πρακτικά, ώστε να κάνει εξειδικευμένη αιτιολογία. Η προθεσμία που έχει είναι 10 μέρες από την έκδοση της απόφασης, γεγονός που σημαίνει ότι μέσα σε αυτή τη σύντομη προθεσμία αποκλείεται να είναι έτοιμα τα πρακτικά, ώστε ο εισαγγελέας να ξέρει που στηρίχτηκε η απόφαση. Γι' αυτό έχει επικριθεί αυτή η ρύθμιση, γιατί δίνει στον εισαγγελέα μια δυνατότητα που είναι εν τοις πράγμασι δύσκολο να επιτευχθεί. Μάλιστα στον νέο ΚΔΠ που ετοιμάζεται αυτή η ρύθμιση θα αλλάξει και η προθεσμία θα αρχίζει από την καθαρογραφή της απόφασης, ώστε ο εισαγγελέας επί τη βάση των πρακτικών να έχει πλήρη αντίληψη για το που στηρίχτηκε η απόφαση για την αθώωση.

αβ) Καταδικαστικές

Ο εισαγγελέας θα πρέπει να έχει έφεση κατά καταδικαστικών αποφάσεων; Θα ήταν λογικό κάτι τέτοιο;

Άρθρο 490 ΚΠΔ:

- «1.Και εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 489, ο εισαγγελέας

πλημμελειοδικών μπορεί να προσβάλει με έφεση κάθε καταδικαστική απόφαση των πταισματοδικείων και των μονομελών πλημμελειοδικείων της περιφέρειάς του. Επίσης ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλει με έφεση κάθε καταδικαστική απόφαση των μονομελών και τριμελών πλημμελειοδικείων και των δικαστηρίων ανηλίκων της περιφέρειάς του εφετείου, είτε υπέρ* είτε εναντίον εκείνου που καταδικάστηκε, μέσα σε δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης».

Αυτό αφορά τις εφέσεις κατά καταδικαστικών αποφάσεων πλημμελειοδικείου (μονομελών και τριμελών). Το δικαίωμα της έφεσης το έχουν ταυτοχρόνως και ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών και ο εισαγγελέας εφετών, όπως γίνεται και στις αθωωτικές αποφάσεις.

- «2. Ο εισαγγελέας εφετών μπορεί να προσβάλει με έφεση κάθε καταδικαστική απόφαση του μεικτού ορκωτού δικαστηρίου και του τριμελούς «ή μονομελούς» εφετείου της περιφέρειας του εφετείου του, είτε υπέρ* είτε εναντίον εκείνου που καταδικάστηκε, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης».

Η δεύτερη παράγραφος αφορά τις εφέσεις επί αποφάσεων σε κακουργήματα. Δικαίωμα που έχει μόνο ο εισαγγελέας εφετών κατά καταδικαστικών αποφάσεων.

Διαφορές σε σχέση με την έφεση που έχει ο εισαγγελέας σε σχέση με την έφεση κατά αθωωτικών αποφάσεων του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου και του τριμελούς ή μονομελούς εφετείου κακουργημάτων:

α) Είτε είναι ομόφωνη είναι μειοψηφία, στις καταδικαστικές δεν κάνει διάκριση.

β) Δεν απαιτείται ειδική αιτιολογία

γ) Η προθεσμία είναι μεγαλύτερη: 15 μέρες

Ερώτηση: Έχει σημασία η έφεση του εισαγγελέα επί καταδικαστικών; Αφού λογικά θα κάνει ο κατηγορούμενος. Απάντηση: Ναι! Ο εισαγγελέας μπορεί να θέλει να επιβληθεί μεγαλύτερη ποινή! Αντίθετα όταν ασκεί έφεση ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να του επιδικαστεί μεγαλύτερη ποινή γιατί τον προστατεύει η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης του. Αυτή η αρχή στην έφεση του εισαγγελέα δεν ισχύει! Αυτή είναι η πρακτική διαφορά!

* Γιατί υπέρ; Δεν θα το κάνει ο κατηγορούμενος; Εννοεί η διάταξη τις περιπτώσεις που η απόφαση είναι ανέκκλητη, οπότε ο κατηγορούμενος δεν μπορεί πάνω από τα όρια του εκκλητού να ασκήσει έφεση. Έχει μόνο δύο δυνατότητες:

α) να ασκήσει κατευθείαν αναίρεση, ως έχει το δικαίωμα

β) να ζητήσει από τον εισαγγελέα να ασκήσει αυτός έφεση κατά της καταδικαστικής απόφασης υπέρ του κατηγορουμένου, γιατί ο εισαγγελέας δεν υπόκειται στους περιορισμούς του εκκλητού!

β) Αναίρεση

Άρθρο 505§2 ΚΠΔ: «Ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου μπορεί να ζητήσει την αναίρεση οποιασδήποτε απόφασης μέσα στην προθεσμία που ορίζεται από το άρθρο 479 παρ. 2 (άρθρο 483 παρ. 3). Ύστερα από αυτή την προθεσμία μπορεί να ασκήσει αναίρεση μόνο υπέρ του νόμου για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 510, καθώς και για οποιαδήποτε παράβαση των τύπων της διαδικασίας, χωρίς να βλάπτονται τα δικαιώματα των διαδίκων». Όπως και στα βουλεύματα, έτσι κι εδώ ο εισαγγελέας του Α.Π έχει απεριόριστο δικαίωμα αναίρεσης κατά οποιαδήποτε απόφασης, οποιουδήποτε δικαστηρίου, οποιουδήποτε περιεχομένου. Και εδώ υπάρχει αντιστοίχως και η αναίρεση υπέρ του νόμου, αν έχει παρέλθει η προθεσμία του ενός μηνός, προς διόρθωση νομικών σφαλμάτων, χωρίς να επηρεάζεται η θέση των διαδίκων.

Β) Ένδικα μέσα που η έννομη τάξη παρέχει στον πολιτικώς ενάγοντα

Πολιτικώς ενάγων: ο αμέσως εκ του εγκλήματος παθών που εισάγει στο ποινικό δικαστήριο μια αστική αξίωση από το έγκλημα (αποζημίωση λόγω υλικής ζημίας ή συνηθέστερα χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης) για να μπορεί να συμμετέχει στη δίκη ως αντίδικος και να επιδιώξει την καταδίκη του κατηγορουμένου. Η αστική αξίωση είναι συμβολική (40-50 € συνήθως), όμως λειτουργεί ως προαπαιτούμενο για να συμμετέχει στη διαδικασία. Η πολιτική αγωγή δηλώνεται μέχρι και την έναρξη της διαδικασίας, μετά είναι απαράδεκτη.

α) Βουλεύματα

Δεν μπορεί ούτε έφεση ούτε αναίρεση. Θα απευθυνθεί στον εισαγγελέα εφετών.

β) Αποφάσεις

βα) Αθωωτικές

Έχει δικαίωμα να κάνει έφεση κατά της αθώωσης; Θα έπρεπε να έχει; Όχι! Παρά μόνο για το σκέλος της αστικής του αξίωσης! Δεν μπορεί να πληγεί το ποινικό σκέλος της απόφασης. Εισάγει μια αστική απαίτηση. Αυτή η αστική απαίτηση είτε θα γίνει δεκτή σε περίπτωση καταδίκης είτε θα απορριφθεί με την αθώωση του κατηγορουμένου. Μόνο ως προς το κομμάτι που αποφαινεται για την αστική αξίωση μπορεί να ασκήσει ένδικο μέσο. Βασικός κανόνας. Γι' αυτό το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να κάνει αίτηση στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή εφετών να ασκήσει έφεση. Δεν έχει ο ίδιος πρωτογενώς/αυτοδυνάμως το δικαίωμα να ζητήσει να επανακριθεί η απόφαση στο ποινικό της σκέλος από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Άρθρο 486 β. ΚΠΔ: «Ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να ασκήσει έφεση κατά της αθωωτικής απόφασης μόνον κατά το κεφάλαιο με το οποίο καταδικάστηκε σε αποζημίωση ή στα έξοδα».

Άρθρο 468 β ΚΠΔ: «Ο πολιτικώς ενάγων μπορεί να προσβάλει την απόφαση με το ένδικο μέσο που του χορηγεί ο νόμος, αν ο κατηγορούμενος αθωωθεί, μόνο στην περίπτωση που έχει καταδικαστεί σε αποζημίωση και στα έξοδα ή που η πολιτική αγωγή έχει απορριφθεί επειδή δεν στηριζόταν στο νόμο και μόνο ως προς αυτά τα κεφάλαια».

«Έξοδα», άρθρο 71 ΚΠΔ: Εάν αθωωθεί ο κατηγορούμενος και το δικαστήριο, είτε από μόνο του είτε μετά από αίτημα του κατηγορουμένου, θεωρήσει ότι ο πολιτικώς ενάγων έκανε την έγκληση του εν γνώσει του ψευδώς, έχει το δικαίωμα να καταδικάσει τον πολιτικώς ενάγοντα στα έξοδα της δίκης. Μόνο πάνω σε αυτό το κομμάτι έχει δικαίωμα ο πολιτικώς ενάγων να κάνει έφεση, της καταδίκης του στα έξοδα. Σπανιότατη περίπτωση.

«η πολιτική αγωγή έχει απορριφθεί επειδή δεν στηριζόταν στο νόμο»: η πολιτική αγωγή ασκήθηκε από πρόσωπο ου δεν νομιμοποιείται ενεργητικώς. Μόνο ο αμέσως ζημιωθείς. Όχι αυτός που ζημιώθηκε εμμέσως, αντανakλαστικώς, δευτερογενώς. Π.χ. σε έγκλημα σε βάρος Α.Ε. δεν μπορεί να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγων ο μέτοχος. Την περιουσιακή ζημία την υφίσταται η ίδια η εταιρεία που έχει αυτοτέλεια. Αν εμφανιστεί ο μέτοχος, θα αποβληθεί από την αρχή. Αυτήν την μεμονωμένη απόφαση ελλείπει ενεργητικής νομιμοποίησης, η οποία εκδίδεται στη αρχή, μπορεί να πλήξει ο πολιτικώς ενάγων.

ββ) Καταδικαστικές

Άρθρο 488 ΚΠΔ: «Στον πολιτικώς ενάγοντα επιτρέπεται έφεση εναντίον της καταδικαστικής απόφασης αλλά μόνο κατά του μέρους που απέρριψε την αγωγή του επειδή δεν στηρίζεται στο νόμο ή του επιδίκασε χρηματική ικανοποίηση ή αποζημίωση, αν το ποσό που ζητήθηκε συνολικά, σε κάθε περίπτωση υπερβαίνει: α) το ποσό των εκατό ευρώ, αν η έφεση προσβάλλει απόφαση του πταισματοδικείου β) το ποσό των διακοσίων πενήντα ευρώ, αν προσβάλλει απόφαση του μονομελούς πλημμελειοδικείου ή του μονομελούς δικαστηρίου των ανηλίκων γ) το ποσό των πεντακοσίων ευρώ, αν προσβάλλει απόφαση του τριμελούς πλημμελειοδικείου ή του τριμελούς δικαστηρίου των ανηλίκων».

Αυτή κι αν είναι εξαιρετικά σπάνια περίπτωση, αφού έχει ήδη πετύχει την καταδίκη του κατηγορουμένου. Έχει, εντούτοις, δύο λόγους να ασκήσει έφεση:

α) επειδή η αγωγή του απορρίφθηκε ελλείπει ενεργητικής νομιμοποίησης (όπως και στις αθωωτικές αποφάσεις)

β) να του έχει επιδικαστεί κάτι λιγότερο από αυτό που ζήτησε. Αλλά με τα όρια που θέτει ο νόμος είναι αδύνατο. Συνήθως ζητά ένα πολύ μικρό ποσό της τάξης των 40-50 ευρώ το πολύ.

Σημαντικότερη είναι η πρώτη περίπτωση. Παράδειγμα: Κατά μιας καταδικαστικής απόφασης ασκούν έφεση ταυτόχρονα και κατηγορούμενος και

πολιτικώς ενάγων. Ο τελευταίος μόνο για την αποβολή του λόγω έλλειψης νομιμοποίησης. Αυτές τις δύο εφέσεις θα τις δικάσει το ίδιο δικαστήριο. Πρακτικό ερώτημα: Ο πολιτικώς ενάγων, αν κερδίσει την έφεση του, θα μπορεί να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγων στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο ή όχι; Απάντηση: Όχι, διότι το άρθρο 502§5 ΚΠΔ μας λέει ότι «Αν γίνει δεκτή η έφεση του πολιτικώς ενάγοντος κατά της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή του επειδή δεν στηρίζεται στο νόμο, το εφετείο την παραπέμπει στο αρμόδιο πολιτικό δικαστήριο». Δεν τον κρατάει στην δίκη. Ακόμα και αν ντο δευτεροβάθμιο δικαστήριο αποφασίσει ότι κακώς αποβλήθηκε από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο και κάνει δεκτή την έφεση του, δεν θα τον κρατήσει στην κατ' έφεση δίκη, αλλά θα τον παραπέμπει στα πολιτικά δικαστήρια για την αστική του αξίωση. Γι αυτό και είναι εξαιρετικά σπάνιες οι περιπτώσεις που ο πολιτικώς ενάγων ασκεί έφεση. Αυτό που τον ενδιαφέρει είναι η καταδίκη και μπορεί να την επιδιώξει μόνο μέσω του εισαγγελέα.

Το έννομο συμφέρον

Ο Α καταδικάζεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο για εξύβριση σε μια ποινή εκκλητή (εκκλητή ποινή στο Μονομελές= όριο οι 3 μήνες). Ας υποθέσουμε ότι έχει καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης 4 μηνών και ασκεί έφεση λέγοντας ότι «η πράξη που έχω τελέσει δεν είναι εξύβριση αλλά είναι δυσφήμιση. Κακώς χαρακτηρίστηκε εξύβριση, είναι βαρύτερο έγκλημα από αυτό για το οποίο καταδικάστηκα, είναι δυσφήμιση».

Ερώτηση: Πώς θα σας φαινότανε μια τέτοια έφεση;

Το έννομο συμφέρον είναι μια γενική προϋπόθεση του παραδεκτού κάθε ενδίκου μέσου. Δεν νοείται ένδικο μέσο άνευ εννόμου συμφέροντος. 463 εδ. β' ΚΠΔ: «Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο ο δικαιούμενος να έχει συμφέρον για την άσκηση του ενδίκου μέσου». Η έννοια του εννόμου συμφέροντος έχει δύο πτυχές:

α) θα πρέπει η απόφαση η οποία προσβάλλεται να προξενεί κάποια βλάβη σε αυτόν που ασκεί το ένδικο μέσο. Θα πρέπει, ας πούμε, ο κατηγορούμενος να καταδικάστηκε. Αν ο κατηγορούμενος αθωνεται, δεν έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει έφεση κατά αθωωτικής απόφασης. Δεν βλάπτεται από την απόφαση αυτή. Δεν αρκεί όμως αυτό, το να προκαλεί δηλ. κάποια βλάβη γιατί στο παράδειγμα μας έχουμε καταδικαστική απόφαση.

β) Θα πρέπει, επιπροσθέτως, αυτός που ασκεί το ένδικο μέσο να προσδοκά κάποια ωφέλεια από την ευδοκίμηση του ενδίκου μέσου (και όχι βλάβη). Άρα, λοιπόν, στο παράδειγμα μας ο κατηγορούμενος θα πρέπει να πει «κακώς εκτιμήθηκαν τα πραγματικά περιστατικά και κακώς καταδικάστηκα για εξύβριση και πρέπει να αθωωθώ της εξυβρίσεως», δεν μπορεί όμως να πει «θέλω να καταδικαστώ για αδίκημα βαρύτερο από αυτό για το οποίο καταδικάστηκα» διότι δια αυτού του τρόπου δεν επιδιώκει την ωφέλεια αλλά

επιδιώκει την βλάβη. Μια τέτοια έφεση θα ήταν απαράδεκτη ελλείψει εννόμου συμφέροντος.

Άρα θέλουμε:

- α) μια δυσμενή συνέπεια για την κατάφαση του εννόμου συμφέροντος.
- β) να αναμένεται κάποιο όφελος από την ευδοκίμηση του ενδίκου μέσου.

ΠΡΟΣΟΣΧΗ: Υπάρχει περίπτωση ενδίκου μέσου που δεν χρειάζεται η προϋπόθεση του εννόμου συμφέροντος; Στον εισαγγελέα. Δεν τίθεται θέμα εννόμου συμφέροντος όταν ασκεί ένδικο μέσο ο εισαγγελέας. Ο εισαγγελέας ούτε ωφέλεια προσδοκά ούτε βλάβη. Ο εισαγγελέας ασκεί το ένδικο μέσο επ' ονόματι της Πολιτείας και, επομένως, σε αυτές τις περιπτώσεις δεν ελέγχεται η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος. Άρα αυτό που λέει το 463 ΚΠΔ ότι θα πρέπει ο δικαιούχος να έχει συμφέρον εκ των πραγμάτων περιορίζεται στον κατηγορούμενο και στον πολιτικώς ενάγοντα (στις πολύ περιορισμένες περιπτώσεις στις οποίες ο πολιτικώς ενάγων έχει δικαίωμα να ασκήσει ένδικο μέσο κατά αποφάσεως: μόνο για το κομμάτι των αστικών του αξιώσεων).

Για το θέμα κατά πόσον προσδοκάται ωφέλεια ή βλάβη δεν θα μας δώσει απάντηση η ποινική δικονομία αλλά θα μας δώσει το ουσιαστικό ποινικό δίκαιο κατά πόσο ο λόγος εφέσεως είναι τέτοιος ώστε να οδηγεί σε βλάβη ή ωφέλεια. Εάν υποθέσουμε ότι έχουμε μια περίπτωση που κάποιος καταδικάστηκε για απάτη τελεσθείσα κατ' εξακολούθηση, μπορεί να προβάλεи ως λόγο έφεσης ότι η απάτη δεν είναι τελεσθείσα κατ' εξακολούθηση αλλά έχει τελεστεί κατά συρροή; Το κατ' εξακολούθηση έγκλημα (98 ΠΚ) είναι μια περίπτωση ομοειδούς πραγματικής συρροής, η οποία έχει ως χαρακτηριστικό το ενιαίο του δόλου, δηλαδή κάποιος έχει προαποφασίσει να τελεί απάτες, πλαστογραφίες, υπεξαιρέσεις κ.λπ. Το κατ' εξακολούθηση έγκλημα είναι ευνοϊκό για τον δράστη με την έννοια ότι επιβάλλεται μία μόνο ποινή, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί το ανώτερο όριο ποινής που προβλέπεται για το συγκεκριμένο έγκλημα. Δηλαδή αν έχω πλημμέλημα, η κατ' εξακολούθηση τέλεση δεν μπορεί να οδηγήσει σε ποινή άνω των 5 ετών που είναι το μάξιμουμ για τα πλημμελήματα. Όταν όμως έχουμε συρροή, δηλαδή περισσότερες πράξεις, εκεί επιβάλλεται για κάθε μία πράξη ποινή και με μια διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 94 ΠΚ αθροίζονται οι ποινές και μπορούν να φτάσουν πάνω από το ανώτατο όριο για το συγκεκριμένο έγκλημα, δηλαδή μέχρι και 10 έτη. Επομένως, η συρροή σε επίπεδο ποινής είναι δυσμενέστερη για τον δράστη από ό,τι το κατ' εξακολούθηση έγκλημα. Γι' αυτό στο παράδειγμα μας η απάντηση είναι ότι: ένας τέτοιος λόγος εφέσεως θα απορριφθεί ελλείψει εννόμου συμφέροντος, επειδή δεν οδηγεί σε ωφέλεια αλλά σε βλάβη.

Προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων

α) Γενική διάταξη του 473 ΚΠΔ: « Όπου ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά, η προθεσμία για την άσκηση ένδικων μέσων είναι δέκα ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης». Αυτός είναι ο γενικός κανόνας. Τι σημαίνει δημοσίευση της απόφασης= σημαίνει ότι η προθεσμία αρχίζει από την ημέρα που απαγγέλλεται η απόφαση. Εδώ πρέπει να κάνουμε την εξής διάκριση: άλλο η απαγγελία/δημοσίευση της απόφασης (δηλαδή το «ένοχος» ή «αθώος» που εκφωνείται από την έδρα και άλλο η καθαρογραφή της απόφασης (δηλαδή η σύνταξη των πρακτικών και του αιτιολογικού στο οποίο το δικαστήριο στηρίζει την όποια κρίση του). Αυτή η καθαρογραφή γίνεται σε μεταγενέστερο χρονικό σημείο και, όπως θα δούμε, έχει σημασία για το ένδικο μέσο της αναίρεσης. Αρα, λοιπόν, αν καταδικαστώ σήμερα (31/3/2017) σε μία ποινή εκκλητή, έχω προθεσμία να ασκήσω έφεση 10 ημερών, που αρχίζει από σήμερα που απαγγέλθηκε η απόφαση.

β) Υπάρχει όμως μια εξαίρεση, η οποία προβλέπεται στο αμέσως επόμενο εδάφιο: «αν αυτός (ο κατηγορούμενος) διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστη η διαμονή του, η προθεσμία είναι τριάντα ημερών και αρχίζει σε κάθε περίπτωση από την επίδοση της απόφασης».

Αλλοδαπή= δεν κάνει διάκριση ο νόμος αν είναι Ευρώπη, Ασία ή Αμερική, αρκεί να κατοικεί εκτός Ελλάδος.

Άγνωστη διαμονή= υπάρχουν περιπτώσεις που ο κατηγορούμενος δεν ανευρίσκεται στην διεύθυνση που έχει δηλώσει κατά την ποινική διαδικασία. Σε αυτήν την περίπτωση ακολουθείται μια ειδική διαδικασία επίδοσης που περιγράφεται στο άρθρο 156 ΚΠΔ (επίδοση ως αγνώστου διαμονής) η οποία πρακτικά είναι επίδοση του σχετικού εγγράφου στο δήμαρχο ή στον πρόεδρο της κοινότητας της τελευταίας κατοικίας όπου είχε δηλώσει ο κατηγορούμενος.

Σε αυτές λοιπόν τις δύο περιπτώσεις η προθεσμία είναι 30 ημερών

γ) Εάν δεν είναι παρών ο κατηγορούμενος (λέει το δεύτερο εδάφιο) κατά την απαγγελία της απόφασης, η προθεσμία είναι επίσης 10ημερη με τη διαφορά όμως ότι αρχίζει από την επίδοση της αγωγής.

Παρένθεση: Μπορεί να καταδικαστεί κάποιος απών;

Ναι. Υπό την προϋπόθεση

α) ότι έχει κληθεί ο κατηγορούμενος νομίμως (δηλαδή στη διεύθυνση την οποία έχει δηλώσει)

β) και μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται το νόμο για κλήτευση στο ακροατήριο, η οποία είναι 15 μέρες πριν από τη δικάσιμο (166 ΚΠΔ).

Εάν εισάγεται η υπόθεση να δικαστεί στο ακροατήριο, ο Πρόεδρος του δικαστηρίου εκφωνεί το όνομα του κατηγορουμένου και αυτός ευρίσκεται απών (δεν εμφανίζεται κάποιος, είτε αυτός είτε ο συνήγορος που τον εκπροσωπεί), το πρώτο πράγμα που θα κάνει το δικαστήριο είναι να ελέγξει

την κλήτευση του, εάν δηλαδή κλητεύθηκε νομίμως και εμπροθέσμως. Εάν διαπιστώσει ότι υπάρχει κάποια παρατυπία στην κλήτευση, σε αυτήν την περίπτωση το δικαστήριο κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση ελλείψει νομίμου κλητεύσεως. Δεν μπορεί να προχωρήσει. Εάν, αντιθέτως, διαπιστώσει ότι καλώς κλητεύθηκε, τότε προχωράει στην ουσιαστική εκδίκαση και η εκδίκαση αυτή γίνεται ερήμην (με απουσία) του κατηγορουμένου. Και αυτό μάλιστα δεν ισχύει μόνο στα πλημμελήματα, αλλά ισχύει πλέον και στα κακουργήματα (435 ΚΠΔ).

Σε όλες λοιπόν αυτές τις περιπτώσεις που κάποιος δικάζεται απών, η προθεσμία δεν αρχίζει από τη δημοσίευση (από την ημέρα δηλ. που απαγγέλλεται η απόφαση) αλλά αρχίζει από ένα μεταγενέστερο χρονικό σημείο, από την επίδοση της απόφασης. Ο νόμος σε αυτές τις περιπτώσεις επιβάλλει η ερήμην εκδοθείσα απόφαση να επιδίδεται στον κατηγορούμενο και από την επίδοση αυτή αρχίζει η 10ημερη προθεσμία που παρέχεται για την άσκηση του ενδίκου μέσου. Γιατί την θέλουμε αυτήν την επίδοση; Όταν κάποιος καταδικάζεται απών δεν μαθαίνει εάν έχει εκδοθεί απόφαση και τι περιεχόμενο έχει. Μπορεί να ξέρει τη δικάσιμο και να μην έχει πάει επίτηδες, αλλά το αποτέλεσμα της δίκης δεν το ξέρει. Επομένως, μέσω του μηχανισμού της επίδοσης εξασφαλίζουμε ότι αυτός πληροφορείται την ύπαρξη της απόφασης και γι' αυτό η προθεσμία της έφεσης αρχίζει σε αυτές τις περιπτώσεις από την επίδοση. Όχι από την έκδοση.

Παρένθεση: Ο κατηγορούμενος μπορεί να εκπροσωπηθεί από συνήγορο στο ακροατήριο;

Να μην εμφανιστεί δηλαδή ο ίδιος αλλά να εξουσιοδοτήσει έναν δικηγόρο να εμφανιστεί αυτός για λογαριασμό του και να τον εκπροσωπήσει στα δικαιώματα του στο ακροατήριο. Προβλέπεται τέτοια δυνατότητα; Ναι!

340 ΚΠΔ: «Ο κατηγορούμενος οφείλει να εμφανίζεται αυτοπροσώπως στο ακροατήριο κατά τη συζήτηση. Μπορεί να διορίζει δικηγόρο ως συνήγορο για την υπεράσπιση του». Και μάλιστα αυτό ισχύει ακόμα και στα κακουργήματα.

Ερώτηση: Όταν ο κατηγορούμενος εκπροσωπείται από έναν συνήγορο, η προθεσμία για την άσκηση έφεσης από πότε αρχίζει; Από τη δημοσίευση ή από την επίδοση; Γιατί εδώ ο κατηγορούμενος δεν είναι παρών.

Απάντηση: Όταν ο κατηγορούμενος εκπροσωπείται από συνήγορο, ναι μεν ως φυσική παρουσία είναι απών (δεν είναι εκεί ο ίδιος) αλλά «δικονομικά» είναι παρών, γιατί εμφανίζεται δια του εκπροσώπου του. Επομένως, όταν το 473 ΚΠΔ λέει ότι όταν δεν είναι παρών η προθεσμία αρχίζει από την επίδοση, έχει υπόψη τις περιπτώσεις όπου κανείς δεν εμφανίζεται στη δικάσιμο, ούτε ο ίδιος ο κατηγορούμενος ούτε ο συνήγορος. Επομένως, σε αυτές τις περιπτώσεις εκπροσωπήσεως ο κατηγορούμενος θεωρείται παρών. Η έννοια του «παρών»

στο 473 ΚΠΔ είναι με την δικονομική έννοια του όρου και επομένως και σε αυτές τις περιπτώσεις η προθεσμία αρχίζει από τη δημοσίευση.

SOS: Όπου η προθεσμία αρχίζει από την επίδοση της απόφασης, η επίδοση της απόφασης για να ενεργοποιήσει/αφετηριάσει την προθεσμία άσκησης του ενδίκου μέσου, πρέπει να είναι έγκυρη! Αν η επίδοση είναι για οποιονδήποτε λόγω άκυρη, δεν έχει αρχίζει καν να τρέχει η προθεσμία άσκησης του ενδίκου μέσου.

Παρένθεση: Πώς γίνεται η επίδοση;

Άρθρο 155 επ. ΚΠΔ.

α) Η επίδοση γίνεται κατά κανόνα εις χείρας του ενδιαφερομένου (τον βρίσκουμε τον ίδιο και του επιδίδουμε το έγγραφο) ή γίνεται σε κάποιον σύννοικο (σύζυγο ή ενήλικο παιδί ή κάποιος που κατοικεί μαζί με τον κατηγορούμενο).

β) Εάν ο δικαστικός επιμελητής πάει στο σπίτι και δεν βρει κανέναν, τότε προβλέπεται διαδικασία θυροκόλλησης. Δηλαδή ο δικαστικός επιμελητής δεν θα περιμένει πότε θα έρθουν οι ένοικοι ούτε θα επισκέπτεται συνεχώς μέχρι να εμφανιστεί κάποιος, αλλά θα ρίξει τον φάκελο κάτω από την πόρτα ή θα τον αφήσει στην είσοδο της πολυκατοικίας. Αυτό θεωρείται θυροκόλληση. Και σε αυτές τις περιπτώσεις θυροκολλήσεως για να διασφαλιστεί η γνώση του εγγράφου από τον ενδιαφερόμενο γίνεται υποχρεωτικά επίδοση και στον αντίκλητο.

γ) Σε ό,τι αφορά τον τόπο κατοικίας έχει ιδιαίτερη σημασία το άρθρο 273γ ΚΠΔ το οποίο αναφέρεται στην απολογία του κατηγορουμένου στην ανάκριση και προβλέπει ότι «Ωστόσο η καταδικαστική απόφαση γίνει αμετάκλητη κάθε έγγραφο επιδίδεται εγκύτως στον κατηγορούμενο, αν η επίδοση γίνει στη διεύθυνση της κατοικίας που δηλώθηκε αρχικά, εκτός αν ο κατηγορούμενος είχε δηλώσει μεταβολή της πριν από την επίδοση».

Εάν λοιπόν κάποιος εμφανιστεί στην ανάκριση ή στην προανάκριση και δώσει μια διεύθυνση κατά την απολογία του, αυτή είναι η διεύθυνση στην οποία εφεξής θα επιδίδονται τα έγγραφα της δικογραφίας μεταξύ των οποίων είναι και η τυχόν εκδιδόμενη ερήμην απόφαση. Και αν λοιπόν ο κατηγορούμενος αλλάξει διαμονή, πρέπει να το γνωστοποιήσει στην Εισαγγελία. Εάν δεν το γνωστοποιήσει, θα εξακολουθούν να επιδίδονται εγκύτως τα έγγραφα της ποινικής δίκης στην αρχικώς δηλωθείσα διεύθυνση.

Παραδείγματα: Εάν , ας πούμε, ο κατηγορούμενος έχει δηλώσει στην απολογία του μια Χ διεύθυνση και η πρωτόδικη απόφαση επιδοθεί στη διεύθυνση Ψ, αυτή η επίδοση είναι άκυρη, που σημαίνει ότι δεν έχει αρχίσει καν να τρέχει η προθεσμία των 10 ημερών για την άσκηση του ενδίκου μέσου. Το ίδιο ισχύει και όταν κατά τη διαδικασία της θυροκόλλησης

παρέλειψαν να επιδώσουν στον αντίκλητο δικηγόρο. Άκυρη επίδοση. Δεν έχει καν ξεκινήσει να τρέχει η προθεσμία της έφεσης, πράγμα που σημαίνει ότι η έφεση μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε!!! Δηλαδή, εάν η επίδοση της πρωτόδικης είναι άκυρη και ασκήσω την έφεση μετά από 10 χρόνια, ή έφεση μου είναι εμπρόθεσμη, γιατί δεν έχει λάβει ποτέ χώρα το αφετηριακό γεγονός από το οποίο ξεκινάει το 10ήμερο. Όπως καταλαβαίνουμε, αυτό μπορεί να οδηγήσει και σε παραγραφή της υπόθεσης.

Για τα βουλεύματα:

473 ΚΠΔ: «Το προηγούμενο εδάφιο εφαρμόζεται και για την προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων». = 10 μέρες από την επίδοση! Στα βουλεύματα πάντοτε η προθεσμία αρχίζει από την επίδοση! Και εδώ ισχύουν πάλι όσα είπαμε για το έγκυρο της επιδόσεως.

Πώς υπολογίζεται η προθεσμία:

168 ΚΠΔ: «Οι προθεσμίες που ορίζονται στον κώδικα υπολογίζονται σύμφωνα με το καθιερωμένο ημερολόγιο. Όταν η προθεσμία ορίζεται σε ημέρες, δεν υπολογίζεται η ημέρα με την οποία συμπίπτει το χρονικό σημείο ή το γεγονός από το οποίο αρχίζει να τρέχει η προθεσμία. Αν τελευταία ημέρα της προθεσμίας είναι εξαιρετέα, η προθεσμία παρεκτείνεται έως και την επομένη μη εξαιρετέα ημέρα. Η εικοσιτετράωρη προθεσμία διαρκεί όλη την επόμενη ημέρα μετά την έναρξη της.

Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι βγαίνει μι απόφαση σήμερα (31/3/2017).

Πότε θα αρχίσουμε να μετράμε το δεκαήμερο; Από αύριο (1/4/2017)! Θα υπολογίσουμε μέσα και το Σ/Κ; Αν αύριο δηλαδή είναι Σάββατο; Ναι! Δεν λέει για εργάσιμες, άρα τα μετράμε. Πότε όμως παρεκτείνεται η προθεσμία; Αν η τελευταία μέρα είναι αργία ή εξαιρετέα μέρα, τότε παρεκτείνεται η προθεσμία στην αμέσως επόμενη εργάσιμη. Εάν δηλαδή η τελευταία μέρα πέφτει Σάββατο ή Κυριακή, πάμε Δευτέρα. Το ίδιο και αν είναι αργία. Αν πέφτει 25^η Μαρτίου Δευτέρα, πάμε Τρίτη. Αυτός είναι ο κανόνας υπολογισμού των προθεσμιών. Υπολογίζονται μεν οι μη εργάσιμες και οι αργίες όταν είναι εντός της προθεσμίας, και μόνο όταν συμπίπτουν με την τελευταία μέρα της προθεσμίας πάμε στην αμέσως επόμενη εργάσιμη.

Σε σχέση με τον υπολογισμό της προθεσμίας έχει αξία και το 473§4 ΚΠΔ το οποίο προβλέπει ότι «οι προθεσμίες για την άσκηση ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων και αποφάσεων αναστέλλονται κατά το χρονικό διάστημα από 1-31 Αυγούστου». Όλο; Ο Αύγουστος λοιπόν δεν υπολογίζεται. Αυτό σημαίνει ότι εάν τυχόν έχει αρχίσει να τρέχει πριν από την 31^η Ιουλίου, αυτές οι μέρες θα υπολογιστούν και θα συνεχίσουμε να μετράμε από 1^η Σεπτεμβρίου. Δηλαδή αν μια απόφαση έχει βγει 28 Ιουλίου, το 10ήμερο είναι 3 ημέρες από Ιούλιο (29,30,31) και η τέταρτη μέρα ξεκινάει από 1^η Σεπτεμβρίου. Βγάζουμε δηλαδή

έξω όλον τον Αύγουστο. Ό,τι έχει τρέξει μέχρι τον Αύγουστο το κρατάμε και προσθέτουμε ό,τι απομένει από 1^η Σεπτεμβρίου.

Αναίρεση:

Στην αναίρεση υπάρχει μια ιδιαιτερότητα! Επειδή κατά τη νομολογία του ΑΠ ο λόγος αναίρεσης πρέπει να είναι σαφής και ορισμένος, πρέπει δηλαδή να προσδιορίζεται ποιο είναι το σφάλμα εκείνο που αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, για να μπορέσω να εντοπίσω τα τυχόν σφάλματα της απόφασης αυτής, θα πρέπει απαραίτητως να έχω πληροφορηθεί το σκεπτικό της απόφασης, να έχω δει τα πρακτικά στα οποία αναφέρονται οι μαρτυρικές καταθέσεις, τα έγγραφα και κυρίως τα αποδεικτικά μέσα. Για το λόγο αυτό θα ήταν «δώρο άδωρον» να είχα έναρξη της προθεσμίας της αναιρέσεως από τη δημοσίευση της απόφασης. Διότι τη στιγμή που δημοσιεύεται η απόφαση, ο κατηγορούμενος απλώς πληροφορείται αν είναι ένοχος αλλά δεν πληροφορείται τους λόγους για τους οποίους είναι ένοχος. Δεν ξέρει το σκεπτικό ώστε να μπορέσει να βρει λόγο αναίρεσης για έλλειψη αιτιολογίας ή να δει αν αναγνώστηκαν όλα τα έγγραφα τα οποία ελήφθησαν υπόψη. Αυτή την πληροφορία την λαμβάνει μόνο από το σκεπτικό της απόφασης. Για τον λόγο λοιπόν αυτόν, στην αναίρεση ειδικώς, για την αποτελεσματική άσκηση του ενδίκου μέσου πρέπει ο κατηγορούμενος να έχει οπωσδήποτε στη διάθεση του το σκεπτικό της απόφασης, οπότε η 10ήμερη προθεσμία δεν αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης αλλά αρχίζει από την καθαρογραφή της!!! Αυτό μας το λέει το 473§3 ΚΠΔ: «Η προθεσμία για την άσκηση της αναίρεσης αρχίζει από τότε που η τελεσίδικη απόφαση θα καταχωριστεί καθαρογραφημένη στο ειδικό βιβλίο που τηρείται από τη γραμματεία του ποινικού δικαστηρίου. Η καθαρογράφηση της απόφασης πρέπει να γίνει μέσα σε δεκαπέντε ημέρες. Διαφορετικά, ο πρόεδρος του δικαστηρίου έχει πειθαρχική ευθύνη. Η καταχώριση της καθαρογραφμένης απόφασης στο ειδικό βιβλίο απαιτείται μόνο για την έναρξη της προθεσμίας άσκησης αναίρεσης και τυχόν μη καταχώριση δεν εμποδίζει τη παραγραφή της ποινής». Αυτή η διάταξη ισχύει όχι μόνο για το ένδικο μέσο ο οποίο ασκεί ο κατηγορούμενος αλλά και για το ένδικο μέσο της αναίρεσης το οποίο ασκεί ο εισαγγελέας. Δεν το λέει ρητά η διάταξη αλλά εξυπακούεται από τη φύση του ενδίκου μέσου της αναιρέσεως, γιατί και ο εισαγγελέας για να βρει λόγους αναιρέσεως πρέπει να έχει μπροστά του το σκεπτικό της απόφασης.

Ειδική προθεσμία αναιρέσεως:

Υπάρχει μια ειδική προθεσμία αναιρέσεως, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 473 §2 ΚΠΔ: «Η αναίρεση κατά της καταδικαστικής απόφασης μπορεί να ασκηθεί από εκείνον που καταδικάστηκε και με δήλωση, που περιέχει όσα ορίζονται στην παρ. 2 του επόμενου άρθρου και επιδίδεται στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών, η οποία αρχίζει

σύμφωνα με την παρ. 1. Η δήλωση αυτή μπορεί να συμπληρώνει και την αίτηση αναίρεσης που τυχόν ασκήθηκε σύμφωνα με το επόμενο άρθρο και που δεν περιέχει ορισμένους λόγους».

Εδώ ο Κώδικας προβλέπει μια ειδική προθεσμία άσκησης αναιρέσεως, η οποία είναι μεγαλύτερη από την κοινή προθεσμία των 10 ημερών: προβλέπει προθεσμία 20 ημερών όταν ασκείται αναίρεση κατά καταδικαστικής απόφασης. Για να κατανοήσουμε τον μηχανισμό αυτής της αναίρεσης πρέπει πρώτα να δούμε τι σημαίνει ότι ασκείται η αναίρεση με επίδοση δήλωσης. Ο βασικός τρόπος άσκησης ενδίκου μέσου προβλέπεται στο άρθρο 474 ΚΠΔ και μας λέει ότι αυτός που ασκεί το ένδικο μέσο εμφανίζεται στο γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση και εκεί συντάσσεται μια έκθεση η οποία περιέχει τους λόγους του ενδίκου μέσου. Δηλαδή, για παράδειγμα, αν υποθεθεί ότι κάποιος έχει καταδικαστεί με απόφαση του τριμελούς πλημμελειοδικείου σε εκκλητή ποινή, θα ασκήσει την έφεση του στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, δηλαδή στη γραμματεία του πλημμελειοδικείου και όχι στη γραμματεία του δικαστηρίου που θα δικάσει την έφεση (δηλ. το τριμελές εφετείο πλημμελημάτων). Δεν θα πάει στο εφετείο να κάνει την έφεση, θα την κάνει στο πλημμελειοδικείο-στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Αυτός είναι ο βασικός τρόπος για την άσκηση ενδίκων μέσων. Το άρθρο 473§2 ΚΠΔ κάμπει αυτή τη διαδικασία σε δύο κατευθύνσεις:

- α) διευρύνει την προθεσμία ασκήσεως του ενδίκου μέσου (από 10ήμερη → 20ήμερη) και
- β) απλουστεύει τον τρόπο ασκήσεως του ενδίκου μέσου (επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ). Δηλαδή αντί να πάμε στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση να συνταχθεί μια έκθεση που περιέχει τους λόγους, ετοιμάζουμε ένα δικόγραφο, το οποίο περιέχει τους λόγους αναιρέσεως, και το δικόγραφο αυτό το επιδίδουμε με δικαστικό επιμελητή στον εισαγγελέα του ΑΠ, δηλαδή πάμε κατευθείαν στο δικαστήριο το οποίο θα δικάσει το ένδικο μέσο της αναίρεσης (τον Άρειο Πάγο). Δεν περνάμε από τη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση.

Πρακτικό SOS :

Ο Α καταδικάζεται εκπροσωπούμενος από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του με απόφαση του τριμελούς πλημμελειοδικείου για ψευδορκία σε ποινή φυλάκισης ενός έτους. Ασκεί έφεση κατά της πρωτόδικης απόφασης την επομένη της επιδόσεως της σε αυτόν, η οποία επίδοση γίνεται δύο μήνες μετά τη δημοσίευση της απόφασης.

- α) Η έφεση αυτή από ποιο δικαστήριο θα εκδικαστεί; → Από το τριμελές εφετείο πλημμελημάτων.
- β) Τι θα πει το τριμελές εφετείο πλημμελημάτων γι αυτήν την έφεση; → Θα

την απορρίψει ως απαράδεκτη γιατί είναι εκπρόθεσμη. Η προθεσμία είναι 10ήμερη και ξεκινάει, εφόσον ο κατηγορούμενος εκπροσωπήθηκε από συνήγορο, από την δημοσίευση και όχι από την επίδοση! Η τυχόν επίδοση που θα γίνει δεν αφετηριάζει μεγαλύτερη προθεσμία.

Εν συνεχεία ο Α ασκεί αναίρεση κατά της αποφάσεως του τριμελούς πλημμελειοδικείου με επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ 15 ημέρες μετά την καθαρογραφή της. (Σημείωση: Σύμφωνα με το άρθρο 476§2 ΚΠΔ όλες οι αποφάσεις που απορρίπτονται ως απαράδεκτη την έφεση υπόκεινται σε αναίρεση- για οποιοδήποτε λόγο απαραδέκτου)

α) Είναι παραδεκτή αυτή η αναίρεση (που γίνεται με το 473§2 ΚΠΔ); → Δεν είναι το πρόβλημα η καθαρογραφή, γιατί όλες οι προθεσμίες για αναίρεση αρχίζουν από την καθαρογραφή. Άλλο είναι το πρόβλημα. Το 473§2 ΚΠΔ προϋποθέτει να έχουμε καταδικαστική απόφαση. Και εδώ τίθεται το ερώτημα τι εννοούμε όταν λέμε καταδικαστική απόφαση; Η απορριπτική απόφαση λόγω απαραδέκτου δεν είναι καταδικαστική! Καταδικαστική είναι μόνο η απόφαση που επιβάλλει ποινή! (Η αντίθετη άποψη που δεν ισχύει αλλά αξίζει να εκθέσουμε ως λογική είναι η εξής: η απόφαση που απορρίπτει την έφεση ως απαράδεκτη είναι ουσιαστικά επικυρώνει την πρωτόδικη απόφαση. Με την απόρριψη της έφεσης ως απαράδεκτης εκτελείται-αναβιώνει-ανακτά την ισχύ της η πρωτόδικη απόφαση, η οποία είναι καταδικαστική. Αυτό δεν είναι σωστό.) Το κριτήριο της καταδικαστικής απόφασης είναι να επιβάλλει ποινή! Να πει το εφετείο «κηρύσσω ένοχο και επιβάλω ποινή». Εάν μια δευτεροβάθμια απόφαση δεν επιβάλλει ποινή, δεν αποφαίνεται επί της ενοχής, αλλά απλώς λέει ότι το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο, δεν είναι καθεαυτή καταδικαστική, έστω κι αν έχει ως συνέπεια ότι ενεργοποιείται και εκτελείται η πρωτόδικη απόφαση που είναι καταδικαστική. Αυτές λοιπόν οι αποφάσεις που κηρύσσουν το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο, όπως επίσης και αυτές που απορρίπτουν το ένδικο μέσο ως ανυποστήριχτο, δεν είναι καταδικαστικές. Ανυποστήριχτο ένδικο μέσο= Για να συζητηθεί το ένδικο μέσο δεν αρκεί να έχει ασκηθεί νομότυπα και εμπρόθεσμα αλλά θα πρέπει, όπως λέει το 501 ΚΠΔ, ο εκκαλών να εμφανιστεί στο δικαστήριο και να το υποστηρίξει. Εάν δεν εμφανιστεί, είναι ουσιαστικά σαν να παραιτείται από την έφεση και με αυτόν τον τρόπο η έφεση δεν εξετάζεται καθόλου και απορρίπτεται ως ανυποστήριχτη. Και αυτές οι αποφάσεις δεν είναι καταδικαστικές, διότι έχουν το κοινό με τις αποφάσεις που κηρύσσουν το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο ότι δεν μπαίνουν καθόλου στην ουσία της υπόθεσης. Άρα λοιπόν όλες αυτές οι αποφάσεις που δεν εξετάζουν το ένδικο μέσο στην ουσία του και αποφαίνονται μόνο για το απαράδεκτο ή το ανυποστήριχτο δεν είναι καταδικαστικές. Για να εφαρμοστεί το 473§2 ΚΠΔ πρέπει να έχω απόφαση δευτεροβαθμίου δικαστηρίου που να εξετάζει την έφεση στην ουσία της και επιβάλλει ποινή. Άρα λοιπόν από το πεδίο εφαρμογής του 473§2 ΚΠΔ, δηλαδή από αυτήν την δυνατότητα που μας παρέχει ο νόμος με επίδοση δηλώσεως μέσα σε 20 ημέρες, εξαιρούνται οι

αποφάσεις που κηρύσσουν το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο. Κατά των αποφύσεων, όμως, αυτών υπάρχει δικαίωμα αναίρεσης. Πώς θα ασκηθεί; 10 μέρες από την καθαρογραφή στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την πρωτόδικη απόφαση. Θα ακολουθήσουμε τον κλασσικό-βασικό τρόπο.

Πρακτικό:

Ας υποθέσουμε ότι κάποιος καταδικάζεται από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο σε ποινή μη εκκλητή. Από το μονομελές ας πούμε σε μία ποινή 2 μηνών. Δεν έχει δικαίωμα έφεσης, άρα έχει μόνο αναίρεση. Αλλά καταδικάζεται ερήμην. Η καθαρογραφή γίνεται 10 Μαρτίου και η επίδοση της απόφασης γίνεται 31 Μαρτίου. Από τότε αρχίζει η προθεσμία της αναίρεσης; Έχουμε δύο πιθανά χρονικά σημεία έναρξης της προθεσμίας (καθαρογραφή + επίδοση). Χρειαζόμαστε και τα δύο, και γνώση γιατί αυτός είναι απών αλλά και καθαρογραφή γιατί μόνο μέσα από αυτήν μπορεί να πληροφορηθεί στο σκεπτικό. Άρα, και αυτό δέχεται ο ΑΠ, σε αυτές τις περιπτώσεις ερήμην αποφάσεων, η έναρξη της προθεσμίας αναιρέσεως αρχίζει από το γεγονός που λαμβάνει χώρα δεύτερο! Εάν προηγείται η επίδοση και έπεται η καθαρογραφή, αρχίζει από την καθαρογραφή. Εάν προηγείται η καθαρογραφή και έπεται η επίδοση, αρχίζει από την επίδοση.

(Προσοχή! Σημαντικό στην πράξη! Για την καθαρογραφή δεν ενημερώνεται ο κατηγορούμενος. Δεν σημαίνει ότι όταν θα καθαρογραφεί η απόφαση το δικαστήριο θα του το γνωστοποιήσει. Την παρακολούθηση της καθαρογραφής την επιμελείται ο ίδιος ο κατηγορούμενος. Και επειδή ο ίδιος δεν είναι στα δικαστήρια, την παρακολουθεί ο δικηγόρος. Και επειδή ο δικηγόρος δεν τρέχει στις γραμματείες, την παρακολουθεί ο ασκούμενος!)

Συμπέρασμα:

Όταν έχω μια καταδικαστική πρωτόδικη ερήμην απόφαση ανέκκλητη, που σημαίνει ότι έχω μόνο δικαίωμα αναίρεσης, ο νόμος μου δίνει 2 τρόπους να ασκήσω την αναίρεση:

α) 474 ΚΠΔ → Σύνταξη εκθέσεως στη 10ήμερη προθεσμία.

β) 473§2 ΚΠΔ → Επίδοση δήλωσης στον εισαγγελέα του ΑΠ στη 20ήμερη προθεσμία.

Δεν απαγορεύεται δηλαδή ο παραδοσιακός τρόπος. Απλώς στην πράξη δεν τον προτιμάμε, γιατί είναι πολύ πιο απλό να κάνουμε επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ και το σπουδαιότερο είναι ότι έχουμε και μεγαλύτερη προθεσμία. Αλλά αυτό ισχύει μόνο στις καταδικαστικές!

Επιτρέπεται η άσκηση ενδίκου μέσου δια πληρεξουσίου;

Η απάντηση είναι καταφατική. Βεβαίως και ο νόμος δίνει αυτή τη δυνατότητα. Ο δικαιούμενος μπορεί είτε να ασκήσει το ένδικο μέσο αυτοπροσώπως είτε να εξουσιοδοτήσει ένα τρίτο πρόσωπο να ασκήσει το ένδικο μέσο για λογαριασμό του (του δικαιουμένου). Δεν είναι υποχρεωτική η αυτοπρόσωπη άσκηση.

465§1 ΚΠΔ: «Ο διάδικος μπορεί να ασκήσει το ένδικο μέσο που του ανήκει, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου που έχει εντολή κατά τους όρους του άρθρου 96 παρ. 1. Το πληρεξούσιο ή επικυρωμένο αντίγραφό του προσαρτάται στη σχετική έκθεση. Στις περιπτώσεις άσκησης ενδίκου μέσου κατά βουλεύματος, καθώς και κατά αποφάσεων όταν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών κατά την απαγγελία τους, το πληρεξούσιο μπορεί να προσκομισθεί στο γραμματέα ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο, μέσα σε 20 ημέρες από την άσκηση του. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, το ένδικο μέσο κηρύσσεται απαράδεκτο κατά τις διατάξεις του άρθρου 476 παρ.1. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις των άρθρων 341, 430 και 501 παρ, 1 εδ. τελευταίο".

Ο νόμος δεν κάνει διάκριση ως προς την ιδιότητα του αντιπροσώπου. Μιλάει γενικά για αντιπρόσωπο, άρα ο αντιπρόσωπος δεν είναι υποχρεωτικό να είναι δικηγόρος (συνήθως είναι δικηγόρος), αλλά μπορεί να εξουσιοδοτηθεί και οποιοδήποτε άλλο τρίτο πρόσωπο, π.χ. ένας συγγενής ή ένας φίλος. Ο νόμος δεν θέτει περιορισμό. Εκεί που τίθεται περιορισμός είναι στις διατυπώσεις του πληρεξουσίου. Δεν αρκεί να δώσουμε ένα οποιοδήποτε χαρτί και να πούμε «πήγαινε να ασκήσεις έφεση». Αυτό πρέπει να έχει κάποια στοιχειώδη εχέγγυα για την αξιοπιστία του πληρεξουσίου. Σχετικά με τους όρους του πληρεξουσίου η διάταξη παραπέμπει στους όρους του άρθρου 96§1 ΚΠΔ που αφορά τον διορισμό συνηγόρου στην προδικασία, όπου δεν μπορούμε να πάρουμε απάντηση για τον τύπο του πληρεξουσίου, διότι στο 96 δίδεται παραπομπή στο άρθρο 42 ΚΠΔ, το οποίο προβλέπει τον τρόπο με τον οποίο εξουσιοδοτείται κάποιος να καταθέσει μήνυση ή έγκληση για λογαριασμό άλλου προσώπου. (465→96→42)

42§2 ΚΠΔ: «Το έγγραφο της πληρεξουσιότητας μπορεί να δοθεί και με απλή έγγραφη δήλωση. Η γνησιότητα της υπογραφής του εντολέα πρέπει να βεβαιώνεται από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή ή δικηγόρο». Αυτές είναι οι διατυπώσεις του πληρεξουσίου:

α) Αρκεί έγγραφη δήλωση. (Παλαιότερα, μέχρι το έτος 1986, οπότε και άλλαξε η διάταξη, απαιτούσε ο νόμος συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο)

β) Όμως αυτή η έγγραφη δήλωση πρέπει να έχει βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής, η οποία βεβαίωση δίνεται από δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή (π.χ. ΚΕΠ, Αστυνομικό Τμήμα) ή και από δικηγόρο. Οι δικηγόροι έχουν δικαίωμα με βάση τον Κώδικα περί Δικηγόρων να βεβαιώνουν το γνήσιο της υπογραφής προσώπου.

Επομένως -και αυτό γίνεται στην πράξη- έχει γίνει νομολογιακά δεκτό ότι

μπορεί να βεβαιώσει το γνήσιο της υπογραφής και ο ίδιος ο δικηγόρος ο οποίος εξουσιοδοτείται να ασκήσει το ένδικο μέσο. (Δηλαδή: Πάμε σε δικηγόρο για να του πούμε να ασκήσει αυτός το ένδικο μέσο και αυτός ο δικηγόρος βεβαιώνει το γνήσιο της υπογραφής μας.)

Αν κάνει κάποιος συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, με το ποίο δίνει σε τρίτο πρόσωπο την εντολή να ασκήσει το ένδικο μέσο, αυτό δεν βλάπτει γιατί ο νόμος αφού επιτρέπει το έλασσον επιτρέπει και το μείζον.

Εάν τυχόν ασκηθεί ένδικο μέσο από τρίτο πρόσωπο, χωρίς βεβαίωση γνησίου της υπογραφής, το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο.

Αυτό το πληρεξούσιο, σύμφωνα με το 465 ΚΠΔ, προσαρτάται στη σχετική αίτηση. Δηλαδή, εμφανίζεται το τρίτο πρόσωπο ενώπιον του γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση και το πληρεξούσιο πρέπει να προσαρτηθεί στην έκθεση ασκήσεως του ενδίκου μέσου, θα συρραφτεί δηλαδή στην έκθεση που συντάσσεται, πράγμα που σημαίνει ότι το πληρεξούσιο θα πρέπει να έχει ημερομηνία προγενέστερη της ασκήσεως της ασκήσεως του ενδίκου μέσου. Παρά ταύτα, ο νόμος εισάγει στον κανόνα αυτόν μια εξαίρεση: Δίνει τη δυνατότητα το πληρεξούσιο να προσκομιστεί και εκ των υστέρων μετά την άσκηση του ενδίκου μέσου. Αλλά όχι σε κάθε περίπτωση. Μόνο σε δύο περιπτώσεις:

α) Όταν ασκείται ένδικο μέσο κατά βουλεύματος

β) Όταν ο δικαιούμενος δεν είναι παρών στην απαγγελία της απόφασης.

Σε αυτές λοιπόν τις περιπτώσεις ο νόμος δίνει τη δυνατότητα το πληρεξούσιο να μην προσαρτηθεί στην έκθεση ασκήσεως του ενδίκου μέσου, αλλά να προσκομιστεί εκ των υστέρων και μάλιστα δίνει μια προθεσμία 20 ημερών.

Ερώτημα που τέθηκε στη νομολογία: Ποιο το νόημα αυτής της διάταξης; Το νόημα είναι α) ότι θα πρέπει το πληρεξούσιο να υπάρχει ήδη πριν από την άσκηση του ενδίκου μέσου και να προσκομίζεται εκ των υστέρων; ή β) εάν ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα να συνταχθεί το πληρεξούσιο μετά την άσκηση του ενδίκου μέσου και να προσκομιστεί εκ των υστέρων; Η νομολογία αμφιταλαντεύτηκε διότι η διάταξη δεν είναι σαφής και τελικά κατέληξε στο α' ότι ο νόμος παρέχει απλώς την ευχέρεια να προσκομιστεί εκ των υστέρων ένα ήδη υπάρχον πληρεξούσιο (SOS). Δεν μπορεί δηλαδή να συνταχθεί εκ των υστέρων το πληρεξούσιο, διότι αυτό θα σήμαινε ότι αυτός ο οποίος εμφανίστηκε ως αντιπρόσωπος και άσκησε το ένδικο μέσο τη στιγμή εκείνη δεν είχε εντολή να ασκήσει το ένδικο μέσο. Στα ένδικα μέσα δεν νοείται η εκ των υστέρων έγκριση της ασκήσεως τους. Πρέπει να υπάρχει από πριν εξουσιοδότηση. Απλώς ο νόμος «ανέχεται» το ήδη υπάρχον πληρεξούσιο να προσκομιστεί εκ των υστέρων. Πλέον η διάταξη δεν έχει πρακτική αξία. Όταν θεσπίστηκε δεν υπήρχαν οι τεχνολογικές δυνατότητες που υπάρχουν σήμερα για να αποστέλλουμε αυθημερόν πληρεξούσια. Σήμερα μπορούμε να στέλνουμε πληρεξούσια με φαξ (σημειωτέον ότι ο ΑΠ δέχεται το πληρεξούσιο με φαξ ως ισοδύναμο με το πρωτότυπο) ή να κάνουμε ένα PDF και να στο

στείλουμε με email. Αυτά το 1986 δεν γινόντουσαν και υπήρχαν περιπτώσεις π.χ. που κάποιος έμενε στην Αμερική, ήθελε να ασκήσει ένδικο μέσο, δεν προλάβαινε να στείλει το πληρεξούσιο από την Αμερική στην Ελλάδα και γι' αυτό υπήρχε αυτό το περιθώριο των 20 ημερών για να σταλεί το πληρεξούσιο. Και όλα αυτά μπορούν πάρα πολύ εύκολα να ξεπεραστούν, δηλαδή αν κάποιος καταθέσει έφεση χωρίς να έχει προγενέστερο πληρεξούσιο, μπορώ να γράψω το πληρεξούσιο σήμερα και να βάλω ότι ημερομηνία θέλω, να πω ότι το έγραψα την προηγούμενη βδομάδα. Και ο δικηγόρος μου να βεβαιώσει το γνήσιο της υπογραφής.

Άσκηση ενδίκου μέσου από τρίτο πρόσωπο χωρίς πληρεξούσιο;

Αυτή η δυνατότητα προβλέπεται στο 465§2 ΚΠΔ: «Το ένδικο μέσο κατά της καταδικαστικής απόφασης που παρέχεται σ' εκείνον που καταδικάστηκε μπορεί να ασκηθεί για λογαριασμό του και από το συνήγορο που είχε παραστεί στη συζήτηση. Προκειμένου για πρόσωπο που βρίσκεται σε δικαστική απαγόρευση το ένδικο αυτό μέσο μπορεί να ασκηθεί και από το νόμιμο αντιπρόσωπό του. Αν εκείνος που καταδικάστηκε βρίσκεται, με βάση τη μνημονευόμενη στην απόφαση σχετική κρίση του δικαστηρίου που τον καταδίκασε, σε διανοητική κατάσταση που δεν του επιτρέπει να αντιληφθεί το συμφέρον του και δεν έχει κηρυχθεί ακόμα σε κατάσταση απαγόρευσης, το ένδικο μέσο μπορεί να ασκηθεί, εκτός από συνήγορο, και από ανιόντα, σύζυγο ή κατιόντα ή συγγενή εξ αίματος σε πλάγια γραμμή έως δευτέρου βαθμού». Υπάρχουν κάποια πρόσωπα τα οποία εκ του νόμου έχουν το δικαίωμα να ασκούν ένδικο μέσο χωρίς να χρειάζεται να έχουν εξουσιοδοτηθεί από τον κατηγορούμενο. Οι δύο τελευταίες περιπτώσεις είναι μάλλον αυτονόητες, διότι πρόκειται για πρόσωπα τα οποία δεν έχουν τη διανοητική ικανότητα για να συντάσσουν πληρεξούσιο. Η σπουδαιότερη όμως εξαίρεση είναι του πρώτου εδαφίου, δηλαδή η δυνατότητα που έχει ο συνήγορος ο οποίος παρέστη κατά την εκδίκαση της υπόθεσης στην οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Όχι ο συνήγορος ο οποίος είχε διοριστεί και παραταθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας προηγούμενο ή σε κάποια μετ' αναβολή δικάσιμο που τελικά δεν εμφανίστηκε. Πρέπει να έχει εμφανιστεί όταν εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Ο παραστάς, λοιπόν, συνήγορος έχει δικαίωμα από μόνος του αυτοδυνάμως να ασκήσει ένδικο μέσο για λογαριασμό του κατηγορουμένου χωρίς να χρειάζεται πληρεξούσιο. (Όταν είναι περισσότεροι οι συνήγοροι, ένας από αυτούς. Μέχρι πόσους συνηγόρους μπορεί αν έχει κανείς: 3 στο ακροατήριο και 2 στην προδικασία)

Παράδειγμα: Ο δικηγόρος Α εκπροσωπεί τον κατηγορούμενο Β κατά την εκδίκαση της έφεσης του Β κατά πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης. Η έφεση απορρίπτεται ως εκπρόθεσμη. Ο Α κατόπιν αυτού ασκεί αναίρεση κατά της απόφασης που απέρριψε την έφεση ως εκπρόθεσμη. (Όταν απορρίπτεται

το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο παρέχεται δικαίωμα αναιρέσεως) Είναι παραδεκτή αυτή η αναίρεση έτσι όπως ασκήθηκε; Ο δικηγόρος ασκεί το ένδικο μέσο με βάση το 465§2 ΚΠΔ. Η διάταξη αφορά μόνο την έφεση ή και την αναίρεση; Ναι γιατί λέει γενικά «το ένδικο μέσο», άρα αυτή η δυνατότητα προβλέπεται και για την αναίρεση. Το πρόβλημα είναι αλλού. Η διάταξη λέει «το ένδικο μέσο κατά καταδικαστικής απόφασης». Η απόρριψη του ως απαράδεκτο λόγω του ότι ήταν εκπρόθεσμο δεν συνιστά καταδικαστική απόφαση. Καταδικαστικές αποφάσεις είναι μόνο όσες επιβάλλουν ποινή. Η δυνατότητα του 465§2 ΚΠΔ αφορά, επομένως, μόνο καταδικαστικές αποφάσεις. Η αναίρεση αυτή είναι απαράδεκτη. Πώς θα μπορούσε να ασκηθεί αυτή η αναίρεση; Με ποιόν τρόπο; Σε ποια προθεσμία; Και από ποιο πρόσωπο; Προθεσμία: 10 μέρες από την καθαρογραφή; Με ποιόν τρόπο: Με σύνταξη έκθεσης στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση. Δεν μπορούμε να πάμε με επίδοση δηλώσεως γιατί δεν είναι καταδικαστική απόφαση. Από ποιόν: Είτε μπορεί να εμφανιστεί ο ίδιος ο Β ή μπορεί να κάνει πληρεξούσιο στον δικηγόρο προκειμένου αυτός να ασκήσει το ένδικο μέσο. Δεν γίνεται χωρίς πληρεξούσιο γιατί δεν έχουμε εδώ καταδικαστική απόφαση.

Εάν ένας δικηγόρος που εκπροσωπεί τον κατηγορούμενο πάει από μόνος του και ασκήσει ένδικο μέσο ως έχει δικαίωμα από το 465§2 ΚΠΔ και ο κατηγορούμενος δεν θέλει. Τι θα γίνει; Μπορεί να πει κάποιος ότι τον τελικό λόγο τον έχει ο κατηγορούμενος και κάποιος άλλος να πει ότι ο κατηγορούμενος μπορεί να μην ξέρει τι θέλει, ο δικηγόρος ξέρει καλύτερα. Ποια είναι η σωστή νομοθετική λύση; Τελικά αυτό που μετράει είναι η βούληση του κατηγορουμένου και όχι η βούληση αυτού που θέλει να κάνει καλό στον κατηγορούμενο. Στα ένδικα μέσα ισχύει η αρχή της διαθέσεως= ο κατηγορούμενος είναι αυτός που αποφασίζει κυριαρχικά εάν θα ασκήσει ένδικο μέσο ή όχι και γενικά αυτός διαχειρίζεται το ζήτημα των ενδίκων μέσων. Δεν υπάρχει διοίκηση αλλοτρίων όπως στο αστικό. Και γι' αυτό έτσι εξηγείται και η ρύθμιση του 466 ΚΠΔ.

466§1 ΚΠΔ: «Το ένδικο μέσο που ασκήθηκε από συνήγορο κατά το άρθρο 465 παρ. 2 ματαιώνεται με αντίθετη δήλωση του κατηγορουμένου. Η αντίθετη δήλωση πρέπει να γίνει ενώπιον οποιουδήποτε δικαστικού γραμματέα, οπότε

συντάσσεται έκθεση και έως την έναρξη της συζήτησης του ενδίκου μέσου. Αν εκείνος που έκανε τη δήλωση είναι ανήλικος ή απαγορευμένος, η ενέργειά του πρέπει να συνοδεύεται και με τη δήλωση του προσώπου που ασκεί τη γονική μέριμνα ή του επιτρόπου ότι συναινεί στην αντίθετη αυτή δήλωση. Αν με την απόφαση που έχει προσβληθεί επιβάλλεται στον κατηγορούμενο (η) ποινή του θανάτου, η αντίθετη δήλωσή του είναι ανίσχυρη».

Το τελευταίο αυτό εδάφιο έχει μείνει από παραδρομή. Δεν ισχύει πλέον στην Ελλάδα η ποινή του θανάτου, οπότε δεν έχει πεδίο εφαρμογής η διάταξη. Ο

κανόνας, λοιπόν, είναι ότι μπορεί ο κατηγορούμενος με αντίθετη δήλωση του να ματαιώσει το ένδικο μέσο το οποίο έχει ασκήσει ο συνήγορος για λογαριασμό του.

Υπάρχει και η πρόβλεψη της παραγράφου 2 για την περίπτωση που έχουν ασκήσει και οι δύο συγχρόνως ένδικο μέσο.

466§2 ΚΠΔ: «Όταν και ο κατηγορούμενος και ο συνήγορος ασκήσουν το ένδικο μέσο και υπάρχει αντίθεση μεταξύ των λόγων που προβάλλονται, θα προτιμηθεί το ένδικο μέσο που ωφελεί περισσότερο τον κατηγορούμενο. Σε κάθε άλλη περίπτωση η δήλωση του ενός συμπληρώνει τη δήλωση του άλλου». Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι οι λόγοι αυτοί αλληλοσυμπληρώνονται και σε περίπτωση αντιθέσεως μεταξύ τους λαμβάνεται υπόψη ο ευνοϊκότερος για τον κατηγορούμενο λόγος. Αυτό σε ποιο ένδικο μέσο έχει σημασία; Μόνο στην αναίρεση. Στην έφεση δεν βάζουμε λόγους. Λέμε απλώς «κακή εκτίμηση αποδείξεων». Στην αναίρεση όμως μπορούν να προταθούν διαφορετικοί λόγοι.

Παραίτηση από το ένδικο μέσο.

Στα ένδικα μέσα ισχύει η αρχή της διαθέσεως, δηλαδή ο δικαιούμενος αποφασίζει εάν θα ασκήσει ή δεν θα ασκήσει ένδικο μέσο. Πέρα από αυτό ο νόμος δίνει τη δυνατότητα στον ασκήσαντα το ένδικο μέσο να αλλάξει άποψη. Δηλαδή ενώ έχει ασκήσει το ένδικο μέσο, μεταγενεστέρως για διάφορους λόγους (μπορεί να είναι οικονομικοί, μπορεί αν μην θέλει να συνεχιστεί η υπόθεση, μπορεί να του προκαλεί η διαδικασία ψυχική ταλαιπωρία κ.λπ.) μπορεί να πει ότι δεν θέλει τελικά να προχωρήσει το ένδικο μέσο (ένδικο μέσο που έχει ασκηθεί). Αυτή η δυνατότητα του κατηγορουμένου να μην συνεχίσει το ένδικο μέσο το οποίο ήδη ασκήθηκε κατοχυρώνεται με τον θεσμό της παραίτησης, ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 475 ΚΠΔ. Η παραίτηση αποτελεί μια αρνητική προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου μέσου. Δηλαδή ένα ένδικο μέσο εξετάζεται στην ουσία του όταν έχει όλες τις θετικές προϋποθέσεις που απαιτεί ο νόμος (δηλαδή τύπος, προθεσμία, άσκηση από δικαιούμενο πρόσωπο κ.λπ.) και υπό την αρνητική προϋπόθεση ότι αυτός που άσκησε το ένδικο μέσο δεν θα παραιτηθεί από αυτό. Εάν παραιτηθεί, το ένδικο μέσο είναι σαν να μην ασκήθηκε ποτέ.

475 ΚΠΔ: «1. Ο διάδικος μπορεί να παραιτηθεί από το ένδικο μέσο που έχει ασκήσει. Η παραίτηση δηλώνεται σύμφωνα με το άρθρο 474 παρ. 1. Μπορεί να γίνει ακόμα στο ακροατήριο, πριν αρχίσει η συζήτηση, με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά της συνεδρίασης. Η παραίτηση που έγινε δεν μπορεί να ανακληθεί.

2. Ο εισαγγελέας δεν μπορεί να παραιτηθεί από το ένδικο μέσο που έχει ασκήσει».

Όταν λέμε διάδικοι, ποιούς εννοούμε: κατηγορούμενος και πολιτικώς ενάγων. Ο εισαγγελέας δεν είναι διάδικος. Άλλωστε υπάρχει και η ρητή διάταξη της

παρ.2 ότι ο εισαγγελέας δεν μπορεί να παραιτηθεί από το ένδικο μέσο που άσκησε. Γιατί να μην γίνεται να αλλάξει άποψη ο εισαγγελέας; Η αρχή της διαθέσεως ισχύει για τον διάδικο και για την προστασία των προσωπικών του συμφερόντων. Αυτό στον εισαγγελέα δεν ισχύει. Ο εισαγγελέας δεν ενδιαφέρεται να βγουν αποφάσεις ευνοϊκές για τους διαδίκους. Ενδιαφέρεται να βγουν ορθές αποφάσεις. Γι' αυτό δεν γίνεται να ανακαλέσει το ένδικο μέσο. Η παραίτηση γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 474§1 ΚΠΔ. Η παραίτηση έχει έναν τύπο. Δεν αρκεί να πω «παραιτούμαι» ή να πάρω τηλέφωνο τη γραμματεία και να πω ότι παραιτήθηκα από το ένδικο μέσο. Αυτή η παραίτηση πρέπει να περιβληθεί κάποιον τύπο για να είναι ισχυρή και αξιόπιστη. 474§1 ΚΠΔ → στον γραμματέα του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση με σύνταξη έκθεσης παραιτήσεως από το ένδικο μέσο. Αυτή είναι η πρώτη δυνατότητα και βέβαια πριν δικαστεί η έφεση. Μπορεί όμως να αλλάξω άποψη τη τελευταία στιγμή, δηλαδή όταν είναι να δικαστεί η έφεση ή η αναίρεση. Εδώ πως μπορώ να παραιτηθώ στο ακροατήριο σε αυτές τις περιπτώσεις; Μπορεί να παραιτηθεί κάποιος και ενώ τρέχει η αποδεικτική διαδικασία; Ή να παραιτηθεί κάποιος λίγο πριν την απαγγελία της απόφασης; Μπορεί να πει στην απολογία του ο κατηγορούμενος «Κε Πρόεδρε συγγνώμη που σας ταλαιπώρησα, αλλά παραιτούμαι»; Η παραίτηση πρέπει να γίνει πριν αρχίζει η συζήτηση, δηλαδή πριν αρχίζει η αποδεικτική διαδικασία, δηλ, πριν την εξέταση του πρώτου μάρτυρα! Και αυτό είναι λογικό, γιατί πρέπει να ξέρει το δικαστήριο αν θα ασχοληθεί με την υπόθεση. Αν κάποιος μπορούσε να παραιτηθεί μεσούσης της συζήτησης, θα ταλαιπωρούσε ασκόπως το δικαστήριο. Η παραίτηση που έγινε δεν μπορεί να ανακληθεί. Αν έχω ασκήσει αναίρεση με επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ με το 473 ΚΠΔ, πώς μπορώ να παραιτηθώ; Η νομολογία δέχεται ότι παρά το ότι το 475 ΚΠΔ περιορίζει την παραίτηση μόνο με τον τρόπο του 474 ΚΠΔ, ειδικά όταν έχω ασκήσει αναίρεση με δήλωση μπορώ να παραιτηθώ με επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ που έχει το περιεχόμενο ότι παραιτούμαι από το ένδικο μέσο. Δηλαδή με όποιον τρόπο μπορώ να ασκήσω αναίρεση, μπορώ και με αυτόν τον τρόπο να παραιτηθώ.

Έννομη συνέπεια της παραιτήσεως: είναι ότι το ένδικο μέσο απορρίπτεται ως απαράδεκτο! Γι' αυτό λέμε ότι η παραίτηση είναι αρνητική προϋπόθεση για τη συζήτηση του ενδίκου μέσου. Αν το πρόσωπο παραιτηθεί, πρέπει να βγει απόφαση! Και η απόφαση που θα βγάλει το δευτεροβάθμιο δικαστήριο είναι ότι απορρίπτεται το ένδικο μέσο συνεπεία παραιτήσεως ως απαράδεκτο. Χωρεί αναίρεση κατά αυτής της απόφασης; Ναι. Ο μόνος λόγος αναίρεσης που μπορεί να προβληθεί είναι να μην έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις της παραίτησης. Μπορεί π.χ. να έχει κάνει την παραίτηση πριν ασκηθεί η έφεση. Εκεί η παραίτηση δεν είναι ισχυρή οπότε κακώς απορρίφθηκε ως απαράδεκτο το ένδικο μέσο. Αν απορριφθεί το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο λόγω παραίτησης, μπορεί ο διάδικος να επανέλθει (εννοείται εντός της προθεσμίας);

Ο ΑΠ δέχεται ότι δεν μπορεί και αυτό το συνάγει από το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1, διότι αυτό στην ουσία θα ισοδυναμούσε με ανάκληση της παραιτήσεως. Το να ασκήσω εκ νέου το ένδικο μέσο από το οποίο παραιτήθηκα είναι ουσιαστικά ανάκληση της παραίτησης.

Σιωπηρή παραίτηση. (SOS)

Πιο συχνή στην πράξη. Ο ασκήσας το ένδικο μέσο με τη δικονομική συμπεριφορά του δηλώνει ότι δεν θέλει πλέον να υποστηρίξει το ένδικο μέσο. Για τον λόγο αυτό τα άρθρα 501 ΚΠΔ (που αφορά την έφεση) και 514 ΚΠΔ (που αφορά την αναίρεση) απαιτούν να εμφανιστεί αυτός ο οποίος ασκεί το ένδικο μέσο και να το υποστηρίξει. Όταν λέμε εμφάνιση εννοούμε είτε αυτοπροσώπως είτε δια πληρεξουσίου. (Μάλιστα στον ΑΠ υποχρεωτικά πρέπει να παρασταθεί με δικηγόρο. Δεν ακούγεται ο κατηγορούμενος ενώπιον του ΑΠ.) Εάν δεν εμφανιστεί, το ένδικο μέσο απορρίπτεται ως ανυποστήριχτο, δηλαδή το ένδικο μέσο δεν εξετάζεται καθόλου στην ουσία του. Δηλαδή αν το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εκφωνήσει το όνομα του κατηγορουμένου και δεν εμφανιστεί κανείς, τότε δεν μπορεί να προχωρήσει στην εξέταση της έφεσης, δεν μπορεί να εξετάσει μάρτυρες, αλλά θα σταματήσει εκεί και θα πει «απορρίπτω την έφεση ως ανυποστήριχτη». Το ίδιο ισχύει και στον ΑΠ στην αναίρεση. Και εκεί εάν δεν εμφανιστεί κάποιος συνήγορος για λογαριασμό του αναιρεσίου, η αναίρεση απορρίπτεται ως ανυποστήριχτη.

Κάποια τεχνικά θέματα:

Ας υποθέσουμε ότι εκφωνείται το όνομα του εκκαλούντος κατηγορουμένου και δεν εμφανίζεται κανείς για λογαριασμό του. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο θα απορρίψει άνευ ετέρου την έφεση ως ανυποστήριχτη ή πρέπει να κάνει κάτι άλλο; Πρέπει να εξετάσει αν έγινε νόμιμη κλήτευση, αν δηλαδή το πρόσωπο αυτό κλητεύθηκε νομοτύπως στη διεύθυνση την οποία είχε δηλώσει σε προγενέστερο στάδιο της προδικασίας και εμπροθέσμως. Ποια η προθεσμία για την κλήτευση στο ακροατήριο; 15 ημέρες. Αυτό οφείλει να το κάνει το δικαστήριο. Για να απορρίψει την έφεση ως ανυποστήριχτη πρέπει να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι αυτός δεν θέλει να υποστηρίξει το ένδικο μέσο. Μόνο τότε μιλάμε για σιωπηρή παραίτηση. Για να συναγάγει όμως από την απουσία του ότι δεν θέλει, πρέπει να βεβαιωθεί ότι ήξερε ότι έπρεπε να εμφανιστεί στη συγκεκριμένη δικάσιμο. Αν δεν το ήξερε, δεν μπορώ να συναγάγω από την απουσία του βούληση παραιτήσεως από το ένδικο μέσο. Εάν η κλήτευση έχει κάποιο πρόβλημα είτε όσον αφορά τον τρόπο κλητεύσεως είτε την προθεσμία κλητεύσεως, τότε θα κηρύξει απαράδεκτη τη συζήτηση και θα επιδοθεί νέα κλήση στον κατηγορούμενο σε μεταγενέστερη δικάσιμο προκειμένου να εμφανιστεί και να υποστηρίξει την έφεση. Υπάρχει και ένα άλλο ενδεχόμενο προτού φτάσουμε στο ανυποστήριχτο. Μπορεί να έχει τεθεί ένα αίτημα αναβολής της υπόθεσης. Μπορεί ο κατηγορούμενος να είναι ασθενής και να μην μπορεί να προσέλθει εξ αυτού του λόγου στο

δικαστήριο και να έρθει κάποιος συγγενής κατ εντολή του και να γνωστοποιήσει την ασθένεια. Εάν το αίτημα αναβολής γίνει δεκτό, τότε η υπόθεση θα αναβληθεί σε μεταγενέστερη δικάσιμο. Αν απορριφθεί το αίτημα αναβολής; Θα απορριφθεί το ένδικο μέσο ως ανυποστήριχτο. Η απόρριψη αιτήματος αναβολής του κατηγορουμένου στην έφεση ισοδυναμεί με απόρριψη της έφεσης ως ανυποστήριχτης. Μόνον όμως όταν αφορά κώλυμα του ιδίου του κατηγορουμένου. Μπορεί το αίτημα αναβολής να αφορά κώλυμα του δικηγόρου π.χ. να έχει ο δικηγόρος άλλο δικαστήριο εκείνη την ημέρα. Αν απορρίψει την έφεση αναβολής το δικαστήριο, δεν θα απορρίψει την έφεση ως ανυποστήριχτη, διότι ο κατηγορούμενος είναι εκεί. Θα τον δικάσει χωρίς δικηγόρο. Γιατί στο πλημμέλημα δεν είναι υποχρεωτικός ο διορισμός συνηγόρου. Στο κακούργημα θα του διορίσει το δικαστήριο δικηγόρο. Το αίτημα αναβολής άγει σε απόρριψη της έφεσης ως ανυποστήριχτης μόνο σε περίπτωση που αφορά το πρόσωπο του κατηγορούμενου.

501ΚΠΔ: «1. Αν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ο εκκαλών δεν εμφανιστεί αυτοπροσώπως ή δια συνηγόρου του, αν συντρέχει η περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 340, η έφεση απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη
2. Η απόφαση που απορρίπτει την έφεση μπορεί να προσβληθεί μόνο με αναίρεση. Η διάταξη του άρθρου 349 για αναβολή της συζήτησης εφαρμόζεται και υπέρ του εκκαλούντος που δεν μπόρεσε να εμφανιστεί για λόγους ανώτερης βίας κλπ. Εφαρμόζεται επίσης ανάλογα και η διάταξη του άρθρου 341».

«Εφαρμόζεται επίσης ανάλογα και η διάταξη του άρθρου 341» : είναι μια δεύτερη δυνατότητα που παρέχεται τον κατηγορούμενο του οποίου η έφεση απορρίπτεται ως ανυποστήριχτη. Η μία δυνατότητα είναι να ασκήσει αναίρεση. Υπάρχει και μια άλλη δυνατότητα: η αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας. Το 341 ΚΠΔ κάνει λόγο για πρωτόδικες ερήμην αποφάσεις, μια απόφαση που εκδίδεται σε πρώτο βαθμό χωρίς να είναι παρών. Του δίνει την δυνατότητα ακύρωσης= να μπορέσω να εξαφανίσω την ερήμην καταδίκη και να ξαναδικαστώ πάλι σε πρώτο βαθμό ώστε να ,ην χάσω τον πρώτο βαθμό. Αυτό μου το δίνει μόνον εφόσον είναι ανέκκλητη η ερήμην απόφαση. Εάν είναι εκκλητή η απόφαση, δεν έχω δυνατότητα να κάνω αίτηση ακύρωσης, θα κάνω υποχρεωτικά έφεση. Αυτό για το «ανέκκλητο» παίζει ρόλο στο 501 που απορρίπτεται η έφεση μου ως ανυποστήριχτη; Όχι γιατί το 501 αφορά απόφαση δευτεροβάθμιου δικαστηρίου και το 341 αφορά σε πρωτόδικη απόφαση. Άρα το ανέκκλητο που λέει το 341 εδώ είναι αδιάφορο. Ποιούς λόγους μπορώ να προβάλω στο 341; Γιατί είναι οι ίδιοι που μπορώ να προβάλω και στο 501.

341 ΚΠΔ: «1. Αν ο κατηγορούμενος που καταδικάστηκε από λόγους ανώτερης βίας ή από άλλα ανυπέρβλητα αίτια δεν μπόρεσε εγκαίρως να γνωστοποιήσει με οποιονδήποτε τρόπο στο δικαστήριο ανυπέρβλητο κώλυμα εμφάνισης του

στη δίκη και να ζητήσει την αναβολή της συζήτησης (άρθρο 349), μπορεί να υποβάλει αίτηση για ακύρωση της διαδικασίας που πραγματοποιήθηκε χωρίς την παρουσία του ή την εκπροσώπηση του από συνήγορο». Άρα οι λόγοι τι περιεχόμενο έχουν;

α) έχουμε ένα κώλυμα εμφανίσεως στο ακροατήριο

β) και έχουμε και ένα κώλυμα γνωστοποιήσεως!

Δεν φτάνει ότι είχα κώλυμα να εμφανιστώ διότι θα πει το δικαστήριο «Ας έστελνες κάποιον να μας πει ότι είσαι άρρωστος και να έπαιρνες αναβολή». Πρέπει να αποδείξω ότι δεν μπορούσα και να γνωστοποιήσω το κώλυμα. Είναι δύο τα κωλύματα. Και το ίδιο ισχύει και το 501 ΚΠΔ. Θα πρέπει λοιπόν κάποιος ο οποίος δεν εμφανίστηκε στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και η έφεση του απορρίφθηκε ως ανυποστήριχτη να πει ότι «την ημέρα της δικασίμου ήμουν άρρωστος» και επιπλέον ότι «ήμουν μόνος στο σπίτι και δεν είχα κάποιον άλλον να στείλω στο δικαστήριο να ζητήσει αναβολή» ή «έστειλα κάποιον αλλά είχε κίνηση κ.λπ.». Θέλουμε δύο λόγους στις αιτήσεις ακυρώσεως τόσο του 341 όσο και του 501 ΚΠΔ. Άρα αυτός του οποίου απορρίπτεται η έφεση ως ανυποστήριχτη έχει δύο δυνατότητες:

α) να ασκήσει αναίρεση

β) να ασκήσει αίτηση ακυρώσεως.

Ποια επιλογή τον συμφέρει περισσότερο; Η αίτηση ακυρώσεως για να μην χάσει τον δεύτερο βαθμό! Με την αίτηση ακυρώσεως εξαφανίζεται η απόφαση που μου απορρίπτει την αίτηση ως ανυποστήριχτη και ξαναδικάζεται πάλι η έφεση μου στην ουσία της. Η αίτηση ακυρώσεως είναι και πιο εύκολο να γίνει δεκτή, γιατί η αναίρεση γίνεται για συγκεκριμένους λόγους. Εάν βέβαια αναιρέσει ο ΑΠ πάλι στο ίδιο θα καταλήξουμε. Θα την γυρίσει πίσω στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο για να συζητηθεί επί της ουσίας. Απλώς είναι πιο δύσκολο να θεμελιώσει κανείς λόγο αναίρεσεως.

Ο ΑΠ δέχεται ότι το ίδιο συμβαίνει και στα κακουργήματα, παρόλο που το 341 αναφέρεται μόνο στα πλημμελήματα.

Μπορεί να ασκήσει ταυτόχρονα και αίτηση ακύρωσης και αναίρεση;

Ναι. Μπορεί να ασκήσει πρώτα αίτηση ακυρώσεως και αν αυτή απορριφθεί να ασκήσει αναίρεση, γιατί έχουν διαφορετικά χρονικά σημεία αφετηρίας. Η αίτηση ακύρωσης, σύμφωνα με το 341 ΚΠΔ, είναι 15 ημέρες από την έκδοση, ενώ η προθεσμία αναίρεσης είναι 10 ημέρες από την καθαρογραφή.

Δεν προβλέπεται αίτηση ακυρώσεως στην αναίρεση! Στο 514 ΚΠΔ για την αναίρεση δεν προβλέπεται κάτι αντίστοιχο. Εκεί ο ΑΠ έχει πει το εξής: Αν από παραδρομή ενώ δεν είχε κλητευθεί κανονικά ο κατηγορούμενος ή υπήρχε κάποιο άλλο σφάλμα, εκεί υπάρχει μια διαδικασία που λέγεται ανάκληση αποφάσεως του ΑΠ. Αλλά είναι μια τακτική η οποία έχει δημιουργηθεί εκτός κώδικα. Στο 514 δεν υπάρχει παραπομπή στο 341.

Ερώτηση: Ας υποθέσουμε ότι έχει ασκηθεί μια εκπρόθεσμη έφεση (μετά το 10ήμερο) και ο κατηγορούμενος δεν εμφανίζεται να την υποστηρίξει. Ως τι θα

απορριφθεί η έφεση; Έχει σημασία αν θα απορριφθεί ως ανυποστήριχτη ή ως εκπρόθεσμη; Τι κοινό έχουν αυτές οι δύο; Το ότι δεν συζητείται η ουσία. Έχει σημασία ο λόγος απόρριψης; Ναι. Αν απορρίψει ως ανυποστήριχτη, ο κατηγορούμενος έχει δύο δυνατότητες: και αίτηση ακύρωσης και αναίρεση. Αν όμως απορρίψει ως απαράδεκτη τότε έχει μόνο δυνατότητα αναίρεσης. Χάνει τη δυνατότητα ακύρωσης. Το απαράδεκτο είναι βαρύτερο. Γι' αυτό και μεταξύ απαράδεκτου και ανυποστήριχτου η νομολογία πλέον προτείνει το ανυποστήριχτο. Βέβαια ο κατηγορούμενος το απαράδεκτο πάλι μπροστά του θα το βρει. Γιατί αν γίνει δεκτή η αίτηση ακύρωσης και ξανασυζητηθεί η υπόθεση πάλι θα πρέπει να ελεγχθεί το απαράδεκτο. Αλλά εν πάση περιπτώσει στην περίπτωση του ανυποστήριχτου του παρέχονται δύο δυνατότητες.

Εξαίρεση: Παρέχεται η δυνατότητα στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο παρά το ανυποστήριχτο να εξετάσει κάποια θέματα τα οποία άπτονται της ουσίας της υπόθεσης.

501§3 ΚΠΔ: « Εάν η έφεση ασκήθηκε νομίμως και εμπροθέσμως και συντρέχει η περίπτωση του άρθρου 370 εδάφ. β' και γ', το δικαστήριο παρά την απουσία του εκκαλούντος προχωρεί στην έκδοση σχετικής αποφάσεως».

370 εδάφ. β' και γ' ΚΠΔ: «Η ποινική δίκη τελειώνει: α) με την καταδίκη ή την αθώωση του κατηγορουμένου, β) με την οριστική παύση της ποινικής δίωξης, όταν έχει γίνει παραίτηση από το δικαίωμα της έγκλησης ή όταν έχει γίνει ανάκλησή της ή όταν έχει αμνηστευθεί η πράξη ή έχει παραγραφεί το αξιόποινό της ή όταν ο κατηγορούμενος έχει πεθάνει, γ) με την κήρυξη της ποινικής δίωξης απαράδεκτης στις περιπτώσεις που υπάρχει δεδικασμένο (άρθρο 57), ή όταν δεν υπάρχει η έγκληση, αίτηση ή άδεια (αρ. 41 και 55) που απαιτείται για τη δίωξη».

Άρα παρά την απουσία του εκκαλούντος τι μπορεί να κάνει το δευτεροβάθμιο δικαστήριο; Μπορεί να διαπιστώσει την έλλειψη δικονομικών προϋποθέσεων οι οποίες εμποδίζουν την εξέταση της κατηγορίας στην ουσία. Σε αυτές τις περιπτώσεις το δικαστήριο δεν απορρίπτει την έφεση ως ανυποστήριχτη. Θα πει «παύω οριστικά την ποινική δίωξη λόγω παραγραφής». Κάνει δηλαδή κανονικά ό,τι θα έκανε στην περίπτωση που ήταν εκεί ο εκκαλών για να υποστηρίξει την έφεση του. Είναι μια εξαίρεση από το ανυποστήριχτο, η οποία γίνεται για κάλυψη πρακτικών αναγκών. Είναι άδικο για τον κατηγορούμενο π.χ. σε μια παραγεγραμμένη υπόθεση να του απορρίπτεται η έφεση ως ανυποστήριχτη. Αυτή όμως η δυνατότητα που έχει το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να εξετάσει αυτά τα δικονομικά ζητήματα παρά την απουσία του κατηγορουμένου έχει ως προϋπόθεση ότι η έφεση ασκήθηκε νομίμως και εμπροθέσμως. Εάν έχει μια έφεση εκπρόθεσμη και παράτυπη, εκεί ακόμα και αν έχει συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής δεν μπορεί να πει «παύω οριστικά την ποινική δίωξη». Έχουμε εκπρόθεσμο ένδικο μέσο. Υποχρεούται να απορρίψει ως απαράδεκτο. Αν δεν το κάνει, δημιουργείται λόγος αναίρεσης για

υπερβαση εξουσίας. 510 περ. η' ΚΠΔ: Το δικαστήριο δεν άσκησε δικαιοδοσία που δεν έχει ή δεν άσκησε δικαιοδοσία που έχει. Με βάση το 501§3 ΚΠΔ εδώ το δικαστήριο υποχρεούται να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη λόγω παραγραφής παρά την απουσία του εκκαλούντος. Εάν δεν το πράξει παραλείπει να ασκήσει δικαιοδοσία, την οποία οφείλει εκ του νόμου να ασκήσει, και δημιουργείται λόγος αναίρεσης για υπέρβαση εξουσίας.

501§4 ΚΠΔ: «Αν μετά την έναρξη της συζήτησης της έφεσης λάβει χώρα διακοπή ή αναβολή αυτής και κατά τη νέα συζήτηση ο εκκαλών κατηγορούμενος, αν και κλητεύθηκε νομίμως, δεν εμφανιστεί όπως ορίζεται στην παράγραφο 1, δικάζεται σαν να ήταν παρών».

Διακοπή: συνεχίζεται η δίκη με τους ίδιους δικαστές. Η διακοπή δεν προϋποθέτει έναρξη της συζήτησης. Πολλές φορές η διακοπή λειτουργεί ως υποκατάστατο της αναβολής. Δηλαδή να προταθεί ένα αίτημα αναβολής και να απορριφθεί και το δικαστήριο να πει «διακόπτω και συνεχίζω τη δίκη σε μια άλλη ημέρα». Είναι βέβαια και η περίπτωση όπου η δίκη έχει αρχίσει, δεν έχει ολοκληρωθεί σε μια μέρα και το δικαστήριο διακόπτει για κάποια επόμενη συνεδρίαση.

Αναβολή: ξεκινάει νέα συζήτηση που μπορεί να έχει νέους δικαστές.

Αυτό που μας λέει η διάταξη είναι ότι όταν ο κατηγορούμενος εμφανιστεί κατά την έναρξη της συζήτησης της υπόθεσης και η υπόθεση για οποιοδήποτε λόγο διακοπεί ή αναβληθεί, τότε εάν στην μετ' αναβολή δικάσιμο δεν εμφανιστεί, δεν θα απορριφθεί η έφεση του ως ανυποστήριχτη. Παράδειγμα: Έρχεται ο κατηγορούμενος στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και υποβάλει ένα αίτημα αναβολής και λέει ότι «ο δικηγόρος μου απουσιάζει σε άλλο δικαστήριο». Εάν η υπόθεση αναβληθεί και στην μετ' αναβολή δικάσιμο δεν εμφανιστεί κανείς, το δικαστήριο δεν θα απορρίψει την έφεση ως απαράδεκτη αλλά οφείλει να εκδικάσει την υπόθεση στην ουσία της. Δηλαδή σε αυτήν την περίπτωση ο κατηγορούμενος θα δικαστεί ωσει παρών. Το σκεπτικό της διάταξης είναι ότι από τη στιγμή που ο κατηγορούμενος εμφανίστηκε αυτοπροσώπως σε μια δικάσιμο στην οποία αναβλήθηκε η υπόθεση, έχει δηλώσει με την παρουσία του τη βούληση του να υποστηρίξει την έφεση και, επομένως, η τυχόν απουσία του σε μεταγενέστερη δικάσιμο δεν μπορεί να ερμηνευτεί ως σιωπηρή παραίτηση από την έφεση. Ερημοδικάζεται.

Εάν τώρα προβληθεί αίτημα αναβολής στο πρόσωπο του κατηγορουμένου, δηλαδή έρθει ο συνήγορος και πει ότι ο κατηγορούμενος ήταν άρρωστος και δεν μπορεί να έρθει και αναβληθεί η υπόθεση, τότε η νομολογία με ερμηνεία της διάταξης έχει πει ότι αφού δεν εμφανίστηκε ο ίδιος στην αναβληθείσα δικάσιμο, δεν έχει εκδηλώσει τη βούληση παραίτησης και άρα στην μετ' αναβολή δικάσιμο εάν δεν εμφανιστεί, η έφεση θα απορριφτεί ως ανυποστήριχτη. Άρα λοιπόν το 501§1 ΚΠΔ εφαρμόζεται μόνον όταν η αναβολή δίδεται παρουσία του κατηγορουμένου.

Κήρυξη απαραδέκτου

Έχοντας εξαντλήσει όλες τις διαδικαστικές προϋποθέσεις του παραδεκτού του ενδίκου μέσου (απόφαση ή βούλευμα που να υπόκειται σε ένδικο μέσο, άσκηση από δικαιούμενο πρόσωπο, τήρηση νόμιμου τύπου, προθεσμία, μη παραίτηση του ασκήσαντος), θα δούμε τώρα τη διαδικασία κήρυξης του ενδίκου μέσου ως απαραδέκτου. Αυτή προβλέπεται στο άρθρο 476 ΚΠΔ:

«1. Όταν το ένδικο μέσο ασκήθηκε από πρόσωπο που δεν είχε το δικαίωμα ή εναντίον απόφασης ή βουλεύματος για τα οποία δεν προβλέπεται ή όταν ασκήθηκε εκπρόθεσμα ή χωρίς να τηρηθούν οι διατυπώσεις που ορίζονται από το νόμο για την άσκησή του, καθώς και όταν έγινε νόμιμα παραίτηση από το ένδικο μέσο ή σε κάθε άλλη περίπτωση που ο νόμος ρητά προβλέπει ότι το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο, το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο (ως συμβούλιο) που είναι αρμόδιο να κρίνει σχετικά, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και αφού ακούσει τους διαδίκους που εμφανιστούν, κηρύσσει απαράδεκτο το ένδικο μέσο και διατάσσει την εκτέλεση της απόφασης ή του βουλεύματος που έχει προσβληθεί και την καταδίκη στα έξοδα εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο. Ο εισαγγελέας οφείλει να ειδοποιήσει το διάδικο που άσκησε το ένδικο μέσο ή τον αντίκλητό του για να προσέλθει στο συμβούλιο και εκθέσει τις απόψεις του είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες πριν από την εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστήριο (συμβούλιο). Την ειδοποίηση ενεργεί ο γραμματέας της εισαγγελίας με οποιοδήποτε μέσο (και προφορικώς και τηλεφωνικώς) στην αναγραφόμενη στο ένδικο μέσο διεύθυνση και σημειώνει τούτο στο φάκελο της δικογραφίας".

2. Κατά της απόφασης που απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο επιτρέπεται μόνο αναίρεση.

3. Αν το ένδικο μέσο κηρυχθεί απαράδεκτο, τα αποτελέσματά του παύουν αυτοδικαίως κατά το άρθρο 469».

Προσοχή: Ακόμα και όταν δεν συντρέχουν οι διαδικαστικές προϋποθέσεις ασκήσεως του ενδίκου μέσου, χρειαζόμαστε μια κρίση ότι το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο! Αυτή είναι απόφαση! Γι' αυτό λέει και η §2 «Κατά της απόφασης που απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο επιτρέπεται μόνο αναίρεση».

Κατ' αρχάς πρέπει να πούμε ότι το ένδικο μέσο κηρύσσεται απαράδεκτο από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να δικάσει το ένδικο μέσο. Δηλαδή αν έχουμε μια απόφαση μονομελούς πλημμελειοδικείου κατά της οποίας ασκείται έφεση, αρμόδιο για να αποφανθεί για το απαράδεκτο της εφέσεως είναι το τριμελές πλημμελειοδικείο. Αν έχουμε μια έφεση κατά βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών που παραπέμπει τον κατηγορούμενο στο ακροατήριο για κακούργημα, ποιο δικαστικό όργανο θα αποφανθεί για το απαράδεκτο; Το συμβούλιο εφετών! Το δικαστήριο ή το συμβούλιο το οποίο είναι αρμόδιο να δικάσει το ένδικο μέσο. Υπενθυμίζουμε τι είναι βούλευμα: Απόφαση

δικαστικού συμβουλίου με την οποία αποφασίζεται αν θα παραπεμφθεί ή όχι ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο. Αυτή εκδίδεται από το συμβούλιο. Το συμβούλιο είναι ένα δικαστικό όργανο το οποίο δεν συνεδριάζει δημόσια. Συνεδριάζει σε ένα δωμάτιο χωρίς παρουσία διαδίκων και αποφασίζει αν υπάρχουν ενδείξεις επαρκείς για την παραπομπή ή όχι στο ακροατήριο. Επανερχόμαστε: Κατ' αρχάς και κατά κανόνα αρμόδιο δικαστήριο να κηρύξει το ένδικο μέσο απαράδεκτο είναι εκείνο το οποίο είναι αρμόδιο να δικάσει το ένδικο μέσο. Αν πρόκειται για ένδικο μέσο κατά αποφάσεως, αρμόδιο είναι το δικαστήριο. Αν πρόκειται για ένδικο μέσο κατά βουλεύματος, αρμόδιο είναι το συμβούλιο.

Αν διαβάσει κανείς όμως το άρθρο 476 ΚΠΔ προσεκτικά, θα δει ότι αρμόδιο είναι το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο (ως συμβούλιο) που είναι αρμόδιο να κρίνει σχετικά ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα. Εδώ λοιπόν τι μας λέει η διάταξη: Κατ' αρχάς αρμόδιο είναι το δικαστικό συμβούλιο. Το δικαστικό συμβούλιο είναι πάντοτε αρμόδιο όταν έχουμε ένδικο μέσο κατά βουλεύματος. Εάν έχουμε μια έφεση κατά βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών η οποία είναι απαράδεκτη, το συμβούλιο των εφετών είναι αυτό που θα αποφασίσει το απαράδεκτο. Αυτό είναι ξεκάθαρο. Το πρόβλημα είναι όταν έχουμε ένδικο μέσο κατά αποφάσεως. Όταν έχουμε ένδικο μέσο κατά αποφάσεως, αρμόδιο είναι βεβαίως το δικαστήριο αυτό το οποίο θα δικάζε το ένδικο μέσο, λέει όμως η διάταξη σε παρένθεση «ως συμβούλιο». Υπάρχει δυνατότητα ένα ένδικο μέσο κατά απόφασης να κηρυχτεί απαράδεκτο όχι από το δικαστήριο το οποίο θα ήταν αρμόδιο να δικάσει το ένδικο μέσο, αλλά κατ' εξαίρεση από το αντίστοιχο συμβούλιο! Παράδειγμα: Γίνεται μια έφεση κατά απόφασης του μονομελούς πλημμελειοδικείου με την οποία έχει επιβληθεί ποινή φυλάκισης δύο μηνών. Αυτή η έφεση είναι παραδεκτή ή απαράδεκτη; Απαράδεκτη. Τα όρια του εκκλητού είναι τρεις μήνες στο μονομελές (489 ΚΠΔ). Αυτή την έφεση κανονικά ποιο δικαστήριο θα ήταν αρμόδιο να την κηρύξει απαράδεκτη; Το τριμελές πλημμελειοδικείο. Άρα (επειδή πρόκειται για απόφαση) θα έπρεπε η υπόθεση να εισαχθεί στο ακροατήριο του τριμελούς πλημμελειοδικείου (το οποίο είναι το καθ' ύλην αρμόδιο να δικάσει την έφεση) και το τριμελές πλημμελειοδικείο να εκδώσει μια απόφαση με την οποία να κηρύσσει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο. Όμως για να συνεδριάσει το τριμελές πλημμελειοδικείο δεν είναι μι απλή υπόθεση. Θα πρέπει να προηγηθεί μια προπαρασκευαστική διαδικασία, δηλαδή να κληθεί ο κατηγορούμενος, να κληθούν οι μάρτυρες οι οποίοι ενδεχομένως υπάρχουν, δηλ. να κινητοποιηθεί ένας μηχανισμός ο οποίος μηχανισμός στην πραγματικότητα είναι άσκοπος, γιατί είναι ξεκάθαρο ότι αυτό το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο! Ακριβώς λοιπόν σε τέτοιες περιπτώσεις στις οποίες έχουμε ένα ένδικο μέσο το οποίο είναι εξόφθαλμα απαράδεκτο και δεν χωρεί αντίλογος, η δικονομία προβλέπει (γί' αυτό λέει το δικαστήριο ως συμβούλιο)

τη δυνατότητα αντί να εισαχθεί η υπόθεση στο ακροατήριο και να κινητοποιηθεί όλος ο μηχανισμός του δικαστηρίου χωρίς λόγο, να δίνεται η δυνατότητα στον εισαγγελέα αντί να στείλει την υπόθεση στο ακροατήριο να την εισαγάγει στο συμβούλιο, το αντίστοιχο συμβούλιο, που εδώ στην περίπτωση μας είναι το συμβούλιο εφετών. Ενώ έχουμε ένδικο μέσο κατά απόφασης, το απαράδεκτο δεν κηρύσσεται με απόφαση –όπως θα έπρεπε κανονικά- αλλά κηρύσσεται με βούλευμα. Αυτό ανήκει στην πρωτοβουλία του εισαγγελέα. Ο εισαγγελέας είναι αυτός που θα κρίνει αν η απόφαση θα εισαχθεί στο συμβούλιο ή εάν θα κηρυχθεί απαράδεκτη από το δικαστήριο. Ερώτηση: Υπάρχουν περιπτώσεις απαράδεκτου οι οποίες δεν κηρύσσονται από το συμβούλιο αλλά κηρύσσονται από το δικαστήριο; Απάντηση: Όταν δεν είναι τόσο προφανές. Ουσιαστικά η μόνη περίπτωση που δεν είναι τόσο προφανές το απαράδεκτο είναι το εκπρόθεσμο. Δηλαδή κάνει κάποιος μια έφεση μετά την πάροδο των 10 ημερών. Αυτή η έφεση είναι μεν εκ πρώτης όψεως εκπρόθεσμη αλλά δεν είναι δεδομένο ότι είναι απαράδεκτη, διότι μπορεί να υπάρχει παράτυπη επίδοση της απόφασης και να μην έχει ξεκινήσει καθόλου η προθεσμία της έφεσης ή, το συνηθέστερο, μπορεί ο κατηγορούμενος να επικαλεστεί ανωτέρα βία. Αυτά τα ζητήματα του εκπρόθεσμου επειδή προϋποθέτουν αποδεικτική διαδικασία (δηλαδή πρέπει να έρθει ο κατηγορούμενος στο δικαστήριο, να προσκομίσει έγγραφα, να επικαλεσθεί μάρτυρες κ.λπ.) δεν μπορούν αν γίνουν ενώπιον του συμβουλίου, γιατί στο συμβούλιο η διαδικασία είναι μυστική. Η υπόθεση σε αυτές τις περιπτώσεις πάντοτε εισάγεται στο ακροατήριο! Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις απαράδεκτου το απαράδεκτο κρίνεται από το συμβούλιο ακόμα και αν πρόκειται για ένδικο μέσο κατά απόφασης.

Παράδειγμα: Εάν απορριφθεί μια έφεση ως ανυποστήριχτη (501 ΚΠΔ: ο κατηγορούμενος δεν εμφανίζεται να υπερασπιστεί την έφεση του) και κατά της απόφασης αυτής ο κατηγορούμενος ασκεί αναίρεση με επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ μέσα σε 15 μέρες από την καθαρογραφή της απόφασης.

1^ο ερώτημα: Έχει δικαίωμα αναίρεσης; 501 ΚΠΔ: « Αν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ο εκκαλών δεν εμφανιστεί αυτοπροσώπως ή δια συνηγόρου του, αν συντρέχει η περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 340, η έφεση απορρίπτεται ως ανυποστήρικτη. Η απόφαση που απορρίπτει την έφεση μπορεί να προσβληθεί μόνο με αναίρεση».

2^ο ερώτημα: Αυτή η αναίρεση έχει ασκηθεί παραδεκτως; Όχι γιατί το 473§2 ΚΠΔ λέει ότι αυτός ο τρόπος ασκήσεως αναίρεσης επιτρέπεται μόνο κατά καταδικαστικών αποφάσεων! Η απόφαση που απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο ή ως ανυποστήριχτο δεν είναι καταδικαστική. Πράγμα που σημαίνει ότι δεν μπορούν οι αναιρέσεις κατά των αποφάσεων αυτών να ασκηθούν με επίδοση δηλώσεως στον εισαγγελέα του ΑΠ μέσα σε 20 μέρες από την καθαρογραφή αλλά πρέπει να ασκηθούν με τον κανονικό τρόπο, δηλ.

στη γραμματεία του δικαστηρίου του ενδίκου μέσου σε προθεσμία 10 ημερών από την καθαρογραφή. Αυτή η αναίρεση είναι απαράδεκτη.

3^ο ερώτημα: Ποιο δικαστήριο θα κηρύξει το απαράδεκτο της αναίρεσεως αυτής; Ο ΑΠ σίγουρα. Αλλά πρέπει να δούμε αν θα το κάνει ως συμβούλιο ή ως δικαστήριο. Για να απαντήσουμε σε αυτό πρέπει να δούμε αν ο λόγος έφεσης είναι προφανώς απαράδεκτος ή όχι. Χωρεί αντίλογος σε αυτό; Μπορεί κάποιος να πει ότι αυτή η απόφαση είναι καταδικαστική; Όχι. Είναι προφανές ότι είναι απαράδεκτο. Τέτοιου είδους αναίρεσεις πάντοτε εισάγονται στο συμβούλιο του ΑΠ. Δηλαδή ο εισαγγελέας του ΑΠ κάνει πρόταση στο συμβούλιο του ΑΠ και το συμβούλιο εν συνεχεία απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο.

Τώρα βέβαια η εισαγωγή στο συμβούλιο έχει ένα θέμα. Διότι ενώ στο δικαστήριο καλούνται όλοι οι παράγοντες (ο κατηγορούμενος, ο πολιτικώς ενάγων, οι μάρτυρες), το συμβούλιο κανονικά συνεδριάζει μυστικά, δεν υπάρχουν συνθήκες δημοσιότητας και δεν καλείται κανένας. Και έτσι δημιουργείται ο κίνδυνος απορρίπτεται το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο χωρίς να ακούγεται ο ενδιαφερόμενος. Όμως όσο εξόφθαλμο και να είναι το απαράδεκτο η αρχή της δικαστικής ακρόασης επιτάσσει να ακουστεί αυτός που έχει ασκήσει το ένδικο μέσο προκειμένου ενδεχομένως να εκθέσει μια άλλη ερμηνεία των διατάξεων και να δώσει τη δυνατότητα παραδοχής του ενδίκου μέσου. Το 476 ΚΠΔ λέει ότι «ο εισαγγελέας οφείλει να ειδοποιήσει το διάδικο που άσκησε το ένδικο μέσο ή τον αντίκλητό του για να προσέλθει στο συμβούλιο και εκθέσει τις απόψεις του είκοσι τέσσερις τουλάχιστον ώρες πριν από την εισαγωγή της υπόθεσης στο δικαστήριο (συμβούλιο)». Δηλαδή ακόμα και όταν εισάγεται στο συμβούλιο η υπόθεση, υπάρχει πρόνοια ώστε αυτός ο οποίος άσκησε το ένδικο μέσο να καλείται από τον εισαγγελέα προκειμένου να εκθέσει τις απόψεις του ακόμα και αν το ένδικο μέσο είναι εξόφθαλμα απαράδεκτο. Δεν είναι υποχρεωμένος αυτός να έρθει. Στις περισσότερες μάλιστα περιπτώσεις δεν έρχεται, αλλά ο νόμος δίνει αυτή τη δυνατότητα ακριβώς για να εξασφαλίσει ενώπιον του συμβουλίου το δικαίωμα ακρόασεως. Και μάλιστα αυτή η κλήση είναι και όρος του παραδεκτού της συζήτησης ενώπιον του συμβουλίου. Δηλαδή αν το συμβούλιο απορρίψει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο χωρίς προηγουμένως να έχει προηγηθεί κλήτευση αυτού που το άσκησε, υπάρχει θέμα υπέρβασης εξουσίας του συμβουλίου, δηλ. άσκησε δικαιοδοσία την οποία δεν έχει, διότι για να κρίνει το απαράδεκτο πρέπει προηγουμένως να ακούσει εκείνον που το άσκησε.

Πρακτικό

Ο Α ασκεί έφεση κατά του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών με το οποίο παραπέμπεται για κακουργηματική απάτη στο ακροατήριο του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων 15 ημέρες μετά την επίδοση του

βουλεύματος σε αυτόν με θυροκόλληση. Η έφεση απορρίπτεται από το συμβούλιο εφετών ως εκπρόθεσμη. Κατά του βουλεύματος του συμβουλίου εφετών ο Α ασκεί αναίρεση για το λόγο ότι η έφεση του κακώς απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμη επειδή η επίδοση του βουλεύματος του συμβουλίου πλημμελειοδικών ήταν άκυρη λόγω του ότι το βούλευμα δεν επιδόθηκε και στον διορισθέντα αντίκλητο του. Τι θα αποφασίσει ο ΑΠ;

Απάντηση:

Ας δούμε πρώτα αν έχει δίκιο σε αυτή που λέει ο Α, ότι δηλαδή η επίδοση ήταν άκυρη επειδή δεν επιδόθηκε στον αντίκλητο του. Έχει δίκιο σε αυτό; Έχει καμία σχέση καταρχάς η εγκυρότητα της επιδόσεως για την προθεσμία ασκήσεως του ενδίκου μέσου; Ναι! Για να ξεκινήσει να τρέχει η προθεσμία του ενδίκου μέσου -σε όσες περιπτώσεις η προθεσμία αρχίζει από την επίδοση- πρέπει να είναι έγκυρη η επίδοση. Εάν η επίδοση είναι άκυρη, δεν έχει καν αρχίσει να τρέχει η προθεσμία. Όποτε και να την κάνει την έφεση είναι εμπρόθεσμη. Ήταν εδώ έγκυρη η επίδοση; Είναι έγκυρη η επίδοση που γίνεται με θυροκόλληση όταν δεν επιδίδεται το βούλευμα στον αντίκλητο δικηγόρο; Οι διατάξεις 155 επ. ΚΠΔ ορίζουν ότι για να εξασφαλιστεί ότι ο ενδιαφερόμενος θα λάβει γνώση του εγγράφου πρέπει να γίνει και επίδοση αυτού στον αντίκλητο. Αν λοιπόν έχουμε θυροκόλληση χωρίς επίδοση στον αντίκλητο, η επίδοση είναι άκυρη. Άρα έχει δίκιο ο Α. Απορρίφθηκε η έφεση του ως απαράδεκτη (εκπρόθεσμη) μολονότι δεν είχε λάβει χώρα έγκυρη επίδοση. Ποια είναι η προθεσμία άσκησης ενδίκων μέσων κατά βουλευμάτων; 10 μέρες από την επίδοση. Όμως επειδή ήταν άκυρη η επίδοση το δεκαήμερο δεν ξεκίνησε να τρέχει ποτέ. Τι θα πει ο ΑΠ; Έχει καταρχάς δικαίωμα αναίρεσης κατά του βουλεύματος που απέρριψε την έφεση του ως απαράδεκτη; 476§2 ΚΠΔ: «Κατά της απόφασης που απορρίπτει το ένδικο μέσο ως απαράδεκτο επιτρέπεται μόνο αναίρεση». Είναι σωστό αυτό; Όχι. Προσοχή! Το 476§2 ΚΠΔ λέει «κατά της απόφασης». Δεν λέει κατά του βουλεύματος! Επομένως δεν δίνει δικαίωμα αναίρεσης. Οι διατάξεις εφαρμόζονται στενά. Δεν κάνουμε αναλογική εφαρμογή. Η αναίρεση του Α τι τύχη θα έχει; Θα την απορρίψει ως απαράδεκτη. Και αν θέλει ο Α να σώσει την κατάσταση μιας και η έφεση του κακώς απορρίφθηκε, θ μπορούσε να ζητήσει από το εισαγγελέα του ΑΠ να ασκήσει αυτός αναίρεση που δεν υπόκειται σε αυτούς τους περιορισμούς. Προθεσμία εισαγγελέα 1 μήνας από την έκδοση του βουλεύματος. Το 2003 βγήκε από το 476§2 ΚΠΔ η δυνατότητα «και κατά του βουλεύματος που απορρίπτει ως απαράδεκτο» συνειδητά από τον νομοθέτη για να περιοριστεί η αναίρεση μόνο στις αποφάσεις.

Αποτελέσματα ενδίκων μέσων

- α) μεταβιβαστικό
- β) ανασταλτικό
- γ) επεκτατικό
- δ) αρχή μη χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου

Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα

Τι εννοούμε όταν λέμε μεταβιβαστικό αποτέλεσμα; Εννοούμε δύο πράγματα:

- α) έχει να κάνει (όπως καταλαβαίνουμε και από τη λέξη) με το τι μεταβιβάζεται και που μεταβιβάζεται.

Το «που;» είναι σχετικά εύκολο. Το ένδικο μέσο μεταβιβάζεται πάντοτε στο ανώτερο δικαστήριο που είναι αρμόδιο να δικάσει. Ανώτερο δικαστήριο είναι αυτό που συντίθεται είτε από ανώτερους κατά βαθμίδα δικαστές είτε αυτό που συντίθεται από ομοιόβαθμους αλλά περισσότερους αριθμητικά δικαστές. Το πιο δύσκολο είναι το «τι;» μεταβιβάζεται, δηλαδή σε ποια έκταση το δικαστήριο που επιλαμβάνεται το ένδικο μέσο έχει εξουσία να κρίνει επ' αυτού. Στα ένδικα μέσα ισχύει η αρχή της διαθέσεως, δηλαδή ο δικαιούμενος σε άσκηση ενδίκου μέσου είναι αυτός ο οποίος θα αποφασίσει, πρώτον, εάν θα ασκήσει το ένδικο μέσο, διότι μπορεί να πει «εγώ δεν θέλω να ασκήσω ένδικο μέσο, θεωρώ την απόφαση ορθή και την αφήνω ως έχει» και αν αποφασίσει να το ασκήσει μπορεί ενσυνείδητα να το περιορίσει σε συγκεκριμένα κεφάλαια της απόφασης. Συνήθως, βέβαια, όταν κάποιος ασκεί ένδικο μέσο, πλήττει την απόφαση καθολικά, δηλαδή σε όλα τα σκέλη της. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι στερείται τη δυνατότητα να περιορίσει το ένδικο μέσο σε συγκεκριμένα κεφάλαια. Αυτή η δυνατότητα προβλέπεται στο άρθρο 502§2 ΚΠΔ που είναι μια διάταξη που αφορά μόνο στο ένδικο μέσο της έφεσης αλλά για τη ταυτότητα του λόγου ισχύει και για το ένδικο μέσο της αναίρεσης. 502§2 ΚΠΔ: «Σε κάθε περίπτωση το δευτεροβάθμιο δικαστήριο έχει εξουσία να κρίνει μόνο για εκείνα τα μέρη της πρωτόδικης απόφασης στα οποία αναφέρονται οι προβαλλόμενοι στην έφεση λόγοι». Άρα λοιπόν από αυτή τη διάταξη προκύπτει ότι αυτός που ασκεί το ένδικο μέσο της έφεσης μπορεί να περιορίσει την έφεση του σε συγκεκριμένα κεφάλαια της απόφασης. Τι θα πει αυτό; Το συνηθέστερο είναι ότι ο κατηγορούμενος μπορεί να περιορίσει την έφεση του στο κεφάλαιο της ποινής. Μια ποινική καταδικαστική απόφαση έχει δύο σκέλη: α) έχει το λεγόμενο σκέλος επί της ενοχής με βάση το οποίο ο κατηγορούμενος κηρύσσεται ένοχος για την πράξη που του αποδίδεται αλλά β) μετά την κήρυξη του κατηγορουμένου ως ενόχου ακολουθεί ένα δεύτερο στάδιο που έχει αυτοτέλεια στο οποίο γίνεται η συζήτηση επί της επιβλητέας ποινής. Αυτές οι δύο αποφάσεις (ενοχή και ποινή) τελούν μεν σε σχέση προηγούμενου προς ακόλουθου, δηλαδή δεν νοείται να επιβληθεί ποινή χωρίς ενοχή, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο

κατηγορούμενος δεν μπορεί, εάν θέλει, να περιορίσει την έφεση του στο κεφάλαιο της ποινής, να πει δηλαδή ότι «εγώ καλώς καταδικάστηκα για την πράξη που μου αποδίδετε γιατί πράγματι την τέλεσα (ενδεχομένως την έχει ομολογήσει κιόλας), αλλά η ποινή η οποία μου έχει επιβληθεί γι' αυτήν την πράξη είναι υπερβολική διότι θα έπρεπε να μου έχει αναγνωρισθεί π.χ. ένα ελαφρυντικό το οποίο δεν μου αναγνωρίστηκε και επομένως ζητάω να εξεταστεί εκ νέου η υπόθεση όχι στο σύνολο της για το αν τέλεσα ή όχι την πράξη αλλά να εξεταστεί μόνο στο ζήτημα της ποινής». Αυτό έχει δικαίωμα να το κάνει. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν θα κάνει διαδικασία για το αν τελέστηκε ή όχι η πράξη αλλά θα κάνει μόνο νέα επιμέτρηση της ποινής. Αν προσβάλει το κεφάλαιο της ενοχής, αυτομάτως συμπροσβάλλεται και το κεφάλαιο της ποινής (αυτό είναι αυτονόητο!).

β) Μια δεύτερη περίπτωση μεταβιβαστικού αποτελέσματος είναι να καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος για περισσότερα αδικήματα και να έχει ασκήσει ένδικο μέσο μόνο για ένα από αυτά. Μπορεί ας πούμε να καταδικάστηκε για απάτη και πλαστογραφία κατά συρροή και να πει ότι «εγώ καλώς καταδικάστηκα για την απάτη αλλά δεν έχω τελέσει πλαστογραφία γιατί π.χ. γιατί αυτό το έγγραφο που χρησιμοποίησα δεν ήταν έγγραφο με την έννοια του άρθρου 13 γ' ΠΚ και επομένως εσφαλμένα νομικά κρίθηκε ότι υπάρχει πλαστογραφία». Έχουμε μια μερική προσβολή για το κομμάτι της ενοχής πλέον.

Όμως για να ισχύσει αυτός ο περιορισμός θα πρέπει αν είναι απολύτως σαφές από την αίτηση ασκήσεως του ενδίκου μέσου ότι ο κατηγορούμενος περιορίζει το ένδικο μέσο σε συγκεκριμένο κεφάλαιο. Εάν κάνουμε μια αίτηση του τύπου «κακή εκτίμηση αποδείξεων» χωρίς να περιορίζω την έφεση μου σε συγκεκριμένο κεφάλαιο, εκεί θεωρείται ότι το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα είναι καθολικό, ότι δηλαδή έχω προσβάλει την απόφαση σε όλα τα σκέλη της. Αυτά ισχύουν και για την αναίρεση. Μπορώ π.χ. να κάνω αναίρεση μόνο για το κεφάλαιο της ποινής λέγοντας «ότι δεν υπάρχει αιτιολογία στην ποινή» ή «αναιτιολόγητα μου απορρίφθηκε ένα ελαφρυντικό». Άρα η έκταση στην οποία προσβάλλεται η απόφαση ή το βούλευμα καταρχάς κρίνεται από τους λόγους που προβάλλονται. Εάν οι λόγοι είναι τέτοιοι που να αφορούν σε συγκεκριμένο κεφάλαιο της ποινής, έχω περιορισμένο μεταβιβαστικό αποτέλεσμα και επομένως το δευτεροβάθμιο δικαστήριο κρίνει μόνο εκείνο το μέρος της απόφασης το οποίο προσβάλλεται.

Όμως ο περιορισμός του ενδίκου μέσου μπορεί να προκύπτει όχι μόνο από το περιεχόμενο του ενδίκου μέσου αλλά και από την ιδιότητα του προσώπου που ασκεί το ένδικο μέσο. Όταν λέμε «ιδιότητα» αναφερόμαστε στα ένδικα μέσα που ασκούν οι εισαγγελείς. Και αυτό έχει ιδιαίτερη πρακτική σημασία. Ο εισαγγελέας όταν ασκεί ένδικο μέσο κατά μιας απόφασης, ποιο κομμάτι της

απόφασης προσβάλλει; Μπορεί να περιορίσει την έφεση του σε συγκεκριμένο κεφάλαιο; Ο εισαγγελέας, όπως έχουμε δει, ασκεί τα ένδικα μέσα προς πάσα κατεύθυνση, και υπέρ και κατά του κατηγορουμένου. Συνήθως στην πράξη είναι κατά αλλά αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητά του να ασκήσει ένδικο μέσο υπέρ του κατηγορουμένου. Ο εισαγγελέας αν θέλει μπορεί να περιοριστεί στο κεφάλαιο της ποινής. Όμως προσβάλλει μόνο το ποινικό κομμάτι της απόφασης! Όχι το κομμάτι των αστικών αξιώσεων. Ποινικό σκέλος= και ενοχή και ποινή. Έχει κάποια πρακτική σημασία το ότι ο εισαγγελέας δεν μπορεί να προσβάλει το κεφάλαιο της απόφασης που άπτεται των αστικών αξιώσεων; Ναι! Ο πολιτικώς ενάγων στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο δεν θα μπορεί να διεκδικήσει αστική αξίωση αλλά παρίσταται μόνο προς υποστήριξη της κατηγορίας. Αυτό έχει διαμορφωθεί νομολογιακά, όχι από τον Κώδικα.

Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι γίνεται μια δίκη απάτης σε πρώτο βαθμό, στην οποία παρίσταται ο Α ως πολιτικώς ενάγων, εισάγει μια αστική αξίωση 40€ για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης και ο κατηγορούμενος αθώνεται. Από τη στιγμή που ο κατηγορούμενος αθώνεται, τι θα γίνει με την πολιτική αγωγή; (Αυτά τα 40€ που ζήτησε.) Από τη στιγμή που το δικαστήριο τον αθώνει, έχει δεχτεί ότι δεν υπάρχει αδικοπραξία και άρα δεν μπορεί να επιδικάσει ποσό στον πολιτικώς ενάγοντα. Αυτά τα 40€ τα οποία ζητάει δεν θα τα πάρει. Ας υποθέσουμε τώρα ότι κατά της απόφασης αυτής της αθωωτικής κάνει έφεση ο εισαγγελέας. Ο Α, ο οποίος παρέστη στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, μπορεί να παραστεί στο δευτεροβάθμιο; Μόνο για υποστήριξη της κατηγορίας! Διότι το κεφάλαιο της απόφασης το οποίο απορρίπτει την πολιτική αγωγή, αυτό δεν μπορεί να το πλήξει ο εισαγγελέας, γιατί αυτό είναι αστικό κομμάτι. Το κομμάτι του Α δεν έχει μεταβιβαστεί στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Αυτό που μένει (ως λύση ανάγκης) είναι να παρασταθεί μόνο για υποστήριξη της κατηγορίας.

Ιδιομορφία ως προς το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα υπάρχει στην αναίρεση. Στην αναίρεση δεν μπορώ να προβάλω μια γενική αιτία του τύπου «κακή εκτίμηση των αποδείξεων» (έλλειψη αιτιολογίας, απόλυτη ακυρότητα, υπέρβαση εξουσίας κ.λπ.) αλλά θα πρέπει ο λόγος να είναι ορισμένος, να λέω δηλαδή σε τι συνίσταται η έλλειψη αιτιολογίας. Όταν λοιπόν κάνω μια αναίρεση (π.χ. για έλλειψη αιτιολογίας), με βάση το μεταβιβαστικό αποτέλεσμα στον ΑΠ μεταβιβάζεται μόνο ο συγκεκριμένος λόγος αναίρεσης. Δηλαδή ο ΑΠ θα έπρεπε να ασχοληθεί μόνο με το ζήτημα της έλλειψης αιτιολογίας, αφού αυτό έχω προβάλλει. Όμως αυτό δεν ισχύει (θα έπρεπε να ισχύει με βάση τη λογική του μεταβιβαστικού αποτελέσματος). Ειδικά στην αναίρεση ο νομοθέτης λαμβάνει πρόνοια ώστε κάποιοι λόγοι αναίρεσεως να εξετάζονται από τον ΑΠ αυτεπαγγέλτως. Δηλαδή ακόμα και αν δεν έχουν προβληθεί από τον ανααιρεσίοντα κατηγορούμενο να μπορεί ο ΑΠ εφόσον τους

διαπιστώσει να τους εξετάσει από μόνος του ασχέτως προβολής. Αυτή η δυνατότητα αυτεπαγγέλτης εξέτασης λόγων αναιρέσεως προβλέπεται στο 511 ΚΠΔ: «Αν κριθεί παραδεκτή η αίτηση αναιρέσης και εμφανιστεί εκείνος που την άσκησε (άρθρο 515), ο Άρειος Πάγος εξετάζει αυτεπαγγέλτως, αν και δεν προτάθηκαν, τους λόγους της αναιρέσης που αναφέρονται στα στοιχεία Α', Γ, Δ', Ε', ΣΤ και Η' της παραγράφου 1 του άρθρου 510. Δεν επιτρέπεται όμως να χειροτερεύσει η θέση του κατηγορουμένου. Υπό τις ίδιες προϋποθέσεις ο Άρειος Πάγος αυτεπαγγέλτως λαμβάνει υπόψη το δεδικασμένο και, αν κριθεί και ένας βάσιμος λόγος, και την παραγραφή που επήλθε μετά τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης. Επίσης, αυτεπαγγέλτως εφαρμόζει τον επιεικότερο νόμο που ισχύει μετά τη δημοσίευσή της».

Ποιοι είναι οι λόγοι αναιρέσεως που εξετάζονται αυτεπαγγέλτως:

- 510 Α: απόλυτη ακυρότητα
- 510 Γ: αρχή της δημοσιότητας
- 510 Δ: έλλειψη αιτιολογίας
- 510 Ε: εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διάταξης
- 510 ΣΤ: παραβίαση δεδικασμένου
- 510 Η: υπέρβαση εξουσίας

Δηλαδή όλοι οι λόγοι αναιρέσεως του 510 ΚΠΔ εκτός από τον Β' (που είναι η σχετική ακυρότητα) εξετάζονται αυτεπαγγέλτως από τον ΑΠ. Δηλαδή ακόμα και να έχω κάνει αναίρεση για έλλειψη αιτιολογίας, εάν ο ΑΠ διαπιστώσει μια απόλυτη ακυρότητα, οφείλει να αναιρέσει την απόφαση για το λόγο αυτό.

Εδώ ουσιαστικά έχουμε ένα *ex lege* μεταβιβαστικό αποτέλεσμα! Ένα μεταβιβαστικό αποτέλεσμα το οποίο δεν το καθορίζω εγώ με την αίτηση αναιρέσεως αλλά το καθορίζει αυτεπαγγέλτως ο ΑΠ. Αυτή η δυνατότητα παρέχεται επειδή η αναίρεση άπτεται νομικών θεμάτων προκειμένου να γίνεται μια ολόπλευρη νομική εξέταση της προσβαλλόμενης απόφασης χωρίς η έκταση του ελέγχου να εξαρτάται από την επιμέλεια ή την ικανότητα του αναιρεσίουτος.

Γιατί η σχετική ακυρότητα μένει απ' έξω; Η σχετική πρέπει πάντα να προβληθεί για να εξεταστεί, αλλιώς καλύπτεται!!!

Πότε έχουμε παραβίαση δεδικασμένου; Δεδικασμένο = 57 ΚΠΔ: «Αν κάποιος έχει καταδικαστεί αμετάκλητα ή αθωωθεί ή έχει πάψει ποινική δίωξη εναντίον του, δεν μπορεί να ασκηθεί και πάλι εις βάρος του δίωξη για την ίδια πράξη, ακόμη και αν δοθεί σ' αυτή διαφορετικός χαρακτηρισμός». Έχω δικαστεί αμετακλήτως για μια πράξη! Έχει βγει απόφαση είτε έχω αθωωθεί είτε καταδικαστεί. Δεν μπορώ για την ίδια πράξη, για τα ίδια πραγματικά περιστατικά (έστω και με άλλο νομικό χαρακτηρισμό) να δικαστώ ξανά.

Αμετάκλητη είναι η καταδίκη κατά της οποίας δεν χωρεί κανένα ένδικο μέσο. Είτε έχω εξαντλήσει τα ένδικα μέσα είτε δεν τα έχω ασκήσει. Το δεδικασμένο λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη.

Όπως επίσης λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη και ο ευνοϊκότερος ποινικός νόμος μετά τη δημοσίευση της απόφασης. Δηλαδή εάν μετά τη δημοσίευση της απόφασης, το ποινικό αδίκημα για το οποίο καταδικάστηκε, έπαψε να είναι αξιόποιο (καταργήθηκε), ο ΑΠ από μόνος του θα λάβει υπόψη το γεγονός αυτό και θα με αθωώσει.

Πιο δύσκολο είναι το θέμα της παραγραφής:

Παράδειγμα: Ο Α καταδικάζεται με απόφαση του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων κατ' έφεση για απάτη σε βαθμό πλημμελήματος που έχει τελέσει 15/1/2009. Η απόφαση του τριμελούς εφετείου πλημμελημάτων εκδίδεται στις 10/1/2017. Ο Α ασκεί αναίρεση κατά της απόφασης για έλλειψη αιτιολογίας, η οποία συζητείται ενώπιον του ΑΠ σήμερα 28/4/2017. Τι θα αποφασίσει ο ΑΠ; Θα παύσει οριστικά την ποινική δίωξη λόγω παραγραφής; Χρόνος παραγραφής πλημμελημάτων: 5 χρόνια

Η αναστολή πότε αρχίζει; 113§2 ΠΚ: «η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κύρια διαδικασία και έως ότου γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση». Όταν όμως λέει το 113§2 ΠΚ «αρχίζει η κύρια διαδικασία», η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται (παύει να τρέχει) αλλά σε κάθε περίπτωση αυτός ο χρόνος αναστολής εν επιδικία, όπως λέγεται, δεν μπορεί να υπερβεί τα 3 χρόνια. Δηλαδή πρακτικά από 5ετής η παραγραφή παίρνει άλλα τρία χρόνια και γίνεται οχταετής η παραγραφή των πλημμελημάτων! Πότε αρχίζει η «κύρια διαδικασία»; Όταν κληθεί ο κατηγορούμενος στο ακροατήριο είτε με κανονική κλήση είτε με κλητήριο θέσπισμα (από την επίδοση)!!!! Η επίδοση πρέπει να γίνει πριν από τη συμπλήρωση της 5ετίας για να ξεκινήσει η αναστολή! Αν γίνει μετά την πενταετία, η πράξη είναι παραγεγραμμένη! Στο παράδειγμα μας στις 28/4/2017 που συζητείται η αναίρεση έχει συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής του πλημμελήματος (που είναι η δετία, εφόσον βρισκόμαστε στη διαδικασία στο ακροατήριο); Έχουν περάσει 8 χρόνια!! Η πράξη είναι παραγεγραμμένη! Τι θα πει ο ΑΠ; 511 ΚΠΔ → θα παύσει οριστικά την ποινική δίωξη λόγω παραγραφής. Όμως προσοχή: λαμβάνει πάντα υπόψη την παραγραφή άνευ ετέρου; Όχι! Θα πρέπει η αναίρεση να είναι παραδεκτή και ο λόγος αναίρεσης που έχει προταθεί να είναι βάσιμος! Αν ο Α είχε κάνει μια ξερή αναίρεση για «έλλειψη αιτιολογίας», αυτή η αναίρεση είναι παραδεκτή; Όχι, θα πρέπει να εξειδικεύεται ο λόγος αναίρεσης αλλιώς η αναίρεση είναι απαράδεκτη. Αν υποθεθεί ότι ο λόγος αναιρέσεως μου δεν είναι απαράδεκτος γιατί λέω π.χ. «η έλλειψη αιτιολογίας συνίσταται σε μια αντίφαση μεταξύ σκεπτικού και διατακτικού της απόφασης» (εξειδικεύω), το αν ο ΑΠ θα λάβει υπόψη του αυτεπαγγέλτως την παραγραφή εξαρτάται από το αν θα τον κρίνει και βάσιμο στην ουσία του! Αν πει ότι ο λόγος είναι αβάσιμος, εκεί δεν έχει περιθώριο να λάβει υπόψη την παραγραφή έστω και αν έχει συμπληρωθεί η παραγραφή. Σκεπτικό: ώστε να μην παραγράφονται εύκολα οι υποθέσεις. Ο νόμος βάζει φραγμό.

Παραλλαγή: Πότε η παραγραφή θα μπορούσε να είναι λόγος αναιρέσεως; Η πράξη τελέστηκε 15/1/2009 και η απόφαση βγαίνει 16/1/17, τι πρόβλημα θα υπήρχε; Η υπόθεση θα είχε παραγραφεί και θα έπρεπε να παύσει το εφετείο την ποινική δίωξη. Αφού δεν έπαυσε, έχω λόγο αναίρεσης για εσφαλμένη εφαρμογή ποινικής διάταξης (510 Ε ΚΠΔ). Η απόφαση ου εφετείου η ίδια έχει σφάλμα, γι' αυτό μπορώ να έχω την παραγραφή ως λόγο αναίρεσης. Στο πρώτο όμως παράδειγμα το εφετείο καλώς με καταδίκασε γιατί τη στιγμή που βγήκε η απόφαση δεν είχε παραγραφεί. Η παραγραφή επήλθε μετά. Και το ζήτημα είναι κατά πόσο ο ΑΠ μπορεί να το λάβει αυτό αυτεπαγγέλτως υπόψη.

Προσοχή: Αν και στην έφεση αρκεί ένα γενικό «κακή εκτίμηση αποδείξεων», παρ' όλα αυτά υπάρχει ένας λόγος εφέσεως που πρέπει πάντα να προβάλλεται ειδικά ώστε να ληφθεί υπόψη από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο: η σχετική ακυρότητα!!!

Παράδειγμα: Έχω κάνει μια ένσταση ακυρότητας κατά του κλητηρίου θεσπίσματος λέγοντας ότι αυτό είναι αόριστο και αυτή η ένσταση απορρίπτεται από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Αυτή η ένσταση είναι σχετική! 174 ΚΠΔ: πρέπει να προβληθεί και μάλιστα πριν από την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας. Εάν λοιπόν αυτή απορριφτεί, μπορώ να πάω στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο με κακή εκτίμηση αποδείξεων και να ζητήσω στο ακροατήριο να κηρύξει άκυρο το κλητήριο θέσπισμα; Όχι ! Πρέπει να έχει προβληθεί ως ειδικός λόγος εφέσεως. Αλλιώς η σχετική ακυρότητα καλύπτεται. Οι απόλυτες λαμβάνονται ούτως οι άλλως αυτεπαγγέλτως υπόψη.

Το επεκτατικό αποτέλεσμα των ενδίκων μέσων

Ρυθμίζεται σε ένα άρθρο, το 469 ΚΠΔ: «Αν στο έγκλημα συμμετείχαν περισσότεροι ή αν η ποινική ευθύνη ενός κατηγορουμένου εξαρτάται σύμφωνα με το νόμο από την ευθύνη του άλλου, το ένδικο μέσο που ασκεί κάποιος από τους κατηγορουμένους, ακόμη και όταν χορηγείται μόνο σ' αυτόν από το νόμο, καθώς και οι λόγοι τους οποίους προτείνει, αν δεν αναφέρονται αποκλειστικά στο πρόσωπό του, ωφελούν και τους υπόλοιπους κατηγορουμένους. Στην περίπτωση της συνάφειας (άρθρ. 128 και 131) ισχύει ο ίδιος κανόνας, μόνο αν οι λόγοι που προβάλλονται με το ένδικο μέσο αφορούν παραβάσεις της διαδικασίας και δεν αρμόζουν αποκλειστικά στο πρόσωπο εκείνου που το άσκησε. Για τη συζήτηση του ενδίκου μέσου δεν είναι αναγκαία η κλήτευση των ωφελούμενων κατηγορουμένων, οι οποίοι όμως μπορούν να εμφανισθούν και να συμμετάσχουν στη δίκη. Σε περίπτωση που το δικαστήριο παρέλειψε να αποφανθεί για το επεκτατικό αποτέλεσμα του ενδίκου μέσου, μπορεί μετά από αίτηση αυτών ή του εισαγγελέα να επιληφθεί

εκ νέου προς συμπλήρωση της αποφάσεώς του».

Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι στον πρώτο βαθμό καταδικάζεται ο μεν Α για κλοπή και ο δε Β για συνέργεια στην κλοπή. Έφεση ασκεί μόνο ο Α, ως έχει δικαίωμα ούτως ή άλλως, αλλά όχι ο Β. Αθώνεται ο αυτουργός της κλοπής για το λίγο ότι κλοπή δεν έχει τελεστεί ποτέ. Εάν δεν υπήρχε το επεκτατικό αποτέλεσμα των ενδίκων μέσων, ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα στην περίπτωση μας; Αυτός που καταδικάστηκε για συνέργεια στη κλοπή θα εκτίει μια ποινή για ένα έγκλημα που τελικά δεν τελέσθηκε ποτέ. Κάτι τέτοιο θα ήταν ανεπιεικές. Τέτοιου είδους ανεπιεική αποτελέσματα θέλει να αποτρέψει το άρθρο 469 ΚΠΔ. Υπαγορεύεται από την αρχή της επιείκειας και της ίσης μεταχείρισης και από την αρχή της εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων.

Που εφαρμόζεται:

Το άρθρο 469 ΚΠΔ λέει «το ένδικο μέσο»: άρα δεν κάνει διάκριση μεταξύ εφέσεως και αναιρέσεως, αλλά ισχύει και στα δύο. Και επιπλέον αφού δεν κάνει λόγω ισχύει και στα ένδικα μέσα κατά βουλευμάτων.

Παράδειγμα στα βουλευτά: Α αυτουργός κακουργηματικής απάτης και Β ηθικός αυτουργός κακουργηματικής απάτης. Κάνει έφεση ο Α για το λόγο ότι η κατηγορία είναι νομικά αβάσιμη, δεν υπάρχει απάτη διότι δεν υπάρχει ψευδές γεγονός, δεν παραστάθηκε γεγονός το οποίο ανάγεται στο παρόν ή στο παρελθόν αλλά μελλοντικό γεγονός εκτός του 386 ΠΚ και εξ αυτού του λόγου αθώνεται ο αυτουργός. Αυτό το ευνοϊκό αποτέλεσμα πρέπει να επεκταθεί και στον ηθικό αυτουργό. Και επίσης γίνεται δεκτό ότι το επεκτατικό αποτέλεσμα ισχύει και στα «οιονεί ένδικα μέσα»: π.χ. 322 ΚΠΔ (στρέφονται κατά διατάξεως του εισαγγελέα ή του ανακριτή και όχι κατά αποφάσεως).

Παράδειγμα: Αν γίνει μια προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος μόνο από τον αυτουργό και κρίνει ο εισαγγελέας εφετών ότι δεν υπάρχει κύρια πράξη, το ευνοϊκό αποτέλεσμα της προσφυγής θα επεκταθεί και στον συμμετοχο.

Ποια είναι τα πρόσωπα τα οποία μπορούν να ωφεληθούν από το ένδικο μέσο που ασκεί ένας συγκατηγορούμενος:

Το 469 ΚΠΔ καθορίζει έναν κύκλο προσώπων στα οποία επεκτείνεται το αποτέλεσμα του ενδίκου μέσου. Υπάρχουν δύο κατηγορίες προσώπων:

- α) εάν στο έγκλημα συμμετείχαν περισσότεροι
- β) εάν η ποινική ευθύνη ενός κατηγορουμένου εξαρτάται σύμφωνα με τον νόμο από την ευθύνη του άλλου

Προσοχή: Για να επεκταθεί αυτή η ωφέλεια, θέλουμε οποιονδήποτε λόγο, δηλαδή είτε ουσιαστικό είτε δικονομικό, αρκεί όμως να είναι αντικειμενικός, να μην προσιδιάζει δηλαδή μόνο στο πρόσωπο εκείνου που άσκησε το ένδικο

μέσο. Μόνο αν πρόκειται για αντικειμενικό λόγο που ισχύει δηλαδή και για τον μη ασκήσαντα το ένδικο μέσο, δικαιολογείται η επέκταση της ωφέλειας. Αν γίνεται δεκτός ένας λίγο ο οποίος προσιδιάζει μόνο στο πρόσωπο εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο, δεν υπάρχει λόγος να επεκταθεί η ωφέλεια και στον άλλον συγκατηγορούμενο.

(Σημείωση: Αυτά ισχύουν στο πρώτο εδάφιο. Αντιθέτως, στο δεύτερο εδάφιο που έχουμε άλλη περίπτωση επεκτατικού αποτελέσματος λόγω συνάφειας, εκεί ο λόγος μπορεί να είναι μόνο δικονομικός. Θα εξηγηθεί παρακάτω.)

α) «εάν στο έγκλημα συμμετείχαν περισσότεροι»:

Εν στενή εννοία: Συνεργός και ηθικός αυτουργός.

Εν ευρεία εννοία: Συναυτουργός και έμμεσος αυτουργός.

Και η παραυτουργία γίνεται δεκτό ότι ανήκει στις περιπτώσεις συμμετοχής υπό ευρεία έννοια. Επίσης, υποστηρίζεται από τη θεωρία (αλλά όχι από τη νομολογία) ότι ως συμμετοχή νοείται και η περίπτωση των εγκλημάτων συγκλίνουσας δράσης = αυτά τα οποία για να τελεστούν χρειάζεται να συγκλίνουν οι δράσει περισσότερων προσώπων αλλά χωρίς να πρόκειται για περίπτωση συναυτουργίας. Χαρακτηριστική περίπτωση η δωροδοκία= όταν κάποιος υπόσχεται ή δίνει ένα δώρο σε έναν δημόσιο υπάλληλο προκειμένου να αθετήσει μια υπηρεσιακή του υποχρέωση. Για να τελεστεί η δωροδοκία θα πρέπει συγχρόνως να γίνει και αποδεκτό το δώρο από τον υπάλληλο. Αυτό είναι ένα έγκλημα συγκλίνουσας δράσης, θέλουμε και τον δωροδότη και τον δωρολήπτη. Εδώ η θεωρία δέχεται ότι πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 469 ΚΠΔ. Δηλαδή αν έχουμε μια περίπτωση στην οποία καταδικάστηκαν σε πρώτο βαθμό ο Α για δωροδοκία και ο Β για δωροληψία και έκανε έφεση μόνο ο Α και αθώωθηκε για το λόγο ότι ουδέποτε δόθηκε δώρο. Αυτό το ευνοϊκό αποτέλεσμα θα ισχύσει και για τον δωρολήπτη, μολονότι δεν έχουμε περίπτωση συμμετοχής με την κλασσική έννοια του όρου.

β) «εάν η ποινική ευθύνη ενός κατηγορουμένου εξαρτάται σύμφωνα με τον νόμο από την ευθύνη του άλλου»:

Π.χ. κλοπή και αποδοχή προϊόντος εγκλήματος. Για να αποδοθεί η ευθύνη του αποδοχέα θα πρέπει προηγουμένως να έχουμε αποδεχθεί την ευθύνη του κλέφτη. Κλασσικό παράδειγμα αλληλεξάρτησης ποινικής ευθύνης. Αντίστοιχα παραδείγματα: υπόθαλψη εγκληματία (ξέρω ότι κάποιος διώκεται για πράξη που έχει τελέσει και τον κρύβω ώστε να μην συλληφθεί από τις αρχές), παρασιώπηση εγκλήματος (ξέρω ότι κάποιος έχει τελέσει ένα έγκλημα και δεν το ανακοινώνω στις αρχές). Παράδειγμα: Καταδικάζονται μαζί σε πρώτο βαθμό ο Α για κλοπή και ο Β για αποδοχή και κάνει έφεση μόνο ο Α και ο Α αθώνεται επειδή το δικαστήριο δέχτηκε ότι δεν υπάρχει κλοπή. Το δικαστήριο θα αθώσει και τον Β.

Δεύτερο εδάφιο:

«Στην περίπτωση της συνάφειας (άρθρ. 128 και 131) ισχύει ο ίδιος κανόνας, μόνο αν οι λόγοι που προβάλλονται με το ένδικο μέσο αφορούν παραβάσεις της διαδικασίας και δεν αρμόζουν αποκλειστικά στο πρόσωπο εκείνου που το άσκησε». Εδώ έχουμε μια ειδική ρύθμιση για τα συναφή εγκλήματα, στα οποία το επεκτατικό αποτέλεσμα έχει πιο περιορισμένη εμβέλεια. Ενώ στη συμμετοχή και στην αλληλεξάρτηση ποινικής ευθύνης αρκεί να έχουμε αντικειμενικό λόγο είτε ουσιαστικό είτε δικονομικό, στη συνάφεια το 469 ΚΠΔ εφαρμόζεται μόνο όταν έχουμε δικονομικό λόγο. Υπάρχει μια εξήγηση γι' αυτό.

Ποια είναι τα «συναφή εγκλήματα»: 129 ΚΠΔ: «Συναφή θεωρούνται μόνο τα εγκλήματα: α) όσα γίνονται από το ίδιο πρόσωπο είτε συγχρόνως είτε σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους ή από πολλούς όχι συναιτίους στον ίδιο τόπο και χρόνο, β) όσα γίνονται από πολλούς εναντίον αλλήλων, είτε συγχρόνως είτε σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους και γ) όσα γίνονται με σκοπό να διευκολύνουν ή να κάνουν πιο εύστοχη την εκτέλεση ή να αποκρύψουν ένα από αυτά». Έχουμε λοιπόν τρεις περιπτώσεις συναφών εγκλημάτων οι οποίες έχουν όλες το χαρακτηριστικό ότι δεν υπάρχει ζήτημα συμμετοχής είτε υπό στενή είτε υπό ευρεία έννοια. Τα πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται στα συναφή εγκλήματα λειτουργούν ανεξάρτητα το να από το άλλο και απλώς υπάρχει μια χωρο-χρονική σύνδεση των εγκληματικών πράξεων, χωρίς όμως να δημιουργούνται ουσιαστικοί δεσμοί συμμετοχής μεταξύ των προσώπων.

α) «όσα γίνονται από το ίδιο πρόσωπο είτε συγχρόνως είτε σε διαφορετικούς τόπους»: αυτό δεν μας ενδιαφέρει εδώ γιατί αν έχουμε το ίδιο πρόσωπο δεν τίθεται θέμα επεκτατικού αποτελέσματος. Μας ενδιαφέρει όμως αυτό «ή από πολλούς όχι συναιτίους στον ίδιο τόπο και χρόνο». Εάν ας πούμε γίνεται μια συμπλοκή και ο Α τραυματίζει τον Β και ο Γ τον Δ, αυτά είναι δύο εγκλήματα τα οποία τελούνται στον ίδιο τόπο και χρόνο μεν, αλλά από διαφορετικά πρόσωπα κατά διαφορετικών παθόντων χωρίς καμία προσυνεννόηση μεταξύ τους. Το μόνο συνδετικό στοιχείο αυτών των πράξεων είναι μόνο το ότι τυχαίνει να έχουν τελεστεί στον ίδιο τόπο και χρόνο. Αυτά τα εγκλήματα τα χαρακτηρίζουμε συναφή. Ποια είναι η δικονομική σημασία της συνάφειας; Η συνάφεια είναι ένας μηχανισμός ο οποίος μας επιτρέπει να συνεκδικάσουμε αυτά τα εγκλήματα. Επειδή ακριβώς γίνονται στον ίδιο τόπο και χρόνο, τα όποια αποδεικτικά στοιχεία υπάρχουν (π.χ. κάποιος αυτόπτης μάρτυρας ο οποίος τυχαίνει να βρίσκεται στο σημείο αυτό και βλέπει και τους δύο) είναι κοινά! Η συνεκδίκηση βοηθάει την ανακάλυψη της αλήθειας όταν έχουμε εγκλήματα άσχετα μεν μεταξύ τους, τα οποία λαμβάνουν χώρα όμως στον αυτό τόπο και χρόνο.

β) «όσα γίνονται από πολλούς εναντίον αλλήλων, είτε συγχρόνως είτε σε διαφορετικούς τόπους και χρόνους»: μπορεί π.χ. ο Α να έχει τελέσει κατά του

Β μια απάτη και να του έχει κάνει μήνυση ο Α του Β, και ο Β επειδή θεωρεί ότι δεν έχει τελέσει απάτη να έχει κάνει κατά του Α μήνυση για ψευδή καταμήνυση ή για συκοφαντική δυσφήμιση. Έχουμε δύο εγκλήματα. Το ένα πρόσωπο έχει τελέσει ένα έγκλημα σε βάρος του άλλου. Ο Α έχει τελέσει κατά του Β μια απάτη και ο Β έχει τελέσει σε βάρος του Α ψευδή καταμήνυση. Ή μπορεί ο Α να έχει χτυπήσει τον Β και ο Β να έχει εξυβρίσει τον Α. Και αυτά είναι εγκλήματα που τελούνται εναντίον αλλήλων. Ο ένας τελεί ένα έγκλημα σε βάρος του άλλου. Και αυτά θεωρούνται συναφή και συνδικάζονται. Αποτελούν ένα ενιαίο βιοτικό συμβάν, το οποίο δεν έχει κανένα δεσμό ουσιαστικού δικαίου!! Το αν ο Α έκανε σωματική βλάβη και ο Β δυσφήμιση κρίνεται αυτοτελώς! Απλώς το συνεκδικάζουμε προκειμένου να εξετάσουμε το όλο βιοτικό γεγονός συνολικά. Ο δεσμός των συναφών εγκλημάτων είναι μόνο δικονομικός. Ο δεσμός έγκειται στην συνεκδίκηση των πράξεων. Αυτή είναι η εξήγηση γιατί στα συναφή εγκλήματα το επεκτατικό αποτέλεσμα εφαρμόζεται μόνο όταν ο λόγος είναι δικονομικός. Δεν μπορεί να είναι ουσιαστικός.

γ) «όσα γίνονται με σκοπό να διευκολύνουν ή να κάνουν πιο εύστοχη την εκτέλεση ή να αποκρύψουν ένα από αυτά»: Η αποδοχή και η υπόθαλψη είναι; Ναι! Πρωτίστως αυτά έχει υπόψη του το 129 γ' ΚΠΔ. Και βεβαίως εδώ δημιουργείται ένα θέμα: Το α' εδ. (αλληλεξάρτηση ποινικής ευθύνης) και το β' εδ. (συνάφεια) περιλαμβάνουν την ίδια περίπτωση. Η αποδοχή για παράδειγμα. Έχει σημασία σε ποιο εδάφιο θα την κατατάξουμε; Ναι. Ποια είναι η λύση: Όταν μια περίπτωση υπάγεται και στο α' εδ. και στο β', θα προτιμήσουμε να την κατατάξουμε σε εκείνο το εδάφιο το οποίο παρέχει ευρύτερο επεκτατικό αποτέλεσμα και μεγαλύτερη προστασία στον κατηγορούμενο και αυτό είναι το εδ. α'!

1^η προϋπόθεση: Τα πρόσωπα για τα οποία γίνεται λόγος να έχουν δικαστεί μαζί στον πρώτο βαθμό ή με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Γίνεται παγίως δεκτό και από θεωρία και από νομολογία. Δεν προκύπτει από τη διάταξη. Αν δεν έχουν δικαστεί μαζί δεν υπάρχει το επεκτατικό αποτέλεσμα. Παράδειγμα: Κλοπή και συνέργεια (το πρώτο παράδειγμα). Αυτά τα πρόσωπα είχαν δικαστεί μαζί στον πρώτο βαθμό και άσκησε ένδικο μέσο μόνο ο ένας από τους δύο. Εδώ εφαρμόζεται το επεκτατικό αποτέλεσμα. Όντως αυτό συμβαίνει συνήθως, οι συμμετοχοί να εκδικάζονται μαζί. Δεν συμβαίνει όμως πάντοτε. Μπορεί τον συμμετοχο να τον βρούμε μετά από καιρό, μπορεί να έχουν πιάσει τον Α την ώρα που κλέβει, να τον πάνε στο αυτόφωρο, ο τσιλιαδόρος να την έχει «κοπανίσει» και να καταλήξουν σε αυτόν μετά από καιρό είτε από την ομολογία του Α είτε επειδή κάποιος μάρτυρας τον είδε, και να έχουμε την περίπτωση να έχει δικαστεί μόνος με χωριστή απόφαση του ο αυτουργός και χωριστά ο συνεργός σε άλλη δίκη. Ας υποθέσουμε ότι κάνει έφεση ο Α κατά της απόφασης με την οποία καταδικάστηκε και αθωώνεται και ο Β κάνει και αυτός έφεση. Μπορεί ο Β να

πει ότι «η έφεση που άσκησε ο Α πρέπει να επεκταθεί και σε μένα και πρέπει να με αθωώσετε»; Μπορεί να εφαρμοστεί το 469 ΚΠΔ; Όχι! Δεν εφαρμόζεται εδώ το 469 ΚΠΔ, γιατί η διάταξη προϋποθέτει συνεκδίκαση. Φαίνεται επιεικές όμως αυτό; Πάλι δεν καταλήγουμε στο άτοπο της έκδοσης αντιφατικών αποφάσεων; Δεν είναι άτοπο να πει το δικαστήριο που δικάζει τον συνεργό Β «κακώς αθωώθηκε ο Α για την κλοπή, η κλοπή έγινε και εγώ σε καταδικάζω»; Εδώ η απόφαση έχει σπάσει. Άλλο δικαστήριο έχει δικάσει τον αυτουργό και άλλο τον συνεργό. Επειδή στο δικό μας σύστημα ισχύει η αρχή της αναζήτησης της ουσιαστική αλήθειας, κάθε δικαστήριο μπορεί να την αναζητήσει όπως αυτό την αντιλαμβάνεται. Δεν μπορούμε να πούμε ότι το δικαστήριο που δικάζει μόνο του τον συνεργό είναι υποχρεωμένο να δεχτεί ότι δεν έχει τελεστεί κλοπή, διότι μπορεί από την αποδεικτική διαδικασία να σχηματίσει την άποψη ότι κακώς αθωώθηκε ο αυτουργός, η κλοπή έχει τελεστεί. Αυτό αντιλαμβάνεται κανείς ότι δημιουργεί μια ανασφάλεια δικαίου. Γι' αυτό σε αυτές τις περιπτώσεις το θέμα αντιμετωπίζεται ως εξής: πάντοτε αν το δικαστήριο που δικάζει τον συνεργό λάβει γνώση ότι ο αυτουργός έχει αθωωθεί είναι 100% σίγουρο ότι θα αθωώσει και τον συνεργό. Δεν επιβάλλεται από τον νόμο. Αν καταδικάσει τον συνεργό η απόφαση είναι νομικά σωστή.

2^η προϋπόθεση: Αυτός που ωφελείται από το ένδικο μέσο να μην μπορεί να ασκήσει δικό του ένδικο μέσο.

Όταν κάποιος έχει ενεργό δικαίωμα ασκήσεως ενδίκου μέσου το επεκτατικό αποτέλεσμα δεν ισχύει. Πρέπει δηλαδή να έχει χάσει τη δυνατότητα άσκησης ενδίκου μέσου. Πότε έχει χάσει τη δυνατότητα:

α) Όταν εξ αρχής δεν δικαιούται να ασκήσει ένδικο μέσο:

Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι ο αυτουργός κλοπής καταδικάστηκε σε πρώτο βαθμό από το μονομελές πλημμελειοδικείο σε ποινή φυλάκισης 5 μηνών και ο συνεργός σε ποινή φυλάκισης 2 μηνών. Για τον συνεργό η απόφαση είναι ανέκκλητη, γιατί το όριο εκκλητού στο μονομελές είναι 3 μήνες. Αυτός λοιπόν εκ του νόμου δεν έχει δικαίωμα να ασκήσει έφεση. Εάν ασκήσει έφεση ο αυτουργός και αθωωθεί για την κλοπή για λόγο αντικειμενικό, αυτό το αποτέλεσμα θα ωφελήσει και τον Β ο οποίος ούτως ή άλλως δεν μπορούσε να ασκήσει έφεση.

β) Να είχε το δικαίωμα αλλά να έχει χάσει την προθεσμία:

Παράδειγμα: Καταδικάζονται και οι δύο σε ποινή φυλάκισης 5 μηνών. Έχουν και οι δύο δικαίωμα έφεσης. Ασκήει ο ένας και δεν ασκήει ο άλλος. Και εδώ θα ισχύσει το επεκτατικό αποτέλεσμα. Όταν έχω το δικαίωμα να ασκήσω το ένδικο μέσο αλλά δεν το άσκησα.

γ) Να έχω το δικαίωμα, να το άσκησα και αυτό να απορρίφθηκε ως απαράδεκτο ή ως ανυποστήριχτο:

Παράδειγμα: Ο αυτουργός κάνει έφεση. Κάνει και ο συνεργός έφεση η οποία

είτε είναι εκπρόθεσμη (έχει ασκηθεί μετά το 10ήμερο) είτε είναι ανυποστήριχτη (δεν εμφανίζεται να την υποστηρίξει). Το δικαστήριο αντί να απορρίψει την έφεση, οφείλει κατ' εξαίρεση να αθώσει.

3^η προϋπόθεση: Να συζητηθεί στην ουσία του το ένδικο μέσο αυτού που το άσκησε.

Γιατί μόνο αν συζητηθεί στην ουσία του μπορεί να παραχθεί ωφέλεια η οποία θα επεκταθεί εν συνεχεία σε αυτόν που δεν το άσκησε. Αυτονόητο.

4^η προϋπόθεση: Η φύση του λόγου ο οποίος γίνεται δεκτός.

Ο λόγος πρέπει να είναι αντικειμενικός. Στο μεν α' εδ. του 469 ΚΠΔ που αναφέρεται στην συμμετοχή και στην αλληλεξάρτηση ποινικής ευθύνης δεν μας ενδιαφέρει αν είναι ουσιαστικός ή δικονομικός, στο εδ. β' όμως που αναφέρεται τα συναφή εγκλήματα η ωφέλεια πηγάζει μόνο όταν ο λόγος ο οποίος γίνεται δεκτός είναι δικονομικός. Το ποιος λόγος είναι δικονομικός και ποιος ουσιαστικός είναι σαφές. Εάν κάποιος λόγος άπτεται του ουσιαστικού ποινικού δικαίου και έχει να κάνει π.χ. με την ειδική υπόσταση, με το άδικο, με τον καταλογισμό, με τα ελαφρυντικά κ.λπ., αυτοί είναι λόγοι ουσιαστικού δικαίου. Οι δικονομικοί λόγοι είναι αυτοί που ανάγονται σε παραβάσεις της διαδικασίας π.χ. κακή σύνθεση του δικαστηρίου, παράνομη παράσταση πολιτικής αγωγής, παραβίαση υπερασπιστικού δικαιώματος του κατηγορουμένου κ.λπ. Σε κάθε περίπτωση για να εφαρμοστεί το 469 ΚΠΔ θα πρέπει ο λόγος αυτός να είναι αντικειμενικός, να μην αρμόζει δηλαδή στο πρόσωπο εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο.

Παράδειγμα: Ο Α αυτουργός κλοπής, ο Β συνεργός. Ασκήει έφεση μόνο ο Α και αθώνεται για το λόγο ότι δεν έχει τελεστεί κλοπή. Αυτός ο λόγος είναι αντικειμενικός ή υποκειμενικός; Αντικειμενικός, δεν υπάρχει άδικη κύρια πράξη και άρα επ' αυτής δεν μπορεί να υπάρξει συμμετοχής το έγκλημα. Θα ίσχυε το ίδιο στην περίπτωση που ο Α είχε αθωωθεί για το λόγο ότι βρισκόταν σε πραγματική πλάνη; Ότι το πράγμα το οποίο αφαίρεσε νόμιζε ότι ήταν δικό του ενώ στην πραγματικότητα ήταν ξένο. Εάν υποθέσουμε ότι το δικαστήριο δέχεται αυτόν τον ισχυρισμό του Α και τον αθώσει, αυτός ο λόγος είναι αντικειμενικός και θα ωφελήσει και τον συνεργό; Η πραγματική πλάνη είναι στοιχείο που αποκλείει τον δόλο και άπτεται στον υποκειμενικό κόσμο του δράστη. Ποια είναι τα ελάχιστα στοιχεία που χρειαζόμαστε στο έγκλημα για να έχουμε συμμετοχική δράση; Η κύρια πράξη πρέπει να είναι άδικη! (Σύστημα περιορισμένης εξάρτησης) Εδώ έχω κύρια άδικη πράξη και επομένως υπάρχει του συνεργού. Ο λόγος είναι υποκειμενικός. Γενικά ό,τι ανάγεται στην υποκειμενική υπόσταση, με την επιφύλαξη των υπερχειλών υποκειμενικών στοιχείων που είναι στοιχεία του αδικού που είναι λόγοι αντικειμενικοί, είναι λόγοι υποκειμενικοί. Άλλη περίπτωση: Ο Α καταδικάζεται για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως και ο Β για ηθική αυτουργία στην ανθρωποκτονία. Ασκήει έφεση

μόνο ο Α και αθωώνεται για το λόγο ότι βρισκόταν σε κατάσταση άμυνας. Αυτός ο λόγος θα ωφελήσει και τον Β ο οποίος δεν άσκησε έφεση; Παρόλο που φαίνεται ότι ανήκει μόνο στο πρόσωπο του, εντούτοις επειδή είναι λόγος άρσης του αδίκου λειτουργεί αντικειμενικά! Δεν ισχύει όμως το ίδιο στους λόγους άρσης του καταλογισμού. Εάν ο Α αθωωθεί επειδή ήταν ακαταλόγιστος, αυτό δεν επηρεάζει την ποινική ευθύνη του ηθικού αυτουργού. Εδώ έχουμε υποκειμενικό λόγο. Η παραγραφή τι λόγος είναι; Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι ο Α και ο Β έχουν τελέσει μια πράξη πλημμεληματικής απάτης στις 15/1/2010 και παραπέμπονται να δικαστούν στο τριμελές πλημμελειοδικείο με κλητήριο θέσπισμα, το οποίο επιδίδεται στον Α 20/1/2015 και στον Β 10/1/2015. Καταδικάζονται και οι δύο στον πρώτο βαθμό και στον δεύτερο βαθμό ασκεί έφεση μόνο ο Α για το λόγο ότι η πράξη του είναι παραγεγραμμένη, οπότε παύει οριστικά η ποινική δίωξη λόγω παραγραφής. Έχει επεκτατικό αποτέλεσμα για τον Β η απόφαση αυτή; Είναι αντικειμενικός λόγος; Σωστά έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη λόγω παραγραφής για τον Α; 113 ΠΚ «Αναστολή της παραγραφής των εγκλημάτων.

- 1) Η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρόνο σύμφωνα με διάταξη νόμου δεν μπορεί να αρχίσει ή να εξακολουθήσει η ποινική δίωξη.
- 2) Επίσης, η προθεσμία της παραγραφής αναστέλλεται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κύρια διαδικασία και έως ότου γίνει αμετάκλητη η καταδικαστική απόφαση.
- 3) Η κατά τις προηγούμενες παραγράφους αναστολή δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από πέντε χρόνια για τα κακουργήματα, τρία χρόνια για τα πλημμελήματα και έναν χρόνο για τα πταίσματα...». Ως έναρξη της κύριας διαδικασίας νοείται η επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος, η οποία πρέπει να γίνει μέσα στην 5ετία, πριν συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής, ώστε να πάρει και άλλα 3 χρόνια και να γίνει 8ετής στα πλημμελήματα. Εδώ η επίδοση στον Α έγινε μετά την πενταετία και άρα ορθώς έπαυσε οριστικά η ποινική δίωξη. Είναι λόγος αντικειμενικός; Στον Β η επίδοση έγινε εντός 5ετίας άρα δεν παραγράφηκε γι' αυτόν η πράξη. Άρα η παραγραφή είναι υποκειμενικός λόγος. Μολονότι η παραγραφή έχει να κάνει με χρόνο, ειδικά η αναστολή παραγραφής έχει να κάνει με ένα αστάθμητο χρονικό σημείο, το πότε επιδίδεται η κλήση ή το κλητήριο θέσπισμα, και εκεί μπορεί να έχουμε διαφορές. Αν τώρα είχε επιδοθεί και στον Β στις 20/1/2015 το κλητήριο θέσπισμα, ισχύει και για τον άλλον, είναι αντικειμενικός. Άλλη περίπτωση: αν έχω πράξη ηθικής αυτουργία η οποία χρονικά προηγείται της κύριας πράξης, εκεί η παραγραφή τι είναι; Δεν συμπίπτουν χρονικά οι δύο πράξεις. Έχω διαφορετικούς χρόνους τελέσεως; Ο χρόνος της συμμετοχής είναι πάντοτε ο χρόνος της κύριας πράξης. Η συμμετοχική πράξη αντλεί την απαξία της από την κύρια πράξη. Άλλο παράδειγμα: Ασκεί έφεση ο κλέφτης και αθωώνεται για το λόγο ότι το δικαστήριο είχε αμφιβολίες για το αν πράγματι ο Α ήταν ο δράστης. Δέχεται ότι υπάρχει κλοπή όμως. Αυτό θα ωφελήσει; Δεν αθωώνεται

για τον ότι δεν τελέστηκε κλοπή αλλά ότι η κλοπή δεν τελέστηκε από αυτόν. Μπορώ να έχω συμμετοχή σε πράξη αλλά απλώς όχι του αυτοουργού; Είναι υποκειμενικό στοιχείο!!

Διαδικασία:

469 ΚΠΔ: «Για τη συζήτηση του ένδικου μέσου δεν είναι αναγκαία η κλήτευση των ωφελούμενων κατηγορουμένων, οι οποίοι όμως μπορούν να εμφανισθούν και να συμμετάσχουν στη δίκη». Δηλαδή αν έχουμε κάποιον συμμετοχο, στον οποίο ενδεχομένως α επεκταθεί το όποιο επεκτατικό αποτέλεσμα, δεν είναι υποχρεωμένο το δικαστήριο που δικάζει την έφεση ή την αναίρεση να τον καλέσει. Αν τυχόν αυτός το πληροφορηθεί, μπορεί να εμφανιστεί στο δικαστήριο, αλλά αν το κάνει δεν μπορεί να προβάλει όποιον λόγο θέλει, να πει π.χ. ότι εγώ δεν ήμουν στον τόπο τέλεσης. Το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να υπερασπιστεί τους αντικειμενικούς λόγους του ασκήσαντος το ένδικο μέσο, όχι λόγους που αφορούν το πρόσωπο του! Μπορεί να πει αντικειμενικούς λόγους αλλά όχι υποκειμενικούς τόσο για τον Α όσο και για τον εαυτό του. «Σε περίπτωση που το δικαστήριο παρέλειψε να αποφανθεί για το επεκτατικό αποτέλεσμα του ένδικου μέσου, μπορεί μετά από αίτηση αυτών ή του εισαγγελέα να επιληφθεί εκ νέου προς συμπλήρωση της αποφάσεώς του». Όταν το δικαστήριο παραλείπει να επεκτείνει το ένδικο μέσο μολονότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του 469, ο Κώδικας δίνει την ευχέρεια στον ωφελούμενο να ζητήσει εκ των υστέρων την συμπλήρωση της απόφασης. Χωρίς να χρειαστεί να ασκήσει κάποιο ένδικο μέσο κάνει μια αίτηση και να ζητήσει να επεκταθεί το ένδικο μέσο. Παράδειγμα: Αθώνεται ο Α με την έφεση του για τον λόγο ότι η κλοπή δεν τελέστηκε (αντικειμενικός λόγος) και ο Β ως συνεργός άσκησε έφεση και δεν εμφανίστηκε για να την υποστηρίξει με αποτέλεσμα να απορριφθεί αυτή ως ανυποστηρίχτη, εδώ το δικαστήριο έχει κάνει λάθος διότι είναι από τις περιπτώσεις του 469 και μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο με μια αίτηση να συμπληρώσει την απόφαση και να επεκτείνει την αθώωση του Α και σε εκείνον. Αυτή είναι η μία δυνατότητα που έχει. Έχει βεβαίως και τη δυνατότητα να ασκήσει αναίρεση για υπέρβαση εξουσίας, ότι ενώ όφειλε το δικαστήριο με το 469 να επεκτείνει την ωφέλεια δεν το έκανε. Πιο απλό είναι να ζητήσει συμπλήρωση της απόφασης από το ίδιο δικαστήριο το οποίο αθώωσε τον ασκήσαντα το ένδικο μέσο.

Ανασταλτικό αποτέλεσμα ενδίκων μέσων

Ανασταλτικό αποτέλεσμα σημαίνει ότι μια απόφαση, κατά της οποίας έχει ασκηθεί ένδικο μέσο, δεν εκτελείται μέχρι να δικαστεί το ένδικο μέσο που ασκήθηκε. Το «δεν εκτελείται» έχει τεράστια πρακτική σημασία όταν πρόκειται για ποινές οι οποίες οδηγούν σε εγκλεισμό στην φυλακή.

Διάκριση από αναστολή ποινής

Όταν κανείς καταδικάζεται με απόφαση ποινικού δικαστηρίου δεν πηγαίνει οπωσδήποτε στην φυλακή. Δεν σημαίνει ότι κάθε ποινή στερητική της ελευθερίας συνεπάγεται και πραγματική στέρηση της ελευθερίας. Υπάρχουν κάποιοι θεσμοί μέσω των οποίων η ποινή είτε δεν εκτελείται καθόλου, είτε εκτελείται με άλλον τρόπο και όχι με εγκλεισμό στην φυλακή. Κατ' αρχάς υπάρχει ο θεσμός αναστολής της ποινής, που είναι θεσμός του ουσιαστικού ποινικού δικαίου και δεν έχει καμία σχέση με το ανασταλτικό αποτέλεσμα των ενδίκων μέσων. Αναστολή ποινής σημαίνει, με βάση το άρθρο 99 ΠΚ, ότι αν κάποιος έχει καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης μέχρι 3 ετών και δεν έχει άλλες προηγούμενες καταδίκες ή έχει καταδίκες οι οποίες αθροιστικά δεν υπερβαίνουν τα δύο χρόνια (θεωρείται δηλ. ας πούμε ότι έχει λευκό ποινικό μητρώο), στην περίπτωση αυτή η ποινή μέχρι 3 ετών που του επιβάλλεται, αναστέλλεται, δε εκτελείται καθόλου. Αυτός όμως είναι ένας θεσμός του ουσιαστικού δικαίου. Αυτή η αναστολή του άρθρου 99 ΠΚ δεν έχει καμία σχέση με το ανασταλτικό αποτέλεσμα των ενδίκων μέσων, διότι το ανασταλτικό αποτέλεσμα έχει σημασία όταν πρόκειται να εκτελεστεί μια ποινή! Πότε εκτελείται μια ποινή; Εκτελείται με δύο τρόπους:

α) είτε με μετατροπή της σε χρηματική (82 ΠΚ). Χοντρικά πρέπει να ξέρουμε ότι αν κάποιος έχει καταδικαστεί σε ποινή φυλάκισης ακόμα και μέχρι 5 έτη, η ποινή κατά κανόνα μετατρέπεται. Δηλαδή υπολογίζεται ένα ποσό το οποίο αντιστοιχεί σε κάθε μέρα φυλάκισης και αυτό το ποσό καταβάλλεται. Η καταβολή αυτού του ποσού είναι εκτέλεση της ποινής. Πρέπει να πληρώσω για να μην μπω μέσα. Διότι αν δεν πληρώσω θα εκτίσω την ποινή μου κανονικά, δηλ. με εγκλεισμό στη φυλακή.

β) είτε με πραγματική εκτέλεση της ποινής με στέρηση της ελευθερίας, η οποία ισχύει σε περιπτώσεις που επιβάλλονται οι ποινές κάθειρξης. Οι ποινές κάθειρξης είναι από 5 χρόνια μέχρι ισόβια. Δεν μετατρέπονται, ούτε αναστέλλονται. Εκτελούνται πάντα!

Το ανασταλτικό αποτέλεσμα προβλέπεται κατεξοχήν για το ένδικο μέσο της έφεσης, ισχύει όμως σε περιορισμένη έκταση και στο ένδικο μέσο της αναίρεσης.

Ένα ζήτημα δικαιοπολιτικής φύσης: Σε ποια έκταση θα αναγνωρίσουμε το ανασταλτικό αποτέλεσμα:

Κάθε φορά που ο κατηγορούμενος καταδικάζεται, θα έχει εξασφαλισμένο το ανασταλτικό αποτέλεσμα, όποια και να είναι η ποινή που του έχει επιβληθεί; Όποια και να είναι η βαρύτητα του εγκλήματος; Ή θα πρέπει να το εξαρτήσουμε από κάποιες προϋποθέσεις και κυρίως από το ύψος της ποινής; Η απάντηση είναι ότι ο νομοθέτης επιλέγει το δεύτερο. Υπάρχει μια κλιμάκωση του ανασταλτικού αποτελέσματος με βάση το ύψος της ποινής. Θεωρεί δηλ. ότι όσο πιο βαριά είναι η ποινή, τόσο πρέπει να περιορίζονται τα περιθώρια να

χορηγηθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα. Και αυτό γίνεται για το λόγο ότι όταν σε κάποιον έχει επιβληθεί μια βαριά ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης, αυτή η ποινή έχει επιβληθεί για κάποιο σοβαρό αδίκημα και η σοβαρότητα του αδικήματος είναι τέτοια που επιβάλλει να εκτελεστεί η ποινή, διότι ο κίνδυνος στην περίπτωση του ανασταλτικού αποτελέσματος είναι ναφυγοδικήσει αυτός. Για να αποτρέψουμε, συνεπώς, τηφυγοδικία, δεν χορηγούμε ανασταλτικό αποτέλεσμα για να εξασφαλίσουμε έτσι την εκτέλεση της ποινής.

Προϋποθέσεις:

Γενική διάταξη: 471 § 1 ΚΠΔ: «Το ένδικο μέσο που ασκήθηκε από εκείνον που έχει το σχετικό δικαίωμα εμπρόθεσμα και νομότυπα, καθώς και η προθεσμία για την άσκηση, αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης ή του βουλεύματος που προσβάλλονται, όταν ο νόμος δεν διατάζει διαφορετικά». Από αυτή τη διάταξη φαίνεται να προκύπτει ότι το ανασταλτικό αποτέλεσμα χορηγείται πάντοτε. Δεν κάνει κάποια διάκριση. Λέει μάλιστα η διάταξη ότι όχι μόνο η άσκηση του ενδίκου μέσου αλλά και η προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου μέσου αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης. Αυτό «θα» σήμαινε (δεν ισχύει, η γενική διάταξη έχει πολλές εξαιρέσεις) ότι αυτός ο οποίος καταδικάζεται σήμερα με απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου δεν μπορεί να πάει φυλακή όσο τρέχει η προθεσμία της εφέσεως του (10 ημέρες). Μέσα λοιπόν στο 10ήμερο, το οποίο έχει στη διάθεση του να ασκήσει την έφεση, κατά το 471§ 1 ΚΠΔ η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, δεν μπορεί να εκτελεστεί η απόφαση. Όμως αυτά τα δύο (δηλαδή το άνευ εξαιρέσεως ανασταλτικό και η εξάρτηση του ανασταλτικού όχι μόνο από την άσκηση του ενδίκου μέσου αλλά και από την προθεσμία ασκήσεως του) σχετικοποιούνται σε βαθμό πλήρους εκμηδενίσεως από την επιφύλαξη «όταν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά»! Και ο νόμος ορίζει διαφορετικά τόσο για το ένδικο μέσο της έφεσης όσο και για το ένδικο μέσο της αναίρεσης. Δηλαδή αυτή η διάταξη κακώς υπάρχει. Δεν έχει κανένα περιεχόμενο, γιατί οι ειδικότερες διατάξεις για την έφεση και την αναίρεση έχουν διαφορετικό περιεχόμενο από αυτήν την γενική διάταξη.

α) Έφεση:

497 § 1 ΚΠΔ: «Ανασταλτικό αποτέλεσμα έχει μόνο η έφεση που ασκείται παραδεκτά και όχι η προθεσμία για την άσκησή της». Έχουμε λοιπόν μια πρώτη «ρωγμή» στη γενική διάταξη. Ειδικά στην έφεση για να έχω ανασταλτικό αποτέλεσμα δεν αρκεί να τρέχει η προθεσμία της έφεσης (αυτό το 10ήμερο), αλλά πρέπει η έφεση να ασκηθεί πραγματικά! Μόνο από την στιγμή που η έφεση θα ασκηθεί πραγματικά, ενεργοποιείται το ανασταλτικό αποτέλεσμα, το οποίο έχει τυχόν γνώση η απόφαση η οποία με καταδίκασε. Και η δεύτερη προϋπόθεση που θέτει το άρθρο και η οποία είναι αυτονόητη σχετικά, είναι ότι η έφεση πρέπει να είναι παραδεκτή. Εάν τυχόν ασκήσω μια εκπρόθεσμη έφεση, αυτή η έφεση δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Θα

δούμε τι μπορεί να κάνει κανείς για να το εξασφαλίσει, αλλά κατ' αρχάς ανασταλτικό αποτέλεσμα δεν έχει. Άρα λοιπόν τι γίνεται στην πράξη: Εάν αποφανθεί ότι πρέπει να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα η έφεση μου, λέει το διατακτικό της απόφασης «η έφεση που τυχόν θα ασκηθεί να έχει αναστέλλουσα δύναμη». Άρα το ανασταλτικό που δίνει η απόφαση αυτή ενεργοποιείται τη στιγμή που θα ασκηθεί η έφεση, όχι προηγουμένως. Αν κάποιος δηλαδή καταδικαστεί απών από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο και δεν έχει ακόμα ασκήσει έφεση (του έχει χορηγηθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα όμως) και πάει κάποιος αστυνομικός να τον συλλάβει την επομένη, καλώς τον συλλαμβάνει! Γιατί δεν έχει ακόμα ασκηθεί η έφεση, γιατί το 497 ΚΠΔ εξαρτά το ανασταλτικό από την άσκηση της έφεσης. Βέβαια σε μια τέτοια περίπτωση το πρόβλημα λύνεται πολύ εύκολα, γιατί αφού του έχει δώσει ανασταλτικό, θα ασκήσει την έφεση, οπότε με το που ασκήσει την έφεση θα αφεθεί ελεύθερος. Άνευ ασκήσεως εφέσεως η απόφαση εκτελείται!!! Στα δικαστήρια όταν κάποιος κηρύσσεται ένοχος και έχει δικαίωμα έφεσης, την έφεση την ασκεί πάντοτε συνοδεία αστυνομικού. Πάει δηλαδή από την αίθουσα του δικαστηρίου σε ένα άλλο γραφείο στο οποίο ασκούνται οι εφέσεις συνοδεία αστυνομικού, γιατί μέχρι να ασκήσει την έφεση του η απόφαση εκτελείται! Και βεβαίως αφήνεται ελεύθερος μόλις ασκήσει την έφεση, οπότε και ενεργοποιείται το ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα της έφεσης προϋποθέτει:

- α) παραδεκτή έφεση → νομότυπη και εμπρόθεσμη έφεση
- β) άσκηση της έφεσης → δεν εξασφαλίζω το ανασταλτικό αποτέλεσμα από το ότι έχω απλώς την προθεσμία να ασκήσω έφεση.

Ουσιαστικό ζήτημα: Πότε χορηγείται το ανασταλτικό αποτέλεσμα και με ποια κριτήρια το δικαστήριο αποφασίζει αν θα χορηγήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Πρέπει να διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

- α) Το ανασταλτικό αποτέλεσμα επέρχεται αυτοδικαίως εκ του νόμου. Δεν εξαρτάται δηλαδή από την κρίση του δικαστηρίου. Είναι «ex lege» το ανασταλτικό αποτέλεσμα.
- β) Τις υπόλοιπες περιπτώσεις, στις οποίες η χορήγηση ή μη του ανασταλτικού αποτελέσματος εξαρτάται από την απόφαση του δικαστηρίου με τα κριτήρια τα οποία θα δούμε στη συνέχεια.

α) Αυτοδικαίως.

Σε δύο περιπτώσεις:

- 497§2 ΚΠΔ: «Αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης έως τριών ετών, η έφεση έχει αυτοδικαίως ανασταλτικό αποτέλεσμα». Εκεί λοιπόν δεν υπάρχει περιθώριο στο δικαστήριο να κρίνει αν θα χορηγήσει ή αν δεν θα χορηγήσει. Υποχρεούται εκ του νόμου να χορηγήσει. Και μάλιστα επειδή το λέει ο νόμος δεν χρειάζεται καν να περιλάβει

στην απόφαση ότι «η έφεση θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα». Όταν η ποινή είναι κάτω από τους 3 μήνες, από τον νόμο δεν εκτελείται! Προσοχή: Το «δεν εκτελείται» σημαίνει ότι το ανασταλτικό ενεργοποιείται από τη στιγμή που θα ασκηθεί παραδεκτά η έφεση. Διότι αν δεν ασκηθεί καθόλου έφεση ή αν ασκηθεί έφεση अपараδέκτη, δεν ισχύει το «ex lege» ανασταλτικό. Από τη στιγμή που βγει η πρωτόδικη απόφαση για φυλάκιση 2 χρόνια εκτελείται κανονικά. Το ανασταλτικό επέρχεται από τη στιγμή που θα ασκήσει την έφεση παραδεκτώς. Αν δεν κάνει έφεση, θα τον συλλάβουν σε εκτέλεση της απόφασης. Το ότι δίνει ο νόμος ανασταλτικό αποτέλεσμα «ex lege» δεν σημαίνει ότι ποτέ δε θα εκτελεστεί. Δεν θα εκτελεστεί αν ασκήσω έφεση. Αν δεν ασκήσω έφεση βεβαίως και θα εκτελεστεί. Το ανασταλτικό το συναρτάμε πάντοτε με την άσκηση εφέσεως. Λέμε «ex lege» (το λέει ο νόμος) αλλά υπό την προϋπόθεση ότι θα ασκήσω έφεση.

- 497§10 ΚΠΔ: «Για όλες τις παρεπόμενες στερήσεις δικαιωμάτων, εκπτώσεις και ανικανότητες, το ανασταλτικό αποτέλεσμα επέρχεται πάντοτε αυτοδικαίως». Εδώ μιλάμε για περιπτώσεις στις οποίες έχουμε παρεπόμενες στερήσεις πολιτικών δικαιωμάτων που προβλέπεται στα κακουργήματα ή έχουμε την παρεπόμενη ποινή της δήμευσης κ.λπ. Σε τέτοιου είδους ποινές, που δεν έχουν και μεγάλη σημασία για τον κατηγορούμενο, γιατί αυτό που τον ενδιαφέρει κυρίως είναι η εκτέλεση της στερητικής της ελευθερίας ποινής, η εκτέλεση αναστέλλεται αυτοδικαίως εκ του νόμου. Και εδώ βέβαια υπό την προϋπόθεση ότι θα ασκηθεί παραδεκτό ένδικο μέσο.

β) Περιπτώσεις στις οποίες ο νομοθέτης αφήνει στην κρίση του δικαστηρίου εάν θα χορηγήσει ή όχι ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Μιλάμε για τις περιπτώσεις στις οποίες επιβάλλεται ποινή φυλάκισης μεγαλύτερη των τριών μηνών και δη περισσότερο στις περιπτώσεις που επιβάλλεται ποινή κάθειρξης.

- 497§3 ΚΠΔ (περίπτωση φυλάκισης): «Αν η επιβληθείσα ποινή φυλάκισης είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει αλλιώς». Όριο φυλακίσεως 3-5 έτη. Βλέπουμε λοιπόν ότι η διάταξη αυτή θεσπίζει τον κανόνα ότι η έφεση πρέπει να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα αλλά αφήνει στο δικαστήριο την ευχέρεια κατ' εξαίρεση να μην χορηγήσει εφόσον συντρέχουν κάποιες προϋποθέσεις που θα δούμε στη συνέχεια, οι οποίες δικαιολογούν τη μη χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι επειδή ακριβώς ο κανόνας είναι η χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος, ότι εάν έχει επιβληθεί μια ποινή φυλάκισης μέχρι πέντε ετών, το δικαστήριο δεν χρειάζεται να δικαιολογήσει γιατί χορηγεί ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι μέχρι πέντε έτη, λέει «χορηγώ ανασταλτικό αποτέλεσμα». Θα πρέπει να αιτιολογήσει γιατί δεν χορηγεί. Θέλει ειδική αιτιολογία η μη χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος.

• 497§4 ΚΠΔ (περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης): Αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης, η κρίση για το αν η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα ανήκει στο δικαστήριο που δίκασε. Αυτό, με ειδική αιτιολογία και εφαρμόζοντας τα κριτήρια της παραγράφου 8 του παρόντος άρθρου, αποφασίζει αμέσως μετά την απαγγελία της απόφασης, είτε αυτεπαγγέλτως είτε ύστερα από δήλωση του κατηγορουμένου ότι θα ασκήσει έφεση». Πρόσκαιρη κάθειρξη 5-20 έτη. Εδώ λοιπόν δεν θεσπίζεται ο κανόνας, όπως ισχύει στην δεύτερη παράγραφο, ότι η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εδώ το ζήτημα είναι τελείως ανοιχτό. Το δικαστήριο μπορεί να κρίνει αν θα έχει ή δεν θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα εφαρμόζοντας τα κριτήρια τα οποία θα δούμε στη συνέχεια. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται αμέσως μετά την απόφαση. Στην ίδια συνεδρίαση στην οποία ο κατηγορούμενος κηρύσσεται ένοχος, το δικαστήριο οφείλει να αποφανθεί αν η έφεση που θα ασκηθεί θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Και πολλές φορές αυτό (που είναι και το τελικό στάδιο της ποινικής δίκης) είναι πολύ κρίσιμο για τον κατηγορούμενο, διότι υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες είναι δεδομένη η καταδίκη του και το διακύβευμα της δίκης είναι η μείωση της ποινής με την αναγνώριση ελαφρυντικών και η χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος. Δηλαδή πολλές φορές το διακύβευμα μιας δίκης είναι αυτό που λέμε τώρα, αν θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα η έφεση. Προσοχή: η διάταξη εφαρμόζεται μόνο όταν έχει επιβληθεί πρόσκαιρη κάθειρξη, πράγμα που σημαίνει εξ αντιδιαστολής, ότι εάν έχει επιβληθεί ισόβια κάθειρξη, δεν προβλέπεται χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος. Υπάρχουν κάποιες άλλες δυνατότητες άλλα όχι ανασταλτικό αποτέλεσμα. Η μόνη περίπτωση στην οποία η χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος απαγορεύεται: στην ισόβια κάθειρξη!

Όπως λέει η παράγραφος 5 «Το δικαστήριο μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να επιβάλει περιοριστικούς όρους». Τι είναι οι περιοριστικοί όροι; Απαγόρευση εξόδου από τη χώρα, εμφάνιση στο Αστυνομικό Τμήμα ανά τακτά χρονικά διαστήματα, καταβολή εγγυοδοσίας κ.λπ. Αυτοί οι περιοριστικοί όροι από ποιόν επιβάλλονται; Από τον ανακριτή στην κύρια ανάκριση μετά την απολογία του κατηγορουμένου. Αποφασίζει μόνος του ο ανακριτής; Με τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα. Και αν διαφωνήσουν; Αποφασίζει το Συμβούλιο. Οι περιοριστικοί όροι επιβάλλονται κατ' εξοχήν στην ανάκριση μετά την απολογία του κατηγορουμένου. Υπάρχουν τρεις δυνατότητες: α) είτε να τον αφήσει ελεύθερο β) είτε να του επιβάλλει περιοριστικούς όρους που είναι μια ενδιάμεση κατάσταση. Οι περιοριστικοί όροι δεν είναι στέρηση της ελευθερίας, αλλά περιορισμός της ελευθερίας γ) προσωρινή κράτηση στα κακουργήματα. Μπορεί το δικαστήριο να πει «χορηγώ ανασταλτικό αποτέλεσμα στον κατηγορούμενο υπό τον όρο ότι θα καταβάλει εγγυοδοσία τάδε ποσού ή υπό τον όρο ότι θα εμφανίζεται μέχρι να δικαστεί η έφεση του

στο Αστυνομικό Τμήμα ή υπό τον όρο ότι δεν θα φύγει από τη χώρα». Πράγμα που σημαίνει ότι αφήνεται ελεύθερος, αλλά αν τυχόν παραβιάσει τους περιοριστικούς όρους, τότε το ανασταλτικό αποτέλεσμα παύει να ισχύει και εκτελείται η ποινή. Εδώ το ανασταλτικό αποτέλεσμα χορηγείται υπό τη προϋπόθεση ότι θα τηρήσει τους όρους που του έχουν τεθεί από το δικαστήριο.

Ουσιαστικό ζήτημα: Με ποια κριτήρια το δικαστήριο θα χορηγήσει ή δεν θα χορηγήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα:

Τι θα λάβει υπόψη του για να αποφανθεί επί του ανασταλτικού αποτελέσματος; Τα κριτήρια αναφέρονται στην παράγραφο 8.

497§8 ΚΠΔ: «Τότε μόνο δεν χορηγείται ανασταλτικό αποτέλεσμα, κατά την παράγραφο 4 του παρόντος, στην έφεση ή απορρίπτεται η αίτηση αναστολής εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης, όταν κρίνεται αιτιολογημένα ότι οι περιοριστικοί όροι δεν αρκούν και ότι ο κατηγορούμενος δεν έχει γνωστή και μόνιμη διαμονή στη χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος ή κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή παραβίαση περιορισμών διαμονής, εφόσον από τη συνδρομή των παραπάνω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από προηγούμενες καταδίκες του για αξιόποινες πράξεις ή από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Το δικαστήριο σε κάθε περίπτωση χορηγεί ανασταλτικό αποτέλεσμα ή αναστολή εκτελέσεως, αν αιτιολογημένα κρίνει ότι η άμεση έκτιση ή συνέχιση έκτισης της ποινής θα έχει ως συνέπεια υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη για τον ίδιο ή για την οικογένειά του. Αν παραβιαστούν οι όροι που τέθηκαν το αρμόδιο δικαστήριο αποφαινεται, ύστερα από αίτηση του εισαγγελέα, για την άρση ή όχι της χορηγηθείσας αναστολής εκτελέσεως».

Τι μας θυμίζει αυτή η διάταξη; Αυτά τα κριτήρια που αλλού τα έχουμε συναντήσει; Στην προσωρινή κράτηση! Αν πάμε στο άρθρο 282 ΚΠΔ που έχει τις προϋποθέσεις της προσωρινής κράτησης, θα δούμε ότι είναι σχεδόν αντιγραφή του άρθρου 282. Τα κριτήρια που ισχύουν όταν ο ανακριτής επιβάλλει την προσωρινή κράτηση (που είναι δύο ομάδες: α. ο κίνδυνος φυγής και β. ο κίνδυνος τελέσεως νέων εγκλημάτων), αυτά τα κριτήρια επαναλαμβάνονται αυτούσια στο 497 ΚΠΔ. Ποια είναι τα κριτήρια:

Κατ' αρχάς δεν χορηγείται το ανασταλτικό αποτέλεσμα όταν υπάρχει κίνδυνος φυγής και όταν υπάρχει κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων.

α) Πότε υπάρχει κίνδυνος φυγής;

Εδώ τα πράγματα είναι σχετικά απλά. Ο ίδιος ο νόμος στο 497 ΚΠΔ, όπως κάνει και στο 282 ΚΠΔ, θέτει κάποια αμύχνητα τεκμήρια από τα οποία υπάρχει κίνδυνος φυγής. Δηλαδή παραθέτει κάποιες συγκεκριμένες περιστάσεις από τις

οποίες προκύπτει κίνδυνος φυγής. Διευκολύνει πολύ το έργο του δικαστή. Δεν θα πω ότι κάποιος είναι ύποπτος φυγής επειδή φοβάμαι αορίστως και γενικώς ότι μπορεί να «την κοπνήσει» φοβούμενος ότι μπορεί να λογοδοτήσει ενώπιον του δικαστηρίου, αλλά πρέπει να συντρέχει κάποια από τις περιστάσεις που αναφέρονται το 497 ΚΠΔ και αυτές είναι: να μην έχει γνωστή και μόνιμη διαμονή στη χώρα (π.χ. αλλοδαπός), να έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες να διευκολύνει τη φυγή του (π.χ. να έχει ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό στο εξωτερικό ή να έχει αγοράσει κατοικία στο εξωτερικό όπου προτίθεται να διαφύγει) ή στο παρελθόν υπήρξε φυγόπονος και φυγόδικος ή έχει αποδειχθεί ένοχος για απόδραση κρατουμένου. Εάν λοιπόν συντρέχει μια από αυτές τις περιστάσεις, θεωρείται ύποπτος φυγής, και μάλιστα έχει και μια πρόσθετη εξασφαλιστική δικλείδα που λίγο-πολύ δεν έχει ουσιαστικό αντίκρισμα: λέει «και εφόσον προκύπτει σκοπός φυγής από όλα αυτά», δηλαδή δεν αρκεί μόνο το αντικειμενικό, χρειάζεται και ένα πρόσθετο υποκειμενικό στοιχείο, το οποίο λίγο-πολύ είναι δεδομένο σε αυτές τις περιπτώσεις. Αυτό που έχει σημασία από τη διάταξη είναι ότι εάν δεν συντρέχει καμία από αυτές τις προϋποθέσεις, δεν μπορούμε να πούμε ότι είναι ύποπτος φυγής. Σε καμία άλλη περίπτωση δεν θεωρείται ύποπτος φυγής παρά μόνο σε αυτές που το λέει ο νόμος.

β) Πότε υπάρχει κίνδυνος τελέσεως νέων εγκλημάτων;

«...κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό... να διαπράξει και άλλα εγκλήματα.» Ενώ η φυγή έχει να κάνει με γεγονότα που ανάγονται στο παρελθόν και είναι εύκολα διαγνώσιμα, ο κίνδυνος τελέσεως νέων εγκλημάτων προϋποθέτει μια πρόγνωση. Πρέπει να πιθανολογήσω εάν αυτός «θα» τελέσει νέα εγκλήματα. Ο νομοθέτης κάνει μια προσπάθεια να αντικειμενικοποιήσει αυτή τη κρίση του δικαστηρίου και λέει ότι αυτός ο κίνδυνος νέων εγκλημάτων μπορεί να συνάγεται από δύο περιστάσεις: είτε από προηγούμενες καταδίκες του για άλλες αξιόποινες πράξεις είτε από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης του. Το δεύτερο κριτήριο είναι πολύ ρευστό. Παράδειγμα: εάν έχω καταδικάσει κάποιον για εμπορία ναρκωτικών, η πώληση ναρκωτικών από τη φύση του αντικειμένου της έχει τον κίνδυνο επαναλήψεων. Το ίδιο συμβαίνει και με το κατ' εξακολούθηση έγκλημα. Πρέπει να δούμε αν η συμπεριφορά του δράστη είναι τέτοια ώστε ενέχει τον κίνδυνο επανάληψης. Άλλο παράδειγμα: Αν κάποιος έχει καταδικαστεί για θανατηφόρα σωματική βλάβη γιατί σε ένα μπαρ μεθυσμένος τσακώθηκε με έναν άλλον, τον χτύπησε με σκοπό σωματικής βλάβης και εξ αμελείας επέφερε τον θάνατο. Εδώ από τα χαρακτηριστικά της πράξης δεν προκύπτει κίνδυνος επαναλήψεως, γιατί έγινε κάτω από ορισμένες περιστάσεις οι οποίες δεν είναι δεδομένο ότι θα επαναληφθούν. Σε κάθε περίπτωση αυτό το κριτήριο αφήνει περιθώρια στο δικαστήριο να κρίνει έτσι ή αλλιώς το ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Συνοψίζουμε: 2 είναι τα κριτήρια τα οποία καθοδηγούν το δικαστήριο για το

αν θα χορηγήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Είναι αφενός ο κίνδυνος φυγής (που είναι εύκολο να διαπιστωθεί γιατί ο νόμος λέει από που μπορεί να θεμελιωθεί) ή ο κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων (ο οποίος μπορεί αν συναχθεί είτε από προηγούμενες καταδίκες είτε από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης). Τα κριτήρια είναι διαζευκτικά!! Αρκεί το ένα από τα δύο.

Προσοχή: Εάν δεν συντρέχει καμία από αυτές τις προϋποθέσεις, το δικαστήριο υποχρεούται να χορηγήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα! Η §8 ξεκινάει λέγοντας «τότε μόνο δεν χορηγείται ανασταλτικό αποτέλεσμα». Άρα ο κανόνας είναι ότι το ανασταλτικό αποτέλεσμα χορηγείται, και μόνο όταν συντρέχει κάποια από ιατές τις δύο περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται. Άρα εάν έχουμε έναν κατηγορούμενο, στον οποίο ούτε κίνδυνος φυγής υπάρχει ούτε κίνδυνος τελέσεως νέων εγκλημάτων, εκεί το ανασταλτικό αποτέλεσμα θα χορηγηθεί υποχρεωτικά!

Προσοχή: Από την άλλη όμως πλευρά, δεν σημαίνει ότι όταν συντρέχει μια από τις προϋποθέσεις της παρ. 8 (κίνδυνος φυγής και κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων) ότι απαγορεύεται να χορηγηθεί το ανασταλτικό αποτέλεσμα! Ο νόμος δίνει μια ακόμη διέξοδο: «Το δικαστήριο σε κάθε περίπτωση χορηγεί ανασταλτικό αποτέλεσμα ή αναστολή εκτελέσεως, αν αιτιολογημένα κρίνει ότι η άμεση έκτιση ή συνέχιση έκτισης της ποινής θα έχει ως συνέπεια υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη για τον ίδιο ή για την οικογένειά του». Παρέχεται μια ακόμη διέξοδος στον κατηγορούμενο, ο οποίος συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις μη χορήγησης (δηλαδή κίνδυνος φυγής, κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων), να αποκτήσει/εξασφαλίσει το ανασταλτικό αποτέλεσμα. Αυτή τη φορά με ένα άλλο κριτήριο που έχει να κάνει με την βλάβη που τυχόν προκαλεί η εκτέλεση της ποινής στο πρόσωπο του κατηγορουμένου. Αλλά αυτή η βλάβη δεν αρκεί να είναι οποιαδήποτε βλάβη. Το να σε κλείσω στη φυλακή βεβαίως σου προκαλεί κάποια βλάβη, αλλά ο νόμος χρησιμοποιεί δύο επιθετικούς προσδιορισμούς και «υπέρμετρη» και «ανεπανόρθωτη». Πρέπει δηλαδή να είναι μια πολύ σοβαρή βλάβη, γιατί κάθε φορά που κάποιος έμπαινε στη φυλακή βλάβη θα δεχόμασταν, αφού δεν μπορεί να δει την οικογένειά του, κα κάνει τη δουλειά του κ.ο.κ. Αυτές είναι βλάβες άρρηκτα συνδεδεμένες με τον εγκλεισμό τη φυλακή, αλλά ο νομοθέτης δεν είχε υπόψη του τέτοιες βλάβες. Μιλάμε για πέραν της συνήθους βλάβης, η οποία βλάβη συνήθως συνδέεται με τις οικογενειακές συνθήκες και κυρίως με την κατάσταση υγείας. Δηλαδή όταν έχουμε κάποιον ο οποίος έχει μια πολύτεκνη οικογένεια με πέντε ανήλικα παιδιά, δεν δουλεύει η γυναίκα του, και άμα πάει στη φυλακή τα παιδιά του θα μείνουνε στο δρόμο, αυτό είναι μια υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη. Άλλο παράδειγμα, όταν έχουμε κάποιον ο οποίος αντιμετωπίζει ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα υγείας και αυτό θεωρείται υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη. Αυτά βέβαια είναι περιστάσεις που δεν έχουν να κάνουν με τη συγκεκριμένη πράξη και με τον τρόπο τελέσεως της,

αλλά έχουν να κάνουν με τις επιπτώσεις που έχει η υποβολή του κατηγορουμένου σε εκτέλεση της ποινής στην προσωπική του ζωή. Για να φτάσουμε στην ανεπανόρθωτη βλάβη, θα πρέπει προηγουμένως να καταφαιθεί ή ο κίνδυνος φυγής ή οπ κίνδυνος τελέσεως νέων εγκλημάτων, γιατί αν αυτοί αποκλειστούν τότε δεν τίθεται θέμα, εκεί χορηγείται το ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Προσοχή: Υπάρχει και ένας απόκρυφος παράγοντας που επηρεάζει τη χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος. Πάντοτε ο δικαστής, ασχέτως του τι γράφεται στον νόμο, επηρεάζεται και από το «ύψος της ποινής» που έχει βάλει. Άλλο πράγμα να έχω βάλει 5 χρόνια κάθειρξη και άλλο πράγμα να έχω βάλει 20. Βέβαια και στις δύο περιπτώσεις ο νόμος λέει ότι τα ίδια κριτήρια θα χρησιμοποιήσει, ο δικαστής όμως ο οποίος έχει επιβάλει 20 χρόνια κάθειρξης, δύσκολα θα αφήσει τον άλλον έξω. Και σε αυτή την περίπτωση θα κάνει μια αιτιολογία «από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης προκύπτει κίνδυνος επανάληψης». Ενώ όσο μικρότερο είναι το ύψος της ποινής, τόσο ευκολότερα μπορεί να πει ότι «από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης δεν προκύπτει κίνδυνος επανάληψης». Στην πράξη όταν έχει επιβληθεί κάθειρξη 5-8 χρόνια σχεδόν πάντα χορηγείται ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Δεν μου χορηγείται ανασταλτικό αποτέλεσμα. Είμαι υποχρεωμένος να μένω στη φυλακή μέχρι να εκδικαστεί η έφεση μου;

Η έφεση μου μπορεί να εκδικαστεί μετά από δύο χρόνια. Μήπως θα πρέπει να έχω τη δυνατότητα στο μεσοδιάστημα να επιδιώξω να χορηγηθεί εκ των υστέρων ανασταλτικό αποτέλεσμα;

497 §7 ΚΠΔ: «Σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε με απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου σε ποινή στερητική της ελευθερίας και άσκησε έφεση, η οποία όμως δεν έχει ανασταλτική δύναμη, μπορεί να ζητηθεί με αίτηση του ίδιου ή του εισαγγελέα η αναστολή της εκτέλεσης της πρωτόδικης απόφασης, μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου. Η αίτηση απευθύνεται στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο και αν πρόκειται για το μικτό ορκωτό εφετείο και αυτό δεν συνεδριάζει, στο πενταμελές εφετείο. Στον κατηγορούμενο μπορεί να επιβληθούν περιοριστικοί όροι. Εάν η αίτηση απορριφθεί, νέα αίτηση δεν μπορεί να υποβληθεί πριν παρέλθει ένας μήνας από τη δημοσίευση της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η προηγούμενη». Το άρθρο δίνει τη δυνατότητα στον κατηγορούμενο να επιδιώξει εκ των υστέρων, πριν δικαστεί η έφεση του, να του χορηγηθεί το ανασταλτικό αποτέλεσμα το οποίο η πρωτοβάθμια απόφαση δεν του χορήγησε. Για την αίτηση αυτή αποφαινεται όχι το δικαστήριο που εξέδωσε την πρωτόδικη απόφαση αλλά το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Εάν π.χ. έχει καταδικαστεί κάποιος με απόφαση του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων και δεν του έχει χορηγηθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα, θα κάνει την αίτηση στο πενταμελές εφετείο. Γι' αυτό υπάρχει ένα ειδικό τμήμα

στο πενταμελές εφετείο που λέγεται «πενταμελές αναστολών» που δικάζει μόνο αυτές. Η διάταξη θέτει έναν χρονικό περιορισμό. Εάν η αίτηση αυτή απορριφθεί, τότε δεν μπορεί να κάνει συνεχώς αιτήσεις αναστολών εκτελέσεως, αλλά πρέπει να παρέλθει ένας μήνας από την απόρριψη της προηγούμενης. Βέβαια για να ευδοκιμήσει η αίτηση θα πρέπει να αλλάζει ο λόγος και όχι να προβάλλεται ο ίδιος που κρίθηκε ήδη με την προηγούμενη. Η διάταξη δεν μας λέει τα κριτήρια με βάση τα οποία το δευτεροβάθμιο δικαστήριο θα κρίνει το αίτημα αυτό. Πώς θα αποφανθεί το δευτεροβάθμιο δικαστήριο; Με ακριβώς τα ίδια κριτήρια: κίνδυνος φυγής, κίνδυνος τέλεσης νέων εγκλημάτων, υπέρμετρη ή ανεπανόρθωτη βλάβη.

Παράδειγμα Τσοχατζόπουλου: Πώς βγήκε έξω; Με την παρ. 7! Αλλά η παρ. 7 μας λέει ότι ζητώ από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μέχρι να εκδικαστεί η έφεση μου να μου δώσει ανασταλτικό, επειδή δεν μου το έδωσε το πρωτοβάθμιο. Ο Τσοχατζόπουλος βγήκε έξω ενώ είχε ήδη αρχίσει να εκδικάζεται η έφεση του με ανασταλτικό που του χορήγησε το δικαστήριο που τον δίκασε. Αυτό απαγορεύεται; Όχι. Σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας μπορεί να το ζητήσει. Ακόμα και το δικαστήριο που δικάζει την έφεση μπορεί να χορηγήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Αλλά αυτό έχει αξία μόνος ε δικές μακράς διάρκειας. Διότι αν κάνω μια δίκη η οποία θα κρατήσει 1-2 μέρες, δεν έχει νόημα να πει το δευτεροβάθμιο «αναβάλλω μέχρι να βγει η έφεση σου» αφού η απόφαση θα βγει μέσα σε μια μέρα. Σε δικές όμως οι οποίες κρατάνε πολύ, εκεί παρέχεται η δυνατότητα στον κατηγορούμενο διαρκούς της δίκης να υποβάλει αιτήματα αναστολής εκτελέσεως από το ίδιο το δικαστήριο που δικάζει την έφεση. Η αποφυλάκιση του Τσοχατζόπουλου στηρίχτηκε στο κριτήριο της ανεπανόρθωτης βλάβης για λόγους υγείας.

Λέει η §6 : «Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και όταν ασκήθηκε έφεση από τον εισαγγελέα υπέρ εκείνου που καταδικάστηκε». Αυτή η διάταξη έχει πρακτική σημασία μόνο στην ακραία περίπτωση που έχει καταδικαστεί ο κατηγορούμενος, δεν έχει ασκήσει ένδικο μέσο κατά της απόφασης και έχει ασκήσει μόνο ο εισαγγελέας, αλλά όχι σε βάρος αλλά υπέρ του κατηγορουμένου. Αυτό δεν έχει γίνει ποτέ.

Πρακτικό

Ο Α καταδικάζεται σε ποινή κάθειρξης 7 ετών για κακουργηματική απάτη από το τριμελές εφετείο κακουργημάτων εκπροσωπούμενος από τον συνήγορό του. Ασκήει εκπρόθεσμη έφεση 20 μέρες μετά τη δημοσίευση της απόφασης, την ημέρα που αυτή του επιδίδεται.

α) Αυτή η έφεση είναι εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη;

Εάν είχε δικαστεί ερήμην, θα άρχιζε η προθεσμία από την επίδοση. Όταν εκπροσωπείται από συνήγορο, θεωρείται δικονομικά παρών και αρχίζει από τη δημοσίευση. Άρα αυτή η έφεση είναι εκπρόθεσμη.

β) Εάν τυχόν το τριμελές εφετείο κακουργημάτων είχε πει «η έφεση που θα ασκηθεί να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα», τον Α, αν τον πιάσουνε, θα τον βάλουνε μέσα ή όχι;

Το ότι η απόφαση λέει ότι η έφεση θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, δεν έχει καμία σημασία αν η έφεση που θα ασκηθεί είναι εκπρόθεσμη. Αν λοιπόν αυτός συλληφθεί, θα πρέπει να υποβληθεί σε εκτέλεση της απόφασης.

γ) Τι μπορεί να κάνει; Έχει κάποια δυνατότητα;

Μπορεί να κάνει 497§7 ΚΠΔ, να ζητήσει δηλαδή από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να αναστείλει την εκτέλεση μέχρι να δικαστεί η έφεση του. Δεν μπορεί να κάνει τίποτε άλλο. Άρα το 497§7 δεν το έχω μόνο όταν το πρωτοβάθμιο δεν μου έδωσε ανασταλτικό αποτέλεσμα αλλά: και όταν ήταν απαράδεκτη η έφεση, οπότε το έχασα (!) αλλά και όταν απαγορευόταν να μου το δώσει (επειδή π.χ. είχα ισόβια). Το 497§7 ΚΠΔ προϋποθέτει πάντως ότι άσκησα ένδικο μέσο, έστω και εκπρόθεσμο.

β) Αναίρεση

Κάποιος καταδικάζεται με απόφαση δευτεροβαθμίου δικαστηρίου, ασχέτως αν είχε ανασταλτικό ή όχι η έφεση του. Τίθεται το ερώτημα: Μπορεί να ζητήσει ανασταλτικό αποτέλεσμα πλέον, όχι ενόψει εφέσεως, αλλά εν όψει αναίρεσεως, επικαλούμενος ότι θα ασκήσει αναίρεση και μέχρι να δικαστεί η αναίρεση του να μην εκτελεστεί η ποινή; Η απάντηση είναι ότι ο νόμος δίνει αυτή τη δυνατότητα υπό αυστηρότερες προϋποθέσεις όμως από αυτές στην έφεση του 497§7 και αυτό είναι λογικό γιατί το τεκμήριο αθωότητας που συνοδεύει τον κατηγορούμενο μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης έχει υποστεί ένα ακόμα πλήγμα με την δευτεροβάθμια απόφαση. Τον έχουν βρει ένοχο δύο δικαστήρια.

471§2 ΚΠΔ: « Κατ' εξαίρεση η προθεσμία για την άσκηση του ένδικου μέσου της αναίρεσης και η αίτηση για την αναίρεση δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης που προσβάλλεται με αυτή. Το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση μπορεί, μόλις ασκηθεί αναίρεση και εφόσον το ζητήσει ο εισαγγελέας ή ο κατηγορούμενος, να αναστείλει την εκτέλεσή της ή, αν η αναίρεση ασκείται κατά απόφασης που απέρριψε την έφεση ως απαράδεκτη ή ανυποστήρικτη, να αναστείλει την εκτέλεση της πρωτόδικης απόφασης. Η αναστολή διατάσσεται εφόσον προβλέπεται ότι η έκτιση της ποινής ωσότου εκδοθεί η απόφαση επί της αναίρεσης θα έχει ως συνέπεια υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη για τον κατηγορούμενο ή την οικογένειά του. Δεύτερη αίτηση αναστολής εκτέλεσης από τον κατηγορούμενο είναι απαράδεκτη, αν δεν παρέλθουν δύο μήνες από την απόρριψη της προηγούμενης. Δεν έχει επίσης ανασταλτική δύναμη το ένδικο μέσο αν ο νόμος δεν το χορηγεί ρητά». Ποια είναι η ουσιαστική προϋπόθεση που τάσσει ο νόμος; Ποιο είναι το κριτήριο; Ενώ στην έφεση μπορώ να εξασφαλίσω το ανασταλτικό αποτέλεσμα εάν δεν είμαι ύποπτος φυγής ή αν δεν είμαι ύποπτος τελέσεως νέων

εγκλημάτων και στην ανεπανόρθωτη βλάβη καταφεύγω εάν είμαι ένα από τα δύο, εδώ η ανεπανόρθωτη βλάβη είναι το μοναδικό κριτήριο. Άρα κάνει πολύ πιο δύσκολη τη χορήγηση του ανασταλτικού αποτελέσματος. Δεν αρκεί να πω στην αναίρεση «δεν είμαι ύποπτος φυγής ή δεν είμαι ύποπτος τελέσεως νέων εγκλημάτων», αλλά θα πρέπει να έχω υπέρμετρη και ανεπανόρθωτη βλάβη (το αυστηρό κριτήριο που είναι και το τελικό στο 497). Μία άλλη διαφορά σε σχέση με την έφεση είναι ότι για την αίτηση αποφαινεται όχι το δικαστήριο που θα δικάσει το ένδικο μέσο, αλλά το δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, δηλ. εδώ το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Θα μπορούσε ο ΑΠ να δικάσει αναστολή εκτελέσεως με το 471 ΚΠΔ; Όχι, γιατί είναι ουσιαστικό το ζήτημα. Ο ΑΠ κάνει μόνο νομικό έλεγχο, δεν μπαίνει στην ουσία. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα μπορεί να χορηγηθεί είτε τη στιγμή που εκδίδεται η απόφαση είτε με μεταγενέστερη αίτηση. Αυστηρότατος περιορισμός ως προς τα χρονικά όρια: όχι δεύτερη αίτηση πριν περάσουν 2 μήνες! Προσοχή: Για να μου χορηγηθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα πρέπει να ασκηθεί η αναίρεση! «Το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση μπορεί, μόλις ασκηθεί αναίρεση και εφόσον το ζητήσει ο εισαγγελέας ή ο κατηγορούμενος, να αναστείλει την εκτέλεσή». Η διαφορά σε σχέση με την έφεση είναι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο λέει «η έφεση που τυχόν θα ασκηθεί να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα». Το πρωτοβάθμιο δεν ξέρει αν θα ασκήσω έφεση. Λέει «αν θα ασκήσεις έφεση, θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα». Στην αναίρεση όμως δεν δίνει ο νόμος τη δυνατότητα στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο να πει «η αναίρεση που τυχόν θα ασκηθεί θα έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα». Λέει «πρώτα θα ασκήσεις την αναίρεση και αφού ασκήσεις την αναίρεση, τότε θα αποφανθώ αν θα σου δώσω ανασταλτικό αποτέλεσμα». Αυτό δημιουργεί ένα μεγάλο πρόβλημα στην πράξη. Εάν έχω ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα υγείας και φοβάμαι ότι με το που θα κηρυχθώ ένοχος θα μπω μέσα, και θέλω να εξασφαλίσω από το ίδιο δικαστήριο που με κήρυξε ένοχο την ίδια μέρα που με κήρυξε ένοχο να αποφανθεί για το ανασταλτικό αποτέλεσμα της αναίρεσεως, έχω το πρόβλημα ότι πρέπει να έχω ασκήσει μια αναίρεση. Όμως για να ασκήσω αναίρεση πρέπει να έχει καθαρογραφεί η απόφαση για να δω και τι αναίρεση θα ασκήσω. Σε αυτές τις περιπτώσεις τι κάνουμε; Θα κάνουμε μια αναίρεση που έχει απλώς παραδεκτό λόγο αναίρεσης, έστω και αν είναι αβάσιμος. Δηλαδή μπορούμε να πούμε ότι στη σύνθεση του δικαστηρίου του πενταμελές που με δίκασε έχει δικάσει και ένας δικαστής που συμμετείχε στον πρώτο βαθμό. Αυτός είναι ένας λόγος που ακόμα και αν είναι αβάσιμος καθιστά την αναίρεση παραδεκτή. Μπορώ να βάλω επίσης π.χ. ότι υπάρχει μια απόλυτη ακυρότητα ότι κακώς παραστάθηκε η πολιτική αγωγή. Ο λόγος αναίρεσης που προβάλω είναι εκ των πραγμάτων φανταστικός. Δεν μπορώ όμως να βάλω έλλειψη αιτιολογίας γιατί δεν έχω την απόφαση καθαρογραμμένη. Και με βάση αυτή την αναίρεση ζητώ επιτόπου να μου χορηγηθεί ανασταλτικό αποτέλεσμα. Δεν υπάρχει άλλη δυνατότητα, ώστε

να έχω ανασταλτικό αποτέλεσμα τη μέρα που βγαίνει η απόφαση. Αυτό γίνεται για τις ανάγκες του ανασταλτικού αποτελέσματος. Όταν καθαρογραφεί η απόφαση θα ασκήσω την κανονική αναίρεση, οι δύο αναιρέσεις θα συνεκδικαστούν και η πρώτη θα απορριφθεί.

Προσοχή: Στην αναίρεση, όπως και στην έφεση, υπάρχει ένας απόκρυφος παράγων: αυτός στην αναίρεση είναι η ευδοκίμηση του λόγου της αναιρέσεως. Δηλαδή τα δικαστήρια που εκδικάζουν το ανασταλτικό της αναιρέσεως, πάντοτε, ενώ δεν το λέει η διάταξη, πιθανολογούν τη πιθανότητα ευδοκιμήσεως της αναιρέσεως. Δηλαδή όσο πιο πιθανό είναι ότι θα αναιρεθεί η απόφαση, τόσο ευκολότερα δίνεται το ανασταλτικό αποτέλεσμα. Και αντιστρόφως, όταν φαίνεται ότι μια αναίρεση είναι για τα «σκουπίδια», το ανασταλτικό αποτέλεσμα δεν δίδεται. Γενικά η χορήγηση ανασταλτικού αποτελέσματος στην αναίρεση είναι πολύ δύσκολη στην πράξη!!!

Η αρχή της μη χειροτέρευσης της θέσης του κατηγορουμένου

Το τελευταίο από τα αποτελέσματα άσκησης των ενδίκων μέσων.

Προβλέπεται στο άρθρο 470 ΚΠΔ: «Στην περίπτωση που ασκήθηκε ένδικο μέσο εναντίον καταδικαστικής απόφασης από εκείνον που καταδικάστηκε ή υπέρ αυτού, δεν μπορεί να γίνει χειρότερη η θέση του ούτε να ανακληθούν τα ευεργετήματα που δόθηκαν με την απόφαση που προσβάλλεται. Δεν εμποδίζεται όμως η επιβολή παρεπόμενης ποινής, που από παραδρομή δεν επιβλήθηκε, αν και σύμφωνα με το νόμο έπρεπε υποχρεωτικά να επιβληθεί, ή η επιβολή μέτρου ασφάλειας προβλεπόμενου από τον ποινικό κώδικα».

Πρακτικά σημαίνει: αν κάποιος ασκήσει (ο κατηγορούμενος ή άλλο πρόσωπο υπέρ αυτού, δηλ. ο εισαγγελέας όποτε ασκεί υπέρ του κατηγορουμένου, πράγμα πολύ σπάνιο) ένδικο μέσο κατά απόφασης, δεν μπορεί να γίνει χειρότερη η θέση του. Όταν λέμε «χειρότερη θέση» εννοούμε ότι δεν μπορεί να επιβληθεί ποινή μεγαλύτερη από αυτή που είχε επιβληθεί με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Προσοχή: Δεν απαγορεύεται η επιβολή της ίδιας ποινής. Δεν σημαίνει ότι όταν ασκώ ένδικο μέσο, πρέπει οπωσδήποτε να επιβληθεί μικρότερη ποινή. Μπορεί να επιβληθεί ίδια ποινή.

Προσοχή: Σε όσες περιπτώσεις ασκείται ένδικο μέσο σε βάρος του κατηγορουμένου, τότε δεν ισχύει η αρχή της απαγόρευσης. Δηλαδή αν κατά της απόφασης ασκηθεί έφεση υπέρ του κατηγορουμένου από τον κατηγορούμενο και έφεση κατά του κατηγορουμένου από τον εισαγγελέα, τότε δεν θα ισχύσει η αρχή της μη χειροτέρευσης. Γι' αυτό άλλωστε ασκεί έφεση ο εισαγγελέας, για να πετύχει μεγαλύτερη ποινή!

Δικαιολογητική βάση της διάταξης

Γιατί ο νομοθέτης παρέχει αυτήν την ασφάλεια στον κατηγορούμενο;

Γιατί αν μπορούσε να χειροτερεύσει η θέση του ,ακόμα και αν του είχε

επιβληθεί μια προφανώς άδικη ποινή, θα φοβόταν να ασκήσει το ένδικο μέσο και, επομένως, θα προτιμούσε να αρκεστεί σε μια ποινή που ενδεχομένως δεν του άξιζε. Θέλει ο νομοθέτης να αποτρέψει τους δισταγμούς που μπορεί να έχει ο κατηγορούμενος. Το άρθρο 470 ΚΠΔ δημιουργεί ένα αίσθημα ασφαλείας για τον κατηγορούμενο και βεβαίως ένα κίνητρο να ασκήσει ένδικα μέσα κατά αποφάσεων.

Προϋπόθεση: Να ασκήθηκε ένδικο μέσο εναντίον καταδικαστικής απόφασης.

Άρα λοιπόν απόφαση με την οποία επιβάλλεται σε πρώτο ή σε δεύτερο βαθμό ποινή. Δεν ισχύει η αρχή της μη χειροτέρευσης στα ένδικα μέσα κατά βουλεύματων. (Όταν ο κατηγορούμενος παραπέμπεται με βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών για κακούργημα, έχει δικαίωμα να ασκήσει ένδικο μέσο κατά του βουλεύματος για δύο μόνο λόγους, για εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ή για απόλυτη ακυρότητα). Παρά τη διατύπωση του νόμου γίνεται δεκτό ότι το 470 ΚΠΔ ισχύει και στα οιονεί ένδικα μέσα (δεν βάλουν κατά απόφασης αλλά διάταξης του εισαγγελέα ή του ανακριτή).

Παράδειγμα: Αν έχει επιβληθεί από τον ανακριτή εγγυοδοσία στον κατηγορούμενο μετά την απολογία του, έχει δικαίωμα ο κατηγορούμενος να κάνει προσφυγή κατά αυτής της διάταξης που του επιβάλλει περιοριστικό όρο, στο συμβούλιο πλημμελειοδικών. Σε αυτήν την περίπτωση γίνεται δεκτό ότι εφαρμόζεται αναλόγως το 470 ΚΠΔ. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι, αν μου είχε επιβληθεί εγγυοδοσία 10.000€ και εγώ κάνω προσφυγή λέγοντας ότι δεν έχω την οικονομική δυνατότητα να συγκεντρώσω αυτό το ποσό και ζητώ είτε να μειωθεί το ποσό είτε να επιβληθεί άλλος περιοριστικός όρος, δεν μπορεί το συμβούλιο να πει ότι τα 10.000€ είναι λίγα και σου βάζω 20.000€.

Όσον αφορά στα βουλεύματα: τι χειρότερο θα μπορούσε να του τύχει; Αφού για κακούργημα παραπέμπεται, τι βαρύτερο από το κακούργημα;

Παράδειγμα: Ας υποθέσουμε ότι οι Α και Β παραπέμπονται με βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών για απάτη κατά συναυτουργία σε βάρος του ελληνικού Δημοσίου με ζημία ύψους 300.000€. Κατά του βουλεύματος ασκεί έφεση μόνο ο Α επικαλούμενος ότι εσφαλμένα εφαρμόστηκε το 386ΠΚ, διότι δεν προέβης ε ψευδείς παραστάσεις αλλά παρέστησε μελλοντικά γεγονότα. Το συμβούλιο εφετών απορρίπτει την έφεση και δέχεται ότι όχι μόνο είναι νόμω βάσιμη η κατηγορία της απάτης αλλά και ότι ο Α πρέπει να παραπεμφθεί στο ακροατήριο για απάτη σε βαθμό κακουργήματος με την επιβαρυντική περίπτωση του ν. 1608/50. Κατόπιν αυτού παραπέμπει συμπαραπέμπει για απάτη με τον 1608/50 και τον μη ασκήσαντα έφεση Β. Είναι ορθό το βούλευμα; Ο λόγος έφεσης του Α είναι παραδεκτός με βάση το 478 ΚΠΔ; Ναι και εμπίπτει στην εσφαλμένη ερμηνεία. Η απάτη στο 386 ΠΚ θέλει παράσταση ψευδών γεγονότων. Γεγονότα είναι αυτά που ανάγονται στο παρελθόν και το παρόν. Όχι μελλοντικά γεγονότα. Επομένως ο λόγος είναι παραδεκτός, γιατί

είναι λόγος μου έχει να κάνει με τη νομική βασιμότητα της κατηγορίας. Ο νόμος 1608/50 επιτείνει τις ποινές οι οποίες προβλέπονται για τα κακουργήματα, όταν συντρέχουν οι επιβαρυντικές περιπτώσεις που ορίζει (φτάνει μέχρι και ισόβια). Όταν επομένως παραπέμπουμε με τον 1608 επιβαρύνεται η θέση του κατηγορουμένου, γιατί ενώ είχε παραπεμφθεί για κοινή απάτη (που τιμωρείται μέχρι 10 χρόνια), με την προσθήκη της επιβαρυντικής περίπτωσης τιμωρείται μέχρι 20 ενδεχομένως και ισόβια. Σωστά έπραξε το συμβούλιο που προσέθεσε τον 1608 χειροτερεύοντας τη θέση του κατηγορουμένου; Ναι! Για τον Α καλώς προσθέτει τον 1608, γιατί δεν ισχύει η απαγόρευση της χειροτέρευσης. Το πρόβλημα είναι: καλώς παραπέμπει και τον Β; Ο Α έκανε έφεση και «την πάτησε». Ο Β τι φταίει; Ποιο αποτέλεσμα μας θυμίζει αυτό που έκανε το συμβούλιο; Το επεκτατικό! Δηλαδή το αποτέλεσμα το οποίο είχε το ένδικο μέσο γι' αυτόν που το άσκησε, το συμβούλιο εφετών το επεκτείνει και σε αυτόν που δεν το άσκησε (τον Β). Σωστά; Τι επεκτείνει το επεκτατικό; Το ευνοϊκό αποτέλεσμα. Εδώ δεν έχουμε ευνοϊκό αποτέλεσμα, γιατί προστέθηκε μια επιβαρυντική περίπτωση που δεν υπήρχε! Εδώ ουσιαστικά έχουμε επέκταση της βλάβης που προέρχεται από την παραπομπή για βαρύτερο αδίκημα. Η νομολογία δέχεται ορθά ότι καλώς επεκτείνεται το βλαπτικό αποτέλεσμα που έχει η έφεση σε βάρος εκείνου που δεν άσκησε το ένδικο μέσο σε βούλευμα, διότι εδώ πρόκειται για την ενότητα του νομικού χαρακτηρισμού. Η πράξη που αποδίδεται και στους δύο είναι κοινή. Έχουν κάνει απάτη σε βαθμό κακουργήματος σε βάρος του Δημοσίου. Είναι δεδομένο ότι και οι δύο υπάγονται στον ν. 1608. Είναι παράδοξο ο ένας να παραπέμπεται για παράβαση του 1608 και ο άλλος να μην παραπέμπεται γι' αυτήν την παράβαση. Για λόγους λοιπόν ενότητας της κρίσεως και για να παραπεμφθούν στο ακροατήριο με ενιαίο νομικό χαρακτηρισμό, γίνεται δεκτό από τη νομολογία (και δικαίως γίνεται δεκτό) ότι εδώ κατ' εξαίρεση έχουμε επέκταση του βλαπτικού αποτελέσματος. Άλλο επιχείρημα για να διαπιστώσουμε ότι είναι σωστή αυτή η άποψη: Ας υποθέσουμε ότι δεν είχε κάνει έφεση ο Α και παραπέμπονταν στο τριμελές εφετείο κακουργημάτων και οι δύο για μια κοινή κακουργηματική απάτη που τιμωρείται μέχρι 10 χρόνια. Το τριμελές εφετείο κακουργημάτων μπορούσε να προσθέσει για πρώτη φορά τον 1608, να δει δηλαδή από την κατηγορία ότι εδώ τίθεται ζήτημα εφαρμογής του 1608 και να προσθέσει την επιβαρυντική περίπτωση την οποία το βούλευμα δεν είχε θέσει; Θα είχε εξουσία να το κάνει; Είναι ζήτημα ορθού νομικού χαρακτηρισμού. Τα πραγματικά περιστατικά δεν αλλάζουν. Και έρχεται το δικαστήριο και λέει ότι αυτά τα περιστατικά εμπίπτουν στον 1608. Ο ορθός νομικός χαρακτηρισμός δίδεται σε κάθε στάδιο και από το δικαστήριο! Προσοχή: τότε δεν θα μπορούσε να προστεθεί ο 1608 λόγω ουσιώδους μεταβολής της κατηγορίας με βάση το 470 ΚΠΔ; Αν είχε καταδικαστεί σε πρώτο βαθμό για κοινή απάτη και έκανε έφεση, δεν θα μπορούσε το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να προσθέσει τον 1608. Εκεί θα

υπήρχε χειροτέρευση. Μέχρι τότε δεν υπάρχει.

Ισχύει και στην μετ' αναίρεση δίκη

Η αρχή της μη χειροτέρευσης, σύμφωνα με το 524§2 ΚΠΔ, ισχύει και στην μετ' αναίρεση διαδικασία. Λέει η διάταξη «Αν η νέα συζήτηση διατάχθηκε ύστερα από αναίρεση που ασκήθηκε μόνο από εκείνον που καταδικάστηκε ή σε όφελός του, το δικαστήριο της παραπομπής δεσμεύεται από την απαγόρευση του άρθρου 470». Παράδειγμα: Έχω καταδικαστεί από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο σε μια ποινή φυλάκισης έξι μηνών και ασκώ αναίρεση για έλλειψη αιτιολογίας. Εάν ανααιρεθεί η απόφαση τι θα γίνει μετά; Θα αναπέμψει την υπόθεση να ξαναδικαστεί από το ίδιο δικαστήριο που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το οποίο πρέπει να συγκροτείται από άλλους δικαστές. Άρα λοιπόν θα ξαναγυρίσει πίσω στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Άρα το δευτεροβάθμιο σε αυτήν την περίπτωση δεν μπορεί να επιβάλλει πάνω από έξι μήνες.

Πρακτικό:

Ο Α καταδικάζεται από το τριμελές πλημμελειοδικείο για απάτη σε ποινή φυλάκισης 8 μηνών. Ασκεί έφεση (αρμόδιο: τριμελές εφετείο πλημμελημάτων), το οποίο τον κηρύσσει πάλι ένοχο και του επιβάλει ποινή φυλάκισης 6 μηνών. Κατά της απόφασης αυτής ο Α ασκεί αναίρεση για έλλειψη αιτιολογίας, η οποία γίνεται δεκτή. Ο ΑΠ αναπέμπει την απόφαση πάλι στο τριμελές εφετείο πλημμελημάτων. Στην μετ' αναίρεση συζήτηση ο Α δεν εμφανίζεται και κατόπιν αυτού το τριμελές εφετείο απορρίπτει την έφεση του Α ως ανυποστήριχτη. Είναι ορθή η απόφαση;

Είπαμε ότι με την αναίρεση εξαφανίζεται τελείως η δευτεροβάθμια απόφαση, οπότε πλέον το εφετείο της αναπομπής εξετάζει ξανά την έφεση που είχε ασκηθεί κατά της πρωτόδικης. Και το ερώτημα είναι: Το αν απορριφτεί η έφεση ως ανυποστήριχτη χειροτερεύει τη θέση του Α; Ποια είναι η συνέπεια όταν απορρίπτεται η έφεση ως ανυποστήριχτη; Ποια ποινή καλούμαι να εκτίσω; 8 μήνες! Καθίσταται πλέον εκτελεστέ η πρωτοβάθμια απόφαση, η οποία έχει επιβάλλει ποινή 8 μήνες! Γι' αυτό υπάρχει χειροτέρευση! Το δευτεροβάθμιο είχε δώσει 6 μήνες και στην μετ' αναίρεση δίκη δίνει ουσιαστικά πάλι 8 μήνες! Αναβιώνει η πρωτόδικη απόφαση που έχει επιβάλει 8 μήνες! Είναι η μόνη περίπτωση στην οποία, παρά το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος δεν εμφανίζεται, δεν θα απορριφθεί η έφεση του ως ανυποστήριχτη, ακριβώς για να μην υπάρχει χειροτέρευση της θέσης του λόγω της αναβίωσης. Θα τον δικάσει ερήμην!

Παραλλαγή που θα μπορούσε να απορριφθεί η έφεση μετ' αναίρεση σε αντίστοιχη περίπτωση ως ανυποστήριχτη ενώ δεν έχει εμφανιστεί ο κατηγορούμενος: Αν η ποινή στον πρώτο βαθμό ήταν 6 μήνες και στον δεύτερο βαθμό 6 μήνες, έγινε αναίρεση και την γύρισε πίσω, εκεί αν δεν εμφανιζόταν στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο θα απορριπτόταν ως

ανυποστήριχτη. Εκεί δεν τίθεται θέμα χειροτέρευσης. Γιατί 6 είχε με την αναιρεθείσα, 6 έχει να εκτίσει και με το ανυποστήριχτο. Άρα η απαγόρευση να απορριφθεί ως ανυποστήριχτη ισχύει μόνο στις περιπτώσεις που η ποινή η οποία επιβλήθηκε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο είναι μικρότερη από την πρωτοδίκως επιβληθείσα.

Άμεση και έμμεση χειροτέρευση

Η αρχή της μη χειροτέρευσης διακρίνεται σε άμεση και έμμεση χειροτέρευση.

α) Άμεση: επιβάλλεται μεγαλύτερη ποινή από αυτή η οποία έχει επιβληθεί πρωτοδίκως.

β) Έμμεση: δεν έχουμε επιβολή μεγαλύτερης ποινής αλλά έχουμε καταδίκη για αδίκημα το οποίο έχει μεγαλύτερη απαξία από αυτό για το οποίο καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος πρωτοδίκως, έστω και αν η ποινή η οποία επιβάλλεται είναι η ίδια ή μικρότερη από την πρωτοδίκως επιβληθείσα. Η έμμεση χειροτέρευση δεν έχει αντίκρισμα στην ποινή. Η ποινή είναι η ίδια ή μικρότερη. Έχει αντίκρισμα στην βαρύτητα του αδικήματος στο οποίο καταδικάστηκε. Γίνεται δεκτό ότι η καταδίκη για βαρύτερο αδίκημα, ασχέτως του τι ποινή επιβάλλεται, απαγορεύεται, γιατί πλήττει την ηθική υπόσταση του κατηγορουμένου. Άλλο να καταδικάσουμε για ένα σχετικά ελαφρύ αδίκημα και άλλο να καταδικάσουμε, έστω και με μικρότερη ποινή, για ένα αδίκημα που είναι βαρύτερο.

Προσοχή: Το ποιο αδίκημα είναι βαρύτερο ή όχι θα το κρίνουμε με βάση την απειλούμενη στον νόμο ποινή! Θα πρέπει να συγκρίνουμε τα πλαίσια ποινής που προβλέπονται για τα αδικήματα και αν το πλαίσιο ποινής για το αδίκημα που καταδικάζομαι σε δεύτερο βαθμό είναι μεγαλύτερο από το πλαίσιο ποινής για το αδίκημα που είχα καταδικαστεί στον πρώτο βαθμό, τότε έχουμε μια περίπτωση έμμεσης χειροτέρευσης. Η έμμεση χειροτέρευση συνάγεται ερμηνευτικά από το 470 ΚΠΔ. Δεν προβλέπεται ρητά. Είναι δημιούργημα της νομολογίας.

Παράδειγμα: Γίνεται δεκτό παγίως στη νομολογία ότι είναι επιτρεπτή η μεταβολή του τρόπου συμμετοχής στο ίδιο έγκλημα. Δηλαδή μπορεί να έχω κατηγορηθεί ως συνεργός και να καταδικαστώ ως ηθικός αυτουργός ή το αντίστροφο. Είναι ελεύθερη η παραλλαγή συμμετοχής στο ίδιο έγκλημα. Ας υποθέσουμε ότι ο Α έχει καταδικαστεί σε πρώτο βαθμό ως ηθικός αυτουργός ανθρωποκτονίας. Κάνει έφεση κατά της απόφασης και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο τον καταδικάζει ως άμεσο συνεργό. Αυτό όπως είπαμε είναι επιτρεπτό νομολογιακά. Έχουμε έμμεση χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου; Όχι, γιατί και οι δύο μορφές συμμετοχής τιμωρούνται με το ίδιο πλαίσιο ποινής (και οι δύο τιμωρούνται με την ποινή του αυτουργού). Αν τον ηθικό αυτουργό τον είχε κάνει αυτουργό, θα μπορούσαμε να πούμε έμμεση χειροτέρευση γιατί άλλοι πράμα να πείθω κάποιον και άλλο να το έχω σκοτώσει ο ίδιος; Όχι! Το πλαίσιο ποινής είναι το ίδιο! Αν όμως έχω

καταδικαστεί στον πρώτο βαθμό ως απλός συνεργός, μπορώ να καταδικαστώ στον δεύτερο βαθμό ως ηθικός αυτουργός; Όχι, γιατί στην απλή συνέργεια έχουμε μειωμένη ποινή. Άρα από το πλαίσιο ποινής συνάγεται ότι έχουμε έμμεση χειροτέρευση.

Περίπτωση έμμεσης χειροτέρευσης: όταν στον δεύτερο βαθμό δεν αναγνωρίζονται ελαφρυντικά που είχαν αναγνωριστεί στον πρώτο βαθμό. Άλλη περίπτωση: όταν παρίσταται για πρώτη φορά ο πολιτικώς ενάγων στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Το άρθρο 68 ΚΠΔ λέει ότι η πολιτική αγωγή γίνεται πριν αρχίσει η αποδεικτική διαδικασία. Δεν μας λέει σε ποιο δικαστήριο. Το αφήνει ανοιχτό. Και ας υποθέσουμε ότι το δευτεροβάθμιο δικαστήριο επιδικάζει μικρότερη ποινή από το πρωτοβάθμιο. Η νομολογία δέχεται ότι αυτό συνιστά χειροτέρευση η διεξαγωγή της δίκης με παρουσία της πολιτικής αγωγής, γιατί ο πολιτικώς ενάγων παρίσταται με συνήγορο και έχει την υποστήριξη του (πολύ ισχυρό όπλο)! Αν στον πρώτο βαθμό ο αμέσως παθών παρίσταται ως απλός μάρτυρας και τίποτα περισσότερο και στον δεύτερο βαθμό έρχεται με πολιτική αγωγή, η διεξαγωγή της δίκης γίνεται για τον κατηγορούμενο με δυσμενέστερους όρους (Ασχέτως του αποτελέσματος της δίκης, μπορεί η ποινή να είναι μικρότερη)! Γι' αυτό να το κάνει αυτό ο πολιτικώς ενάγων, το δικαστήριο θα τον αποβάλει με το σκεπτικό «ας είχατε έρθει στη πρωτοβάθμια δίκη».

Εξαιρέσεις από την αρχή της μη χειροτέρευσης

«Δεν εμποδίζεται όμως η επιβολή παρεπόμενης ποινής, που από παραδρομή δεν επιβλήθηκε, αν και σύμφωνα με το νόμο έπρεπε υποχρεωτικά να επιβληθεί, ή η επιβολή μέτρου ασφάλειας προβλεπόμενου από τον ποινικό κώδικα». Δηλαδή μπορεί να υπάρχουν κάποια δυσμενή αποτελέσματα τα οποία να επιβάλλονται για πρώτη φορά με τη δευτεροβάθμια απόφαση: α) η επιβολή μιας παρεπόμενης ποινής η οποία προβλέπεται υποχρεωτικά από τον νόμο. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις στις οποίες προβλέπεται ρητά από τον νόμο ότι εκτός από την κύρια στερητική της ελευθερίας ποινή το δικαστήριο υποχρεούται να επιβάλει και κάποιες άλλες παρεπόμενες ποινές όπως π.χ. η δήμευση, η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, το κλείσιμο επιχείρησης αν πρόκειται για αγορανομική παράβαση κ.λπ. Αν έχουμε μια τέτοια παρεπόμενη ποινή η οποία, πρώτον, προβλέπεται υποχρεωτικώς από τον νόμο (δεν εναπόκειται στην ευχέρεια του δικαστηρίου) και δεύτερον δεν επιβλήθηκε από παραδρομή, τότε μπορεί να επιβληθεί για πρώτη φορά από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Παράδειγμα: στην λαθρεμπορία προβλέπεται ότι σε περίπτωση καταδίκης δημεύονται υποχρεωτικά τα μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την τέλεση της πράξης. Εάν λοιπόν το δικαστήριο λησμονήσει να επιβάλει δήμευση, μπορεί να έρθει για πρώτη φορά και να επιβάλει δήμευση το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Υποχώρηση της αρχής της μη χειροτέρευσης! Προσοχή: «από παραδρομή δεν επιβλήθηκε»: δεν πρέπει η μη

επιβολή ποινής να οφείλεται σε εσφαλμένη ερμηνεία των ποινικών διατάξεων. Αν δηλαδή το πρωτοβάθμιο δικαστήριο πει ότι δεν επιβάλω την ποινή γιατί από τις περιστάσεις που τελέστηκε η πράξη δεν πρέπει να επιβληθεί, αυτό δεν είναι παραδρομή! Το δικαστήριο πρέπει να έχει λησμονήσει!

β) μέτρα ασφαλείας που προβλέπονται από τον ΠΚ π.χ. 76§2 ΠΚ η δήμευση επικίνδυνων για τη δημόσια ασφάλεια αντικειμένων. Εάν κάποιος καταδικάζεται για ναρκωτικά, το δικαστήριο διατάζει ως μέτρο ασφαλείας την καταστροφή των ναρκωτικών. Αν παρέλειψε να το κάνει το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, μπορεί να το κάνει το δευτεροβάθμιο χωρίς να σημαίνει χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου.

Συνέπεια χειροτέρευσης

Η χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου δημιουργεί λόγο αναιρέσεως (510 ΚΠΔ) για υπέρβαση εξουσίας! Δεν μπορείς να μεταχειριστείς δυσμενέστερα τον κατηγορούμενο και εσύ το κάνεις.

ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

Έννοια: Όταν λέμε «ακυρότητες» στην ποινική δικονομία, εννοούμε τις δικονομικές συνέπειες που έχει η παραβίαση ενός τύπου που προβλέπεται στον ΚΠΔ.

Διάκριση: Οι ακυρότητες διακρίνονται (βασική και θεμελιώδης διάκριση) σε:

α) απόλυτες: λαμβάνονται υπόψη και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο σε κάθε στάση της δίκης.

β) σχετικές: πρέπει να προβληθούν από αυτόν που έχει συμφέρον. Αν δεν προταθούν καλύπτονται.

Ποιες είναι πιο σοβαρές: οι απόλυτες, γιατί αναφέρονται σε σοβαρότερα διαδικαστικά σφάλματα και γι' αυτόν τον λόγο δεν εξαρτάται η λήψη υπόψη των ακυροτήτων αυτών από την επιμέλεια των διαδίκων αλλά μπορούν να εξεταστούν και αυτεπαγγέλτως.

Σύστημα ακυροτήτων στις σχετικές: 170 §1 ΚΠΔ: «Η ακυρότητα μιας πράξης ή ενός εγγράφου της ποινικής διαδικασίας επέρχεται μόνο όταν αυτό ορίζεται ρητά στο νόμο». Εδώ έχουμε μια διάταξη που απλουστεύει αρκετά το έργο του δικαστή. Δεν χρειάζεται να αξιολογήσει ο δικαστής αν υπάρχει αυτότητα. Του το λέει ο ίδιος ο νόμος αν υπάρχει ακυρότητα και αν ο νόμος δεν προβλέπει παραβίαση διάταξης επί ποινής ακυρότητας, αυτό σημαίνει ότι η ακυρότητα δεν υφίσταται. Προσοχή: αυτή η διάταξη αναφέρεται μόνο στις σχετικές ακυρότητες!!! Δεν αναφέρεται στις απόλυτες, για τις οποίες υπάρχει, όπως θα αναπτυχθεί παρακάτω, διαφορετικό σύστημα ακυροτήτων. Παράδειγμα σχετικής ακυρότητας:

• άρθρο 212 ΚΠΔ: «η ποινική διαδικασία ακυρώνεται, αν εξεταστούν στην προδικασία ή στην κύρια διαδικασία οι συνήγοροι σχετικά με όσα τους εμπιστεύτηκαν οι πελάτες τους». Ο ίδιος ο νόμος λέει ότι η ακυρότητα αυτή επέρχεται. Αν το 212 σιωπούσε και δεν έλεγε τίποτα και έλεγε απλώς «τα πρόσωπα αυτά δεν εκδικάζονται», θα ήταν μια ατελής διάταξη, η οποία θα έπρεπε μεν να τηρείται από τα δικαστήρια αλλά η παραβίαση της δεν θα συνεπαγόταν κάποια ακυρότητα. Επομένως σε όλες τις σχετικές ακυρότητες υπάρχει ρητή μνεία στον νόμο ότι η παραβίαση μιας δικονομικής διάταξης συνδυάζεται με την επέλευση ακυρότητας!

Σύστημα ακυροτήτων στις απόλυτες: Ο νόμος ορίζει κατηγορίες περιπτώσεων, δηλαδή κατηγορίες διαδικαστικών τύπων ή δικαιωμάτων, η παραβίαση των οποίων επιφέρει απόλυτη ακυρότητα. Δεν έχουμε δηλαδή συγκεκριμένες διατάξεις οι οποίες μας προβλέπουν την ακυρότητα, αλλά κατά γένος προσδιορισμό περιπτώσεων στις οποίες επέρχεται απόλυτη ακυρότητα. Οι περιπτώσεις αυτές αναφέρονται στο άρθρο 171 ΚΠΔ:

«Ακυρότητα που λαμβάνεται και αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και στον Άρειο Πάγο ακόμη προκαλείται:

1) Αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν:

α) τη σύνθεση του δικαστηρίου, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του οργανισμού δικαστηρίων και του νόμου περί μικτών ορκωτών δικαστηρίων για ακυρότητα εξαιτίας κακής σύνθεσής του,

β) την κίνηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα και την υποχρεωτική συμμετοχή του στη διαδικασία στο ακροατήριο και σε πράξεις της προδικασίας που ορίζονται στο νόμο,

γ) την αναστολή της ποινικής δίωξης σε όσες περιπτώσεις την επιβάλλει υποχρεωτικά ο νόμος,

δ) την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και την άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχονται από το νόμο, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

2) Αν ο πολιτικός ενάγων παρέστη παράνομα στη διαδικασία του ακροατηρίου».

Συνολικά έχουμε 5 περιπτώσεις απόλυτης ακυρότητας.

Πρέπει να σκεφτόμαστε ως εξής: Επειδή δεν μας λέει συγκεκριμένες διατάξεις, για να υπαχθεί μια περίπτωση στην απόλυτη ακυρότητα, χρειαζόμαστε ένα ζεύγος διατάξεων. Δηλαδή θέλουμε: μια διάταξη που να εμπίπτει σε μια από αυτές τις πέντε περιπτώσεις και εφαρμογή κάποια από τις περιπτώσεις του 171 ΚΠΔ. Ουσιαστικά είναι μια «λευκή» διάταξη το 171, γιατί μας λέει «οι διατάξεις που αφορούν αυτά...» αλλά δεν μας λέει ποιες είναι αυτές οι

διατάξεις. Τις τελευταίες πρέπει να τις βρούμε εμείς μέσα από τον Κώδικα. Και αυτές οι διατάξεις δεν μνημονεύουν ρητά ότι επέρχεται ακυρότητα σε περίπτωση παραβίασής τους (όπως συμβαίνει στις σχετικές). Ουσιαστικά η ακυρότητα επέρχεται από τον συνδυασμό της ειδικής διάταξης η οποία παραβιάζεται και από το άρθρο 171.

Περιπτώσεις απόλυτης ακυρότητας:

α) σύνθεση του δικαστηρίου:

- 14 §3 ΚΠΔ: «Ο δικαστής που έχει συμπράξει στην έκδοση απόφασης, κατά της οποίας ασκήθηκε έφεση ή αναίρεση, αποκλείεται να δικάσει στις δύο τελευταίες περιπτώσεις».

β) κίνηση της ποινικής δίωξης από τον εισαγγελέα και υποχρεωτική συμμετοχή του στη διαδικασία στο ακροατήριο και σε πράξεις της προδικασίας:

- 32 §1 ΚΠΔ: «Καμιά απόφαση του ποινικού δικαστηρίου σε δημόσια συνεδρίαση ή σε συμβούλιο και καμιά διάταξη του ανακριτή δεν έχουν κύρος, αν δεν ακουστεί προηγουμένως ο εισαγγελέας».
- 138 §2 ΚΠΔ: «Πριν από κάθε απόφαση η διάταξη του δικαστή που εκδίδεται κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο παίρνουν το λόγο σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατηγορός, όπου υπάρχει (άρθρο 27), καθώς και οι παρόντες διάδικοι. Τα βουλεύματα του δικαστικού συμβουλίου και οι διατάξεις του ανακριτή εκδίδονται ύστερα από γραπτή πρόταση του εισαγγελέα, ο οποίος την αναπτύσσει και προφορικά. Ο νόμος ορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες πρέπει να ακούσουν οι διάδικοι πριν εκδοθεί το βούλευμα ή η διάταξη του ανακριτή».
- 43 ΚΠΔ : Υποχρεωτική προκαταρκτική εξέταση
- και σε όσες περιπτώσεις έχουμε ανεπίτρεπτη μεταβολή κατηγορίας. Για άλλο πράγμα ασκείται ποινική δίωξη και για άλλο καταδικάζεται. Νομολογία: Απόλυτη ακυρότητα υπαγόμενη σε αυτήν την περίπτωση ακυρότητας.

γ) αναστολή της ποινικής δίωξης σε όσες περιπτώσεις την επιβάλλει υποχρεωτικά ο νόμος:

- 366 §2 ΠΚ: «Αν στις περιπτώσεις των άρθρων 362,363,364 και 365 το γεγονός που ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο υπαίτιος είναι πράξη αξιόποινη για την οποία ασκήθηκε δικαστική δίωξη αναστέλλεται η δίκη για τη δυσφήμιση έως το τέλος της ποινικής δίωξης θεωρείται αποδεδειγμένο ότι το γεγονός που αφορά η δυσφήμιση είναι αληθινό αν η απόφαση είναι καταδικαστική και ψευδές αν η απόφαση είναι αθωωτική και στηρίζεται στο ότι δεν αποδείχτηκε ότι το πρόσωπο που έχει δυσφημισθεί τέλεσε την αξιόποινη πράξη».

δ) εμφάνιση, εκπροσώπηση και υπεράσπιση του κατηγορουμένου και άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχονται από το νόμο, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και το Διεθνές Σύμφωνο

για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα:

- 99 επ. ΚΠΔ: δικαιώματα υπεράσπισης του κατηγορουμένου.

Τα δικαιώματα αυτά υπάρχουν και στο ακροατήριο (απολογία, ερωτήσεις σε μάρτυρες κ.λπ.).

Προσοχή: Μόνο υπερασπιστικό δικαίωμα του κατηγορουμένου! Όχι άλλα δικαιώματα και όχι άλλων προσώπων π.χ. του πολιτικώς ενάγοντα (π.χ. 308 §4 ΚΠΔ, 308 §2 ΚΠΔ= η παραβίαση τους δεν έχει καμία δικονομική συνέπεια για τον πολιτικώς ενάγοντα. Γεννάται απόλυτη ακυρότητα μόνο για τον κατηγορούμενο).

Προθεσμία προβολής ακυροτήτων: SOS

Ακυρότητες μπορεί να έχουμε σε όλη τη διάρκεια της ποινικής δίκης. Από την άσκηση της ποινικής δίωξης μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Από τα παραδείγματα που προαναφέρθηκαν (είναι κι άλλες ακυρότητες-δεν μπορούμε να τις αναφέρουμε όλες) προκύπτει ότι υπάρχουν ακυρότητες που αφορούν στην προδικασία και ακυρότητες που αφορούν στο ακροατήριο. Εάν π.χ. ο κατηγορούμενος που κλήθηκε σε απολογία από τον ανακριτή ζήτησε να πάρει αντίγραφα και δεν του χορηγήθηκαν, αυτή είναι ακυρότητα της προδικασίας, γιατί λαμβάνει χώρα κατά το στάδιο της ανάκρισης. Αν π.χ. δεν του δόθηκε η δυνατότητα να απολογηθεί στο ακροατήριο, έχουμε ακυρότητα του ακροατηρίου. Αυτή η διάκριση έχει τεράστια πρακτική σημασία! Ο νόμος θέτει χρονικό περιορισμό στη δυνατότητα προβολής μιας απόλυτης ή σχετικής ακυρότητας που έχει λάβει χώρα στην προδικασία. Ο κανόνας είναι ότι τις ακυρότητες της προδικασίας δεν μπορώ να τις προβάλλω/επικαλεστώ στο ακροατήριο! Ναι μεν ισχύει ο κανόνας ότι οι απόλυτες ακυρότητες λαμβάνονται αυτεπαγγέλτως υπόψη στο ακροατήριο (είναι σωστό αυτό) αλλά δεν λαμβάνονται υπόψη οποτεδήποτε αυτεπαγγέλτως! Οι ακυρότητες της προδικασίας πρέπει να προβληθούν όσο διαρκεί η προδικασία! Εάν τελειώσει η προδικασία και φτάσουμε σε φάση διαδικασίας στο ακροατήριο, εκεί οι ακυρότητες της προδικασίας αν δεν έχουν προταθεί, καλύπτονται! Αυτό δεν σημαίνει ότι οι απόλυτες ακυρότητες της προδικασίας μετατρέπονται σε σχετικές. Παραμένουν απόλυτες, απλώς δεν μπορούν ανά πάσα στιγμή να προβληθούν. 173 §§1,2 ΚΠΔ: «1. Κάθε σχετική ακυρότητα μπορεί να προταθεί από τον εισαγγελέα ή από το διάδικο που έχει συμφέρον. Αν η σχετική ακυρότητα αναφέρεται σε πράξη της προδικασίας, πρέπει να προταθεί έως το τέλος της, αν αναφέρεται σε πράξη της διαδικασίας στο ακροατήριο, κύριας ή προπαρασκευαστικής πρέπει να προταθεί ωσότου εκδοθεί για την κατηγορία οριστική απόφαση σε τελευταίο βαθμό.

2. Από τις απόλυτες ακυρότητες που μνημονεύονται στο άρθρο 171, όσες αναφέρονται σε πράξεις της προδικασίας μπορούν να προτείνονται ωσότου γίνει αμετάκλητη η παραπομπή στο ακροατήριο». Θα βοηθήσει ο πίνακας:

ΣΧΕΤΙΚΕΣ	
α) Προδικασίας →	έως το τέλος της προδικασίας : α) πλημμελήματα: επειδή παραπέμπονται με κλητήριο θέσπισμα → με την έκδοση (κανονικά με την επίδοση) του κλητηρίου θεσπίσματος β) κακουργήματα: επειδή παραπέμπονται με βούλευμα → μέχρι την έκδοση του βουλεύματος
β) Ακροατηρίου →	ωστόσο εκδοθεί για την κατηγορία οριστική απόφαση σε τελευταίο βαθμό *
ΑΠΟΛΥΤΕΣ	
α) Προδικασίας →	ωστόσο γίνει αμετάκλητη η παραπομπή στο ακροατήριο: α) πλημμελήματα: επειδή παραπέμπονται με κλητήριο θέσπισμα → είτε μέχρι να περάσει άπρακτη η προθεσμία προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος είτε μέχρι γίνει εμπρόθεσμα προσφυγή και απορριφθεί. Άρα όχι μέχρι την έκδοση αλλά 10 μέρες από την επίδοση, οπότε και λήγει η προθεσμία για προσφυγή κατά του κλητηρίου θεσπίσματος. Προσοχή: προσφυγή παρέχεται μόνο κατά του 3μελούς πλημμελειοδικείου. Κατά του μονομελούς δεν δίνεται δικαίωμα προσφυγής, οπότε επί των τελευταίων αμετάκλητη γίνεται η παραπομπή με την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος (όπως και στις σχετικές προδικασίες) β) κακουργήματα: επειδή παραπέμπεται με βούλευμα → μέχρι να περάσει άπρακτη η προθεσμία άσκησης ενδίκου μέσου είτε μέχρι να βγει απόφαση επί του βουλεύματος. (και έχω δικαίωμα ενδίκου μέσου, βλ. άρθρο 478 περ. α ΚΠΔ).
β) Ακροατηρίου →	λαμβάνονται αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάση της δίκης

* θα γίνει λόγος παρακάτω αναλυτικά

Αρμόδιο όργανο: 176§1 ΚΠΔ: «Αρμόδιο να κηρύξει την ακυρότητα των πράξεων της προδικασίας είναι το δικαστικό συμβούλιο, ενώ των πράξεων της διαδικασίας στο ακροατήριο, και της κύριας και της προπαρασκευαστικής, το δικαστήριο που αναλαμβάνει την εκδίκαση της κατηγορίας».

α) Προδικασία: αρμόδιο όργανο είναι το συμβούλιο. Προσοχή: την ακυρότητα στην προδικασία μπορώ να την προβάλλω με δύο τρόπους: α) είτε με τον τρόπο που μας λέει το 176, δηλαδή να απευθυνθώ με μία αίτηση μου στο συμβούλιο και να πω ότι έχει εμφιλοχωρήσει ακυρότητα και ζητώ να διαγνωστεί. Αυτή η αίτηση για κήρυξη ακυρότητας δεν είναι ένδικο μέσο, ούτε ένδικο βοήθημα. Είναι μια αυτοτελής αίτηση που δεν υπόκειται σε καμία προθεσμία. Μπορώ να την κάνω όποτε θέλω όσο βρίσκομαι εντός των χρονικών ορίων του 173 β) Παράλληλα όμως έχω τη δυνατότητα να προβάλω απόλυτες ακυρότητες και ασκώντας ένδικα μέσα ή ένδικα βοηθήματα, όπου αυτά μου χορηγούνται από τον νόμο. Παράδειγμα: Στην προσφυγή κατά κλητηρίου θεσπίσματος η νομολογία δέχεται ότι εάν παραπέμπομαι με κλητήριο θέσπισμα στο ακροατήριο, έχω δικαίωμα να βάλω ως λόγο προσφυγής την απόλυτη ακυρότητα που έχει λάβει χώρα στην προδικασία. Μπορώ δηλαδή αυτήν την ακυρότητα να την προβάλω και μέσα από το ένδικο βοήθημα. Χωρίς αυτό να μου στερεί τη δυνατότητα (παράλληλες δυνατότητες) να κάνω και ξεχωριστή αίτηση ακυρότητας στο συμβούλιο. Εάν την κάνω μέσα στη προσφυγή, πρέπει να την κάνω μέσα στην προθεσμία της προσφυγής, δηλαδή μέσα στις 10 μέρες από την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος. Το ίδιο συμβαίνει και όταν παραπέμπομαι με βούλευμα. Είτε μπορώ να θέσω την ακυρότητα ως λόγο έφεσης, οπότε θα αποφανθεί το συμβούλιο εφετών για την ακυρότητα, είτε μπορώ πριν καν βγει το βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών που με παραπέμπει να κάνω μια αυτοτελή αίτηση στο συμβούλιο και να ζητήσω να κηρυχθεί η ακυρότητα. Παράδειγμα: Πάω στον ανακριτή (ως κατηγορούμενος) και αυτός δεν μου δίνει προθεσμία να απολογηθώ αλλά μου λέει «θα απολογηθείς σήμερα». Αυτό είναι απόλυτη ακυρότητα (παραβίαση υπερασπιστικού δικαιώματος). Αυτήν την ακυρότητα μπορώ να την προσβάλω: την ίδια μέρα που γίνεται αυτό που γίνεται ή την επομένη ή την μεθεπομένη να κάνω μια αυτοτελή αίτηση στο συμβούλιο και να πω ότι έχει λάβει χώρα μια απόλυτη ακυρότητα διότι παραβιάστηκε το υπερασπιστικό μου δικαίωμα να λάβω προθεσμία. Αυτή είναι μια αίτηση που δεν έχει τον χαρακτήρα ενδίκου μέσου. Δεν προσβάλλω τίποτα, απλώς ζητώ να κηρυχθεί μια ακυρότητα. Αυτή τη δυνατότητα να προσφύγω στο συμβούλιο την έχω όσο η υπόθεση εκκρεμεί στην ανάκριση και δεν υπόκειται σε κάποια προθεσμία. Έχω όμως και άλλη δυνατότητα. Μπορώ πριν βγει παραπεμπτικό βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών να κάνω έφεση κατά του βουλεύματος αυτού και να προβάλω τότε την ακυρότητα αυτή για πρώτη φορά. Άλλα τότε την ακυρότητα την προβάλλω ως λόγο έφεσης και έχει την προθεσμία της έφεσης (10 μέρες).

Σημείωση: Μόνο στις απόλυτες έχω δύο δυνατότητες προβολής. Οι σχετικές προβάλλονται μόνο με αίτηση.

β) Ακροατήριο: το δικαστήριο που αναλαμβάνει την εκδίκαση της κατηγορίας.

***Ακυρότητες ακροατηρίου:** ωστόσο εκδοθεί για την κατηγορία οριστική απόφαση σε τελευταίο βαθμό.

α) Σχετικές: Παράδειγμα: μάρτυρας καταθέτει κατά παράβαση του επαγγελματικού του απορρήτου. Αυτή η ακυρότητα επειδή είναι σχετική πρέπει να προταθεί. Δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Πρέπει να την προτείνει ο κατηγορούμενος ή ο εισαγγελέας. Μέχρι πότε; Ωστόσο εκδοθεί για την κατηγορία οριστική απόφαση σε τελευταίο βαθμό, που σημαίνει ωστόσο εκδοθεί απόφαση του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μπορώ για πρώτη φορά να προτείνω μια σχετική ακυρότητα που έχει λάβει χώρα στον πρώτο βαθμό στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Πρέπει να την προβάλω σε κάθε στάση της δίκης στην οποία ανακύπτει η σχετική ακυρότητα. Πρέπει να προβάλω την ακυρότητας στον πρώτο βαθμό τη στιγμή που συμβαίνει. Εάν την δεχτεί το δικαστήριο έχει καλώς. Εάν δεν την δεχτεί, μπορώ να την επαναφέρω και στον δεύτερο βαθμό αλλά υπό μια προϋπόθεση! Πρέπει να υπάρχει ως ρητός ειδικός λόγος έφεσης η σχετική ακυρότητα! Με τον γενικό λόγο έφεσης «κακή εκτίμηση αποδείξεων» δεν μπορεί το δευτεροβάθμιο δικαστήριο να εξετάσει αυτό το θέμα. Δεν υπάρχει μεταβιβαστικό αποτέλεσμα επί των σχετικών ακυροτήτων αν δεν προβληθούν στην έφεση. Όμως υπάρχει μια εξαίρεση για τις ακυρότητες του κλητηρίου θεσπίσματος. Επειδή το 99% των σχετικών ακυροτήτων αφορούν στην πρακτική το κλητήριο θέσπισμα αυτή η εξαίρεση είναι σημαντική και αποτελεί στην ουσία τον κανόνα: 174 §2 ΚΠΔ: «Η ακυρότητα της κλήσης στο ακροατήριο ή του κλητηρίου θεσπίσματος του κατηγορουμένου και του αστικώς υπεύθυνου και του καταλόγου των μαρτύρων, η ακυρότητα της επίδοσης ή της κοινοποίησής τους και της πολιτικής αγωγής, καθώς και η ακυρότητα που αναφέρεται στο άρθρο 166 παρ. 3 καλύπτονται, αν εκείνος που κλητεύθηκε στη δίκη εμφανιστεί και δεν προβάλει αντιρρήσεις για την πρόοδό της».

- ακυρότητα κλήσης ή κλητηρίου θεσπίσματος (321 §1 + 321§4)
- ακυρότητα επίδοσης (155 §2 + 154 §2 ΚΠΔ)
- παραβίαση διατάξεων που αφορούν τη προθεσμία εμφάνισης του κατηγορουμένου στο ακροατήριο (15 μέρες) (166 §1,3 ΚΠΔ)

Αυτές είναι οι συνηθέστερες σχετικές ακυρότητες, οι οποίες δεν μπορούν να προβληθούν οποτεδήποτε στο ακροατήριο!!! Πριν αρχίσει η αποδεικτική διαδικασία! Πριν αρχίσει να εξετάζεται ο πρώτος μάρτυρας! Αν αρχίσει η

αποδεικτική διαδικασία καλύπτονται! Δεν μπορούν να προβληθούν!
Ας υποθέσουμε ότι κάποιος δικάζεται ερήμην ενώ είχε κλητευθεί στο ακροατήριο με αόριστο κλητήριο θέσπισμα. Το δικαστήριο δεν μπορεί να εξετάσει αυτεπαγγέλτως το ζήτημα αυτό, γιατί είναι σχετική ακυρότητα και πρέπει να προταθεί από τον κατηγορούμενο; Μπορεί να προβάλει για πρώτη φορά την ακυρότητα αυτή στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο; Έχασε τη δυνατότητα στον πρώτο βαθμό. Θα εφαρμόσουμε το 174§2, οπότε δεν έχει δυνατότητα πλέον να κάνει τίποτα; Όχι, γιατί το 174§2 λέει «αν εμφανιστεί»! Μόνο εάν εμφανιστεί, ισχύει ότι πρέπει να την προβάλει μέχρι να αρχίσει η αποδεικτική διαδικασία. Εάν δεν εμφανιστεί, διατηρεί το δικαίωμα του να την προβάλει στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο αλλά υπό δύο προϋποθέσεις: η μία είναι ότι πρέπει να το έχειβάλει ως ειδικό λόγο έφεσης και ο δεύτερος να την προβάλει πριν την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στον δεύτερο βαθμό!

Πρακτικό

Ο Α συλλαμβάνεται επ' αυτοφώρω να κατέχει ναρκωτικά. Μετά τη σύλληψη του οδηγείται στο Α.Τ. όπου οι ναρκωτικές ουσίες κατάσχονται και ο Α δίνει μαρτυρική κατάθεση στην οποία ομολογεί την πράξη του. Ακολούθως ο Α οδηγείται στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, ο οποίος ασκεί κατ' αυτού ποινική δίωξη για κατοχή ναρκωτικών με σκοπό περαιτέρω διάθεσης (κακούργημα) και αποστέλλει τον Α στον τακτικό ανακριτή για λήψη απολογίας. Ο Α κατά την απολογία του ενώπιον του τακτικού ανακριτή ασκεί δικαίωμα σιωπής. Δεν απολογείται. Στο ακροατήριο όπου παραπέμπεται τελικά ο Α προβάλλει την ένσταση ότι η ομολογία που έδωσε ενώπιον των αστυνομικών δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη γιατί είναι άκυρη.

Ερώτηση: Είναι βάσιμη η ένσταση;

Το γεγονός ότι συλλαμβάνεται κάποιος επ' αυτοφώρω και δίνει κατάθεση ως μάρτυρας -ασχέτως του τι λέει-, αυτό δημιουργεί κάποια ακυρότητα; 105 ΚΠΔ: «Όταν ενεργείται προανάκριση σύμφωνα με το άρθρο 243 παρ. 2 του παρόντος, η εξέταση γίνεται όπως ορίζεται στις διατάξεις των άρθρων 273 και 274 και εκείνος που εξετάζεται έχει δικαιώματα που αναφέρονται στο άρθρο 103 και 104. Η κατά παράβαση του παρόντος άρθρου εξέταση είναι άκυρη και δεν λαμβάνεται υπόψη». Τι ακυρότητα είναι αυτή; Αν εμπίπτει σε κάποια περίπτωση του 171, τότε απόλυτη, αν όχι, σχετική γιατί προβλέπεται ρητά η ακυρότητα. Είναι απόλυτη γιατί εμπίπτει στη στέρηση υπερασπιστικών δικαιωμάτων. Δικαιούταν να εξεταστεί ως κατηγορούμενος και εξετάστηκε ως μάρτυρας. Που έχει λάβει χώρα αυτή η ακυρότητα; Στο στάδιο της προδικασίας (και θα πρέπει να προταθεί κανονικά μέχρι να γίνει αμετάκλητη η παραπομπή στο ακροατήριο. Ποια είναι όμως η ιδιαιτερότητα; Όταν έχουμε μια μαρτυρική κατάθεση η οποία έχει ληφθεί ακύρως, επειδή θα έπρεπε να έχει ληφθεί ως απολογία και όχι ως μαρτυρική κατάθεση, στο ακροατήριο τίθεται πλέον το ζήτημα όχι αν καλώς ή κακώς εξετάστηκε ως μάρτυρας, αλλά

αν μπορούμε να τη λάβουμε υπόψη. Είναι θέμα αξιοποίησης της μαρτυρικής κατάθεσης. Στην προδικασία έχουμε μια απαγόρευση κτήσης του αποδεικτικού μέσου: απαγορεύεται να λάβουμε μαρτυρική κατάθεση από αυτόν που έχει συλληφθεί επ' αυτοφώρω. Όταν όμως φτάνουμε στο ακροατήριο και τίθεται ζήτημα να αξιοποιηθεί αυτή η μαρτυρική κατάθεση προκειμένου να στηριχτεί εκεί η καταδίκη του κατηγορουμένου, έχουμε πλέον μια άλλη ακυρότητα που δεν έχει να κάνει με την κτήση αλλά έχει να κάνει με την αξιοποίηση. Και αυτή η δεύτερη ακυρότητα της αξιοποίησης λαμβάνει χώρα στο ακροατήριο και όχι στην προδικασία. Υπάρχουν λοιπόν κάποιες ακυρότητες οι οποίες μετενεργούν και στο ακροατήριο. Άρα λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο, δεν χρειάζεται καν να προταθεί!

ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΜΑΘΗΜΑ - ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Πρακτικό 1

Ο Α παραπέμπεται στο ακροατήριο του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου για πλαστογραφία τριών διπλωμάτων οδήγησης. Με το ίδιο κλητήριο παραπέμπεται στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο ο Β για κατάρτιση στον ίδιο τόπο, δηλαδή εντός του ιδίου εργαστηρίου, και κατά τον αυτόν χρόνο, άλλων πλαστών εγγράφων (ταυτοτήτων και διαβατηρίων). Ο Α υποβάλλει ενώπιον του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου την ένσταση ότι κακώς εισήχθη η υπόθεση στο ακροατήριο χωρίς να κληθεί σε παροχή εξηγήσεων κατά την προηγηθείσα προκαταρκτική εξέταση. Το Μονομελές Πλημμελειοδικείο απορρίπτει την ένσταση και καταδικάζει τους Α και Β σε ποινή φυλάκισης δύο ετών. Οι Α και Β ασκούν έφεση ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου το οποίο καταδικάζει εκ νέου τους Α και Β. Ο Α ασκεί αναίρεση επικαλούμενος ως λόγο α) ότι στη σύνθεση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου συμμετείχε ο πρωτοδίκης που είχε δικάσει πρωτοδίκως και β) εσφαλμένη ερμηνεία του 216 ΠΚ διότι τα διπλώματα δεν αποτελούν έγγραφα. Αναίρεση ασκεί και ο Β για έλλειψη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας αλλά δεν εμφανίζεται ενώπιον του Αρείου Πάγου με συνέπεια η αναίρεση του να απορριφθεί ως ανυποστήριχτη.

Ερωτήσεις:

- α) Ορθώς απορρίφθηκε η ένσταση του Α από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο;
- β) Είναι βάσιμοι οι λόγοι αναίρεσης του Α;
- γ) Ορθώς απορρίφθηκε η αναίρεση του Β ως ανυποστήριχτη;

Απαντήσεις:

- α) Γίνεται μια προκαταρκτική εξέταση, στην οποία ο Α δεν καλείται προς παροχή εξηγήσεων και προβάλλει στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο την ένσταση ότι κακώς εισήχθη η υπόθεση στο ακροατήριο χωρίς παροχή

εξηγήσεων. Σκοπός της προκαταρκτικής εξέτασης είναι να διαπιστώσει ο εισαγγελέας αν η κατηγορία είναι βάσιμη και να αποφασίσει για την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης. Αυτός κατά του οποίου διενεργείται η προκαταρκτική εξέταση λέγεται «ύποπτος». «Κατηγορούμενος» λέγεται μόλις ασκηθεί η δίωξη. Αυτός ο «ύποπτος» καλείται σε παροχή εξηγήσεων; Υπάρχει ρητή διάταξη 31 ΚΠΔ που μας λέει ότι: «...το πρόσωπο αυτό καλείται πριν από σαράντα οκτώ ώρες για παροχή εξηγήσεων και εξετάζεται ανωμοτί. Έχει δικαίωμα να παρίσταται με συνήγορο, να αρνηθεί εν όλω ή εν μέρει την παροχή εξηγήσεων...». Άρα λοιπόν έχει ένα υπερασπιστικό δικαίωμα ο ύποπτος, το να κληθεί σε απολογία και να παρασταθεί με συνήγορο. Αυτό το δικαίωμα ικανοποιήθηκε ή παραβιάστηκε; Βεβαίως και παραβιάστηκε και μάλιστα προκαλείται εξ αυτού και απόλυτη ακυρότητα! Το θέμα είναι μέχρι πότε μπορεί να την προβάλλει ο Α. Αυτή η ακυρότητα επειδή ανάγεται στην προδικασία, έπρεπε να προβληθεί μέχρι το πέρας της προδικασίας, που εν προκειμένω είναι μέχρι την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος, γιατί έχουμε Μονομελές Πλημμελειοδικείο και δεν υπάρχει δικαίωμα προσφυγής κατά του κλητηρίου θεσπίσματος. Από τη στιγμή λοιπόν που δεν προέβαλε αυτήν την ακυρότητα εγκαίρως, η ακυρότητα αυτή καλύφθηκε. Ναι μεν οι απόλυτες ακυρότητες λαμβάνονται υπόψη και αυτεπαγγέλτως σε κάθε στάδιο της δίκης, όμως ειδικά αυτές που αφορούν στην προδικασία έχουν ένα χρονικό όριο. Δεν μπορούν να προβληθούν για πρώτη φορά στο ακροατήριο. Και αυτό κάνει εδώ ο Α: προβάλλει για πρώτη φορά στο ακροατήριο αυτήν την ακυρότητα, η οποία έχει καλυφθεί από τη στιγμή που δεν προτάθηκε εγκαίρως μέχρι την αμετάκλητη περάτωση της προδικασίας! (βλ. 173§2 ΚΠΔ: «Από τις απόλυτες ακυρότητες που μνημονεύονται στο άρθρο 171, όσες αναφέρονται σε πράξεις της προδικασίας μπορούν να προτείνονται ωςότου γίνει αμετάκλητη η παραπομπή στο ακροατήριο».)

β) Έχουμε 2 λόγους αναίρεσης του Α:

α) Συμμετείχε στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο ο δικαστής που δίκασε πρωτοδίκως

β) Υπάρχει εσφαλμένη ερμηνεία του 216 ΠΚ

Ως προς τον πρώτο λόγο: είναι βάσιμος αυτός ο λόγος αναίρεσης και ποιος λόγος αναίρεσης είναι; 510 περ. α' ΚΠΔ + 171 περ. 1α ΚΠΔ + 14 §3 ΚΠΔ. Στις απόλυτες ακυρότητες θέλουμε ένα ζεύγος διατάξεων. Πέρα από το 171 θέλουμε και μια άλλη διάταξη που έχει παραβιαστεί. Επομένως αυτός ο λόγος αναίρεσης είναι βάσιμος.

Ως προς τον δεύτερο λόγο: δεν θα τον αναλύσουμε γιατί άπτεται του ουσιαστικού δικαίου. (Εν συντομία: είναι πλαστογραφία πιστοποιητικού του α. 217 ΠΚ και όχι του 216 ΠΚ.)

γ) Ο Β άσκησε αναίρεση και δεν εμφανίστηκε ενώπιον του ΑΠ. Σωστά

απορρίφθηκε η αναίρεση του ως ανυποστήριχτη; Ισχύει ό,τι και στην έφεση. 514 ΚΠΔ: «Αν δεν εμφανιστεί ο ανααιρεσίων, η αίτηση του απορρίπτεται...». Ό,τι ισχύει στο 501 ΚΠΔ στην ανυποστήριχτη έφεση, ισχύει και στην ανυποστήριχτη αναίρεση. Υπάρχει κάτι που μας προβληματίζει εδώ; Έχουμε 2 πρόσωπα που ασκούν ένδικο μέσο και του ενός γίνεται δεκτό ενώ του άλλου όχι. Υπάρχει ζήτημα επεκτατικού αποτελέσματος! Κατά πόσον το όφελος το οποίο έχει ο Α από την παραδοχή της δικής του αναίρεσης μπορεί να ωφελήσει και τον Β; Διότι αν ισχύει το επεκτατικό, τότε δεν μπορεί να απορριφθεί η αναίρεση του Β ως ανυποστήριχτη αλλά θα πρέπει να γίνει δεκτή έστω κι αν αυτός δεν εμφανίστηκε. Εδώ μπαίνουμε στην καρδιά του προβλήματος. Έχουμε περίπτωση επεκτατικού αποτελέσματος; Συντρέχει μια από τις περιπτώσεις του 469 ΚΠΔ; Ναι! Έχουμε συναφή εγκλήματα διότι έχουμε τον Α και Β οι οποίοι στον ίδιο τόπο και χρόνο αλλά χωρίς κοινό δόλο ο ένας φτιάχνει ταυτότητες και ο άλλος διπλώματα. Δεν έχουμε συναυτουργία εδώ. Άλλο κάνει ο ένας, άλλο κάνει ο άλλος. Βλ. α. 129 ΚΠΔ για το ποια εγκλήματα θεωρούνται συναφή. Στα συναφή εγκλήματα τότε υπάρχει το επεκτατικό αποτέλεσμα; Πρέπει οι λόγοι να είναι αντικειμενικοί και δικονομικοί! Άρθρο 469: «Αν στο έγκλημα συμμετείχαν περισσότεροι ή αν η ποινική ευθύνη ενός κατηγορουμένου εξαρτάται σύμφωνα με το νόμο από την ευθύνη του άλλου, το ένδικο μέσο που ασκεί κάποιος από τους κατηγορουμένους, ακόμη και όταν χορηγείται μόνο σ' αυτόν από το νόμο, καθώς και οι λόγοι τους οποίους προτείνει, αν δεν αναφέρονται αποκλειστικά στο πρόσωπό του, ωφελούν και τους υπόλοιπους κατηγορουμένους. Στην περίπτωση της συνάφειας ισχύει ο ίδιος κανόνας, μόνο αν οι λόγοι που προβάλλονται με το ένδικο μέσο αφορούν παραβάσεις της διαδικασίας και δεν αρμόζουν αποκλειστικά στο πρόσωπο εκείνου που το άσκησε...». Βλέπουμε λοιπόν ότι στη συνάφεια, σε αντίθεση με τη συμμετοχή, δεν μας φτάνει μόνο να είναι αντικειμενικός ο λόγος, αλλά πρέπει να είναι και δικονομικός. Και το ερώτημα είναι: ο λόγος του Α για κακή σύνθεση του δικαστηρίου είναι αντικειμενικός δικονομικός; Είναι! Η σύνθεση είναι σαφώς δικονομικός λόγος και είναι και αντικειμενικός γιατί είναι μια ακυρότητα η οποία πλήττει και τους δύο. Δικονομικό υποκειμενικό λόγο θα είχαμε για παράδειγμα αν έλεγε ο Α ότι «δεν μου δόθηκε ο λόγος να απολογηθώ», οπότε δεν θα ήταν επιτρεπτό το επεκτατικό αποτέλεσμα. Άρα εδώ θα γίνει δεκτή η αναίρεση και ως προς τον Β, θα επεκταθεί δηλαδή η αναίρεση του Α. Θα πει ο ΑΠ: «Δέχομαι την αναίρεση του Α, αναιρώ την απόφαση και επεκτείνω το αποτέλεσμα της αναίρεσης και στον Β». Επομένως δεν θα απορριφθεί ως ανυποστήριχτη η αναίρεση του Β. Αν ο ΑΠ είχε δεχτεί και τον δεύτερο λόγο αναίρεση ε του Α θα είχαμε επεκτατικό αποτέλεσμα εξ αυτού του λόγου; Όχι, γιατί ο λόγος είναι ουσιαστικός και στην συνάφεια θέλουμε δικονομικό. Αν είχαμε συμμετοχή θα άλλαζε το πράγμα; Ναι! Στη συμμετοχή έχουμε αντικειμενικό λόγο αδιαφόρως του αν είναι ουσιαστικός ή δικονομικός.

Πρακτικό 2

Ο Α υποβάλλει έγκληση κατά του Β για απόπειρα ανθρωποκτονίας και κατά των Γ και Δ για ηθική αυτουργία σε αυτή και δηλώνει στην έγκληση του ότι παρίσταται ως πολιτικώς ενάγων κατά απάντων των εγκαλουμένων για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Κατά την εκδίκαση της υπόθεσης στο Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο (ΜΟΔ) εμφανίζεται η Ε, χήρα του Α, ο οποίος έχει στο μεταξύ σκοτωθεί σε τροχαίο δυστύχημα, και δηλώνει παράσταση πολιτικής αγωγής κατά των Β, Γ και Δ για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Το ΜΟΔ καταδικάζει τελικά τους Β, Γ και Δ σε ποινή κάθειρξης 18 ετών. Στο Μικτό Ορκωτό Εφετείο (ΜΟΕ), όπου εισάγονται οι εφέσεις των τριών κατηγορουμένων, ο Γ ζητεί μέσω του υιού του αναβολή, επικαλούμενος ότι απουσιάζει σε προγραμματισμένο ταξίδι στο εξωτερικό για λόγους υγείας. Το ΜΟΕ απορρίπτει το αίτημα αναβολής και, κατόπιν αυτού, δικάζει τον Γ ερήμην μαζί με τους παρόντες Β και Δ και, τελικώς, καταδικάζει άπαντες σε κάθειρξη 15 ετών. Ο Γ ασκεί αναίρεση κατά της απόφασης του ΜΟΕ, επικαλούμενος ότι μετά την απόρριψη του αιτήματος αναβολής η έφεση του θα έπρεπε να απορριφθεί ως ανυποστήριχτη και όχι να εξεταστεί στην ουσία της.

Ερωτάται:

- α) Είναι νόμιμη η παράσταση πολιτικής αγωγής της Ε;
- β) Είναι βάσιμος ο λόγος αναίρεσης του Γ;

Απαντήσεις:

α) Το πρόβλημα είναι αν μπορεί να δηλώσει παράσταση πολιτικής αγωγής όχι αυτός που ζημιώθηκε αμέσως αλλά ο κληρονόμος του σε περίπτωση θανάτου. Η νομολογία δέχεται: Αν έχει δηλώσει παράσταση πολιτικής αγωγής με οποιονδήποτε τρόπο ο αμέσως ζημιωθείς πριν αποβιώσει, μπορούν να την συνεχίσουν οι κληρονόμοι. Αν δεν πρόλαβε να την δηλώσει πριν τον θάνατο του; Δεν γίνεται. Άρα εδώ είναι νόμιμη η παράσταση πολιτικής αγωγής εκ μέρους της Ε γιατί ο Α πριν πεθάνει την είχε δηλώσει με την έγκληση του. Η αξίωση αυτή κληρονομείται, ισοδυναμεί δηλαδή με επίδοση αγωγής (έτσι το έχει ερμηνεύσει η νομολογία), και επομένως μπορούν οι κληρονόμοι να έρθουν και να παρασταθούν οι πολιτικώς ενάγοντες. Σημείωση: Πρέπει η δήλωση να ήταν παραδεκτή! Αν είχε κάποιο ελάττωμα που την καθιστούσε απαράδεκτη, θεωρείται σαν να μην έχει ασκηθεί και επομένως δεν μπορεί να κληρονομηθεί. Παράδειγμα: Αν έλεγε ο Α «παρίσταμαι ως πολιτικώς ενάγων κατά απάντων των κατηγορουμένων», δεν θα ήταν παραδεκτή γιατί πρέπει να αναφέρεται το είδος της αξίωσης για το οποίο παρίσταται.

β) Το πρόβλημα είναι: όταν ο κατηγορούμενος στον δεύτερο βαθμό ζητάει αναβολή στο πρόσωπο του και το αίτημα αναβολής απορρίπτεται, αυτό σημαίνει ότι θα απορριφθεί η έφεση του ως ανυποστήριχτη αφού δεν είναι

εκεί για να υποστηρίξει την έφεση του. Πήγε μόνο ο υιός και του απέρριψαν το αίτημα. Η απόρριψη αιτήματος αναβολής οδηγεί σε απόρριψη της έφεσης ως ανυποστήριχτης. Όχι όμως γενικά κάθε αίτημα αναβολής. Αν υποβάλλει αίτημα αναβολής για κώλυμα στο πρόσωπο του δικηγόρου, είναι το ίδιο; Όχι! Το δικαστήριο στο κακούργημα θα του διορίσει δικηγόρο και στο πλημμέλημα θα τον δικάσει ωσει παρών. Άρα δεν θα απορρίψει την έφεση ως ανυποστήριχτη. Έπρεπε λοιπόν να απορριφθεί η έφεση ως ανυποστήριχτη. Και αν γινόταν αυτό, ποια ποινή θα είχε; Τα 18 χρόνια! Τώρα όμως τον δίκασαν ερήμην, κακώς εννοείται, και του επιδίκασαν 15 χρόνια! Δεν μπορώ όμως να ζητώ αναίρεση, η οποία να ευδοκιμήσει, θα οδηγήσει σε χειροτέρευση της θέσης μου! Διότι αν γίνει δεκτή αυτή η αναίρεση, σημαίνει ότι θα έπρεπε να είχε απορριφθεί η έφεση ως ανυποστήριχτη και άρα να είχε επιβληθεί η ποινή των 18 ετών. 463 ΚΠΔ: «Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο ο δικαιούμενος να έχει συμφέρον στην άσκηση του ενδίκου μέσου». Αυτό σημαίνει ότι ο λόγος που προβάλω θα πρέπει να οδηγεί σε βελτίωση της θέσεως μου και όχι σε χειροτέρευση, Αν οδηγεί σε χειροτέρευση, λείπει το έννομο συμφέρον, και επομένως θα απορριφτεί ως απαράδεκτο.

Πρακτικό 3

Οι Α, Β και Γ καταδικάζονται από το Τριμελές Εφετείο Κακουρηγημάτων για κακουρηγηματική πλαστογραφία κατά συναυτουργία σε κάθειρξη 6 ετών και το δικαστήριο αποφαινεται η έφεση που θα ασκηθεί να έχει αναστέλλουσα δύναμη. Την επομένη της εκδόσεως της αποφάσεως ημέρα, ο Α συλλαμβάνεται σε εκτέλεση της χωρίς να έχει προλάβει να ασκήσει έφεση. Ο Β ασκεί μετά την πάροδο της προθεσμίας έφεσης αναίρεση κατά της πρωτόδικης απόφασης για το λόγο ότι αυτή εστερείτο παντελούς αιτιολογίας. Ο Γ ο οποίος έχει ασκήσει έφεση καταδικάζεται από το Πενταμελές Εφετείο σε κάθειρξη 5 ετών και ασκεί αναίρεση κατά της απόφασης του Πενταμελούς για το λόγο ότι παραστάθηκε για πρώτη φορά στην κατ' έφεση δίκη ως πολιτικώς ενάγων ο Δ.

Ερωτάται:

- α) Είναι νόμιμη η σύλληψη του Α και πώς μπορεί να επιτύχει την αποφυλάκισή του;
- β) Ποια η τύχη της αναίρεσης του Β;
- γ) Είναι βάσιμος ο λόγος αναίρεσης του Γ;

Απαντήσεις:

α) Η απόφαση λέει να έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα η έφεση και αυτός συλλαμβάνεται πριν ασκήσει την έφεση. Προθεσμία έφεσης: 10 ημέρες! Άρα όταν συλλαμβάνεται την επομένη έχει προθεσμία να ασκήσει έφεση. Κακώς συλλαμβάνεται; 497 §1 ΚΠΔ: «Ανασταλτικό αποτέλεσμα έχει μόνο η έφεση

που ασκείται παραδεκτά και όχι η προθεσμία για την άσκησή της». Το γεγονός ότι τρέχει η προθεσμία δεν δίνει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Μπορεί η απόφαση να έχει πει ότι η έφεση που θα ασκηθεί να έχει αναστέλλουσα δύναμη, αυτό όμως προϋποθέτει ότι η έφεση πρέπει να ασκηθεί., Από εκείνη τη στιγμή που θα ασκηθεί, υπάρχει το ανασταλτικό αποτέλεσμα. Άρα λοιπόν αυτός καλώς συλλαμβάνεται πριν ασκήσει την έφεση. Τι μπορεί να κάνει; Να ασκήσει έφεση για να αποκτήσει το ανασταλτικό που του έχει χορηγήσει η απόφαση. Εάν τον συλλάβουν στις 15 μέρες και αυτός δεν έχει ασκήσει έφεση (καλώς συλλαμβάνεται), τι μπορεί να κάνει; Θα κάνει μια έφεση. Όμως αυτή θα είναι εκπρόθεσμη. Κάπως θα δικαιολογήσει το εκπρόθεσμο (π.χ. μπορεί να πει ότι δεν ενημερώθηκε, ανωτέρα βία, κ.λπ.). Αυτή η απαράδεκτη έφεση μπορεί να ενεργοποιήσει το ανασταλτικό αποτέλεσμα; Όχι! Το 497 ΚΠΔ λέει ότι ανασταλτικό αποτέλεσμα έχει μόνο η έφεση που ασκείται παραδεκτά. Άρα λοιπόν αυτή η έφεση που θα γίνει, θα κριθεί αν είναι εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη, αλλά μέχρι τότε θεωρείται εκπρόθεσμη! Αυτός με το που θα ασκήσει την έφεση θα αφεθεί ελεύθερος; Όχι! Τι δυνατότητα έχεις; Μόνο η παραδεκτή έφεση ενεργοποιεί το ανασταλτικό αποτέλεσμα. Με ποιόν τρόπο θ αποτύχει την αποφυλάκιση του; 497 §7 ΚΠΔ: ζητάω ανασταλτικό αποτέλεσμα εκ των υστέρων από το Πενταμελές εφετείο με αίτηση αναστολής εκτελέσεως μέχρι να εκδικαστεί η έφεση του για να κριθεί αν ήταν εμπρόθεσμη ή εκπρόθεσμη. Τι λόγο θα επικαλεστεί; Ότι δεν είναι ύποπτος φυγής και τέλεσης νέων εγκλημάτων.

β) Ο Β έχει ασκήσει μετά την πάροδο της προθεσμίας έφεσης αναίρεση! Έστω και να έχει δίκιο με τον λόγο αναίρεσης, μπορεί να προσπεράσει την έφεση; Όχι!!! Σε αναίρεση υπόκεινται μόνο ι αποφάσεις των δευτεροβαθμίων δικαστηρίων ή οι ανέκκλητες. Αν έχω εκκλητή απόφαση (όπως εδώ), οφείλω να ασκήσω την έφεση! Αλλιώς αναίρεση = απαράδεκτη!

γ) Λόγος αναίρεσης του Γ ότι ο Δ παραστάθηκε για πρώτη φορά στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο ως πολιτικώς ενάγων. Είναι βάσιμος αυτός ο λόγος αναίρεσης; Ναι γιατί χειροτερεύει η θέση του κατηγορουμένου και η χειροτέρευση της θέσης του κατηγορουμένου υπάγεται στον λόγο αναίρεσης της υπέρβασης εξουσίας.

Πρακτικό 4

Ο Α υποβάλλει έγκληση κατά του Β για το ότι 20/5/2010 ο Β υπεξαίρεσε από το ταμείο της εταιρείας του (του Α) 1500€. Μετά τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ο Β παραπέμπεται με κλητήριο θέσπισμα, το οποίο επιδίδεται σε αυτόν 18/5/2015, ενώπιον του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου στην δικάσιμο 20/9/2015. Κατά τη δικάσιμο αυτή και πριν από την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας ο Β υποβάλλει μέσω του πληρεξουσίου δικηγόρου

του τις ακόλουθες 4ενστάσεις:

- α) πρέπει να παύσει οριστικά η ποινική δίωξη λόγω παραγραφής
- β) अपαραδέκτως κινήθηκε σε βάρος του ποινική δίωξη διότι η έγκληση του Α υποβλήθηκε όχι αυτοπροσώπως από τον ίδιο αλλά από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του δυνάμει απλής έγγραφης εξουσιοδότησης που δεν έφερε βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος
- γ) το κλητήριο θέσπισμα επιδόθηκε στην παλαιά διεύθυνση που είχε δηλώσει ο Β κατά την προκαταρκτική εξέταση και όχι στη νέα διεύθυνση στην οποία ο Β αποδεδειγμένα κατοικούσε κατά τον χρόνο της επιδόσεως
- δ) στο κλητήριο θέσπισμα περιγράφεται αορίστως η πράξη της υπεξαίρεσης διότι δεν παρατίθενται σε αυτό συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η ιδιοποίηση των 1500€.

Ερωτάται: Ποιες είναι βάσιμες;

Απαντήσεις:

α) Το 113§2 ΚΠΔ προβλέπει τη λεγόμενη αναστολή εν επιδικία. Δηλαδή η παραγραφή αναστέλλεται όσο διαρκεί η κύρια διαδικασία μέχρι όμως 3 χρόνια. 5 έχουν τα πλημμελήματα και 3 εν επιδικία = 8 χρόνια! Πότε αρχίζει η κύρια διαδικασία; Η έναρξη της κύριας διαδικασίας δεν συμπίπτει με την εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο αλλά με την επίδοση της κλήσης ή του κλητηρίου θεσπίσματος! Άρα αβάσιμη η ένσταση παραγραφής. Το κλητήριο θέσπισμα επιδόθηκε πριν συμπληρωθεί η πενταετία, άρα αναστέλλεται εν επιδικία η παραγραφή και γίνεται οχταετής.

β) Η έγκληση ασκήθηκε अपαραδέκτα (βλ. 42 ΚΠΔ). Αυτή η अपαραδέκτη έγκληση καθιστά अपαραδέκτη και την ασκηθείσα ποινική δίωξη. Όχι. Η πράξη της υπεξαίρεσης διώκεται απτεπαγγέλτως, άρα λοιπόν η παρατυπία δεν μας επηρεάζει. Η παράτυπή έγκληση ισοδυναμεί με είδηση προς τον εισαγγελέα ότι τελέστηκε η αξιόποινη πράξη. Οποιαδήποτε πληροφορία είναι ικανή να κινήσει την ποινική δίωξη. Στην εξύβριση π.χ. που είναι κατ' έγκληση διωκόμενα το अपαραδέκτο της έγκλησης οδηγεί σε παράμερο της δίωξης.

γ) 273 ΚΠΔ: απολογία του κατηγορουμένου στην ανάκριση. Πρέπει να δηλώσει την διεύθυνση του και σε αυτή τη διεύθυνση επεξής θα γίνονται όλες οι επιδόσεις. Αν αλλάξει, πρέπει να το δηλώσει,. Αν δεν το κάνει, θα γίνει στην διεύθυνση που δήλωσε αρχικά. Όμως η απάντηση δεν είναι πλήρης!!! Εδώ είμαστε στην προκαταρκτική εξέταση (πριν από την ανάκριση). Ισχύει ο ίδιος κανόνας; Ναι! Είναι το άρθρο 31§2 ΚΠΔ που μας λέει ότι οι διατάξεις επαρμόζονται αναλόγως και στην προκαταρκτική εξέταση. Αβάσιμη ένσταση.

δ) 321 ΚΠΔ: Το κλητήριο θέσπισμα πρέπει να έχει σαφή και ορισμένη περιγραφή της πράξης. Αλλιώς αόριστο και σχετική ακυρότητα! (πότε

προβάλλεται: μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας 174 §2 ΚΠΔ, δηλ. με την εξέταση του πρώτου μάρτυρα). Πρέπει να παρατίθενται και τα αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει η κατηγορία για να είναι σαφής και ορισμένη η περιγραφή της πράξεως; ΌΧΙ! Αρκεί μια περιγραφή της πράξης και μνεία του ποινικού νόμου. Απλή περιγραφή των γεγονότων. Το κλητήριο θέσπισμα δεν θέλει αιτιολογία. Αιτιολογία θέλουν όλες οι αποφάσεις και τα βουλεύματα (139 ΚΠΔ). Τα αποδεικτικά στοιχεία έχουν να κάνουν με την αιτιολογία όχι με το ορισμένο. Άρα αβάσιμη ένσταση.

Αν υποθεθεί ότι είχαμε μια αόριστη περιγραφή της πράξης και είχαμε πράγματι άκυρο κλητήριο θέσπισμα, θα είχε αυτό επιπτώσεις στην αναστολή της παραγραφής; Ναι. Θέλουμε παραδεκτή επίδοση και έγκυρο κλητήριο θέσπισμα! Δεν θα αναστείλει την παραγραφή. Άρα στο πρακτικό θα είχε παραγραφεί η πράξη (5ετία) και το δικαστήριο θα παύσει οριστικά την διαδικασία λόγω παραγραφής. Αν δεν είχε περάσει η πενταετία, θα έπρεπε να αναβάλει τη συζήτηση και να διατάξει την έκδοση καινούριου έγκυρου κλητηρίου θεσπίσματος.

ΤΕΛΟΣ

